

Православље

ВЕРСКЕ
НОВИНЕ

АРХИЕПИСКОПИЈЕ БЕОГРАДСКО-КАРЛОВАЧКЕ

ГОДИНА I

БРОЈ 1

БЕОГРАД, 15. АПРИЛ 1967.

ЦЕНА 0,50 ДИН. ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

ПРВА РЕЧ

Живимо у времену чији је темпо необично брз. Често запажамо ствари, људе и догађаје око нас само површино, јер они пролете поред нас или ми поред њих. Нико нема времена. Све је мобилно. Нема више статике. И простор све више бледи. Нема више удаљености. Са-стају се људи из најудаљенијих крајева света, пораз-говоре, сврше посао, и за неколико часова, као из су-седног села, стижу кући.

Тако је у свакидашњем животу, који је испуњен редовним пословима, практичним бригама и — умором. За духовна задовољства, за душу и освежење њенога живота савремени човек као да има мало времена. Тако је и са верским животом.

Верујући човек нашег времена, због брзог тем-па живота и широко разгранатог комуницирања, не стиже да се довољно унесе у црквени живот и да ту нађе освежење свога личног верског живота. Међутим, жеља постоји, постоји и интересовање и потреба за учествовањем у том животу. Православни Срби желе, и често захтевају, да буду обавештени о свему што се догађа у Цркви и траже верско штиво. Црква се због тога осећа дужном и обавезном да том захтеву удовољи. Она зна да се баш због непознавања верског и црквеног живота и неучествовања у њему појављују верска за-страјења, малаксалост и падови. Кад духовна глад није задовољена, лако се могу уместо здраве и чисте вере појавити знаци сујеверја, уместо правој религиозној оптимизма збуњеност и мрзовоља, а уместо религиозно-моралне будности и узрастања у врлинама долазе па-дови, верски и морални. Значај Цркве и јесте у томе да култивира верско-морални живот својих чланова, да их води земаљској срећи и вечном спасењу. Црква је мати. Она кроз векове настоји да своје чланове учврсти у вери у Бога, свога Створитеља и Спаситеља, да их од-врати од греха, да их облагороди, учини добрима, како би били права деца Божија а међу собом вољена браћа. То она жели и данас и друго не може желети, јер иначе не би била оно што јесте — Црква Христова.

У низу настојања Српске православне цркве да води своју наставу путем Христове истине покренут је с бла-гословом Његове Светости Патријарха српског Госпо-дина Германа овај лист са жељом да и он допринесе религиозно-моралном уздицању православних Срба, упо-знавајући их са црквеним и верским животом нашег времена. Лист жели да се у нашем народу и даље не-гује православље, које је у роду нашем учврстио свети Сава и које је кроз векове у духовном животу српског народа било покретач свега што је „свето и чистито би-ло“. Зато лист није могао добити име лепше и адекват-није своје циљу. „Православље“ жели да негује пра-вославље у нашем народу.

Тежећи том циљу „Православље“ ће обавештавати своје читаоце о свим актуелним догађајима у црквеном животу, како из Београда и свих крајева наше Патри-јаршије тако и из хришћанског света уопште. Лист ће доносити и штива верског садржаја, имајући у виду духовне потребе православних читалаца. При томе ће посебна пажња бити посвећена младим читаоцима и деци. Они ће у листу имати и своју посебну страну, која се зове „Светосавско збојце“.

Љубав према правослаљу изазвала је појаву овог листа. Са радошћу очекујемо да ће га са исто таквом љубављу примити православни читаоци, којима ће, дај Боже, „Православље“ бити у овом ужурбаним времену сваких петнаест дана жељно очекивани гост и драги сабеседник.

С благословом Његове Светости Патријарха српског Господина Германа покренут је овај лист са жељом да допринесе религиозно — моралном уздицању православних Срба

Реч-две уз насловну страну...

„Једна од тужних последица интелектуализације човековог духовног живота било је то што је реч 'дух' изгубљена, тј. замењена је умом или интелектом, а елемент виталности који је присутан у 'духу', био је одвојен и тумачен као независна биолошка сила. Човек је био подељен на бескрвни интелект и бесмислену виталност. Средиште између њих, духовност душе, у којој су уједињени виталност и интенционалност, одбачена је.“

Паул Тилих

За неколико недеља улазимо у нову календарску годину. Иза нас остаје 2017. година у којој смо се подсетили на поједине историјске догађаје од значаја за нашу Цркву и државу. Прошлых дванаест месеци, били су и период када смо вашу пажњу покушали да усмеримо ка јубилеју наших новина, а то је да се навршило 50 година од када је први број *Православља*, новина Српске Патријаршије, изашао из штампе.

Први број је угледао светлост дана на Велики петак, 15. априла 1967. године. Лист је изашао по благослову Патријарха српског Германа. Пре 50 година *Православље* је било једино верско двонедељно гласило на Балкану. Први одговорни уредник био је Епископ моравички др Сава (Вуковић), викарни епископ Патријарха српског. За главног уредника био је задужен протојереј Милисав Д. Протић, који је обављао ову узвишену службу наредних тринаест година. Одговорни уредници били су ех *officio* и својевремено викарни епископи: Лаврентије (Трифуновић), Иринеј (Гавриловић) и Атанасије (Ракића), док су улогу главних или одговорних уредника обављали ови врли посленици у Винограду Господњем: протојереј-ставрофор др Чедомир Драшковић, протођакон Радомир Ракић, јереј Василије Томић, протојереј-ставрофор др Душан Кашић, протојереј-ставрофор Милан Д. Јанковић, Слободан Милеуснић, протојереј Драган Терзић, Миладин Бојић, протојереј др Љубивоје Стојановић, прото-

намесник Миодраг М. Поповић и јереј др Александар Ђаковац. Свако од њих је уткао себе у лист и дао личну ноту нашим новинама. Део себе уградили су у *Православље* наведени моји предшественици, па овај лист излази из штампе без прекида два пута месечно пуних 50 година. Из овог разлога за насловну страну одабрали смо корицу првог броја *Православља* из 1967. године, а у средини овог броја прештампавмо сав садржај тог првог броја.

Живимо у времену технолошке еуфорије која поприма размере снежне олује. Преплављени смо „паметним уређајима“ и понекад се запитамо како смо некада живели без њих. Човек данашњице је хронично незадовољан и апатичан. Бити превише заузет, данас је врлина и даје на нашем значају. Постајемо пасивна, игнорантна, спора и неспремна бића.

Сећам се једног епархијског зимског кампа за децу у ски-центру наомак Милвокија. Док сам ишао ка сали за предавања, очекивао сам младалачку галаму и гласан разговор. На моје изненађење, било је тихо; чуо се тихи жамор. Ушао сам у салу где је било преко седамдесет младића и девојака. Сви су гледали у своје телефоне или лап-топ рачунаре. Комуникација је била сведена на минимум. Чак су се и „свађали“ путем порука и мејлова!

Књиге, новине или стрипови које су моји вршњаци осамдесетих година читали, скоро и не постоје.

За стрипове они никад нису ни чули... Све је више друштвених мрежа, а све је мање друштва: спортских, културних, певачких... друштва где људи, седећи један наспрам другог и гледајући се у очи, проводе време заједно.

Данас штампане новине, нажалост, више не представљају главни извор информација. Животни услови су промењени. „Данас се на телефону може снимити филм“, недавно је прокоментаришао Емир Кустурица и додао: „Теме се заснивају или на бизарним причама или на заплетима, никако на форми. Ово време је преусмерено на ријалитије, вулгарност живота која је, заправо, једно политичко оруђе које преусмерава пажњу на нешто што не треба. Прво информатичка револуција која је била погубна за многе људе, и ова најновија која говори о томе да ће људи, ако се не буду дигитализовали сто одсто и на светској сцени не победе у вештачкој интелигенцији, изгубити ту битку са савременим светом.“

Да ли плаћамо данак технологији? Да ли се може изгубити битка са савременим светом? Да ли ће писана реч поклекнути у трци са технолошким достигнућима?

Формати медија се не мењају први пут. Мењали су се и мењаће се. Према Г. Родману (2009), прве новине појавиле су се пре око 1.200 година. Историја српске штампе почиње часописом *Славено-србскиј маџазин*, чији оснивач је био Захарије Орфелин, а штампао га је у Венецији први пут 1768. г. Историчари сматрају да је *Славено-србскиј маџазин* зачетник српске публицистике. Затим, имамо *Србскија новини* које су се појавиле 1791. године, а штампане су у Бечу, па *Новине србске* (1834. г.) итд. Први амерички штампани лист објављен је у Бостону 1690. године.

Касније, радио и ТВ продукција постепено стављају новине у незавидан положај и штампа знатно опада. Радио и ТВ станице постале су ефикасније и хитрије у објављивању вести. Међутим, телевизија као и радио-станице, условно речено, губе „битку“ с новинама, јер су новине пружале детаљније информације. Иста ситуација је била и деведесетих година, а након појаве интернета.

На првим страницама Светог Писма читамо о постању света и човека. У самом почетку Бог ствара свет речју. Бог ствара свет ни из чега, а Божја творевина, човек, ствара рукама од већ створеног. Енох ствара град. Јувал је направио први музички

инструмент. Онда видимо и прве фигуре од бронзе и гвожђа. Ово су зачеци технолошких достигнућа који су на општу корист. Отуда и технолошка достигнућа данас морају бити само на нашу или општу корист.

Трудимо се да, уместо напајања телефонских батерија, напајамо наше душе живом речју Божјом. Не дозволимо да нас техника одвоји од Бога и да, укључивањем рачунара, искључујемо Бога из свога срца и живота. Јер „у свакој фази зависност се храни једном од најмоћнијих, мистериозних и виталних сила људске егзистенције. Оно што храни зависност јесте жудња – жудња која не долази само од мозга, стомака или бубрега, већ жудња која долази од срца“ (Корнелије Плантинга).

До следећег броја,

Главни и одговорни уредник

Православље Л. Бајић

Самопроглашене власти из Приштине поново ће истаћи своју кандидатуру за улазак у УНЕСКО и тако покушати да црквено културно наслеђе присвоје и отуђе од Српске Православне Цркве и српског народа. Тим поводом подсећамо читаоце на историју и порекло косовско-метохијских светиња.

Епархија рашко-призренска кроз историју

С. Круйниковић

Први митрополит призренски после укидања Пећке патријаршије и присаједињења Цариградској патријаршији — био је Митрополит Гаврило, који је већ 13. септембра 1766. добио „царски ферман“ о постављењу на именовану митрополију. Његов углед био је тако велики да се 1774. јавља као „пећки патријарх“ с правом опорезивања католичког клира. Митрополит Гаврило преминуо је у „првој половини 1774. године“. После њега дошао је поново Грк, али му се име не зна. Да је био Грк више је него сигурно, јер приликом протеста више српске јерархије код руске Владе на челу са црногорским Митрополитом Савом Петровићем 1774, нема имена призренског митрополита.

Следећи је Митрополит Софроније. О њему је остала интересантна прича међу Призренцима. Предање каже да су га они једном приликом „у цркви Светог Ђорђа избили и истерали из ње“. После тога је Митрополит Софроније напустио Призрен и отишао у Цариград, а одатле у Јерусалим, где је постао јерусалимски Патријарх и „чувар кључева Гроба Господњег“. Наследио га је Митрополит Евсевије, након чије смрти (1789) на место призренског митрополита долази Митрополит Јанићије. Србин, родом из села Тулежа код Ваљева, столовао је и био сведок крупних историјских збивања у другој половини XVIII века и почетком XIX века. Јанићије је за епископа хиротонисан 1769. год. Када је умро призренски Митрополит Евсевије, 1789, „патријаршија се није побринула да пошаље у призренску митрополију пастира, већ је препоручила новопазарском митрополиту Јанићију да је за време надгледа“. Тако је Епископ Јанићије постављен за Митрополита новопазарског, односно рашког. „Тако је остало све до 1807/8, када је стигао берат о постављењу“, односно коначном присаједињењу призренске и рашке епархије која се онда зове: Митрополија рашко-призренска. За време Митрополита Јанићија Рашко-призренској митрополији присаједињена је и Скендерија, а 1816. уступљен му је и Охрид. Тако се Рашко-призренска митрополија простирала „од Новог Пазара до Охрида, и од Скадра до Новог Брда“. Сада је Јанићијева титула гласила овако: „Јоаникије, милостију Божију православни митрополит Новопазарски, Призренски и Скадарски“. Митрополит Јанићије умро је „на лето 1818, мјесеца новемврија, 26. ден, погребеније ему бист 27“. Сахрањен је у Призрену, у Цркви Светог Ђорђа, с десне стране испред олтарa (овде мислимо на „стару“ цркву која се

налази у истом дворишту поред „нове“ Цркве Светог Ђорђа). Зна се да му је на сахрани било око 13 свештенослужитеља. Народ га је достојно ожалио.

И у Призрену Фанариоти су оставили траг као и по другим местима. Њима је главни циљ био новац, а да дођу до новца нису бирали средства. Уопште о Фанариотима у Призрену као и по другим местима, остала је историја: да су биле изелице и моралне пропалице, те се о њима причају чудеса. Изузетак чини Митрополит Хаџи-Захарија, Србин који је помоћу Турака успео да постане митрополит.

О Захарију Дечанцу, следећем на списку имена призренских митрополита се зна много више, а остало је и више сачуваних записа о његовом времену и његовом животу. Био је родом из села Винце, код Куманова. Као дете дошао је у манастир Високи Дечани, где је код ученог Архимандрита Данила научио да пише и чита. Са Данилом је ишао у Јерусалим 1794. на хаџилук. По повратку постао је игуман манастира Дечани, са ког полагаја је, на заузимање виђенијих Срба код Махмудпаше Ротуловића (у Призрену), изабран за Митрополита рашко-призренског. Управљао је Рашко-призренском митрополијом (1819–30) у време обесних паша и једног општег расула које је владало у његовој митрополији. Митрополит Хаџи-Захарија рукоположио је Петра II Петровића Његоша у чин јерођаконa и јеромонаха, а и рукопроизвео га за архимандрита. Умро је 15. марта 1830. и сахрањен је у манастиру Дечанима. После његове смрти „Махмудпаша позове виђеније људе у Призрену и рекне им — е, дајте ми човека кога ћу да пошаљем у Цариград да га завладичим; ја нећу Стамболију (тј. Фанариоте), а и за вас неће бити добро. Но они памтећи глобе... одговоре — немамо човека“. Тако је дошао Митрополит Ананија (1830–36) — Грк. Због неморалног живота премештен је 1836. на бољу епархију у Тесалији. При поласку из Призрена за Цариград „докопа круну митрополита Јанаћија и Захарија и понесе собом“. Но, Дечанци за њим појуре, стигну га у Скопљу и одузму му митру.

ПРАВОСЛАВЉЕ 1218

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја.

Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве.

Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије

Главни и одговорни уредник
Протођакон др Дамјан С. Божић

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крупниковић

Лектор и коректор
Ана Јокић

Фотограф
Ђакон Драган С. Танасијевић

Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар и август двојрој. Годишња претплата за нашу земљу је 1700 динара, полугодишња 850. Појединачни примерак 90 динара. Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.

Уплате не слати поштомачном упутницом!
Не слати девизне чекове!

Годишња претплата за иностранство:
Обична поштом је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35GBP;
авионска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:

Текући рачун динарски број:
145-4721-71 Марфин банка
Далматинска 22 Београд
Текући рачун девизни број:
Intermediary Deutsche Bank GmbH,
Frankfurt/M (BIC DEUTDEFF)
Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LKIRSBG)
Beneficiary: RS35145007080000135615
Informativno Izdavacka Ustanova Srpske Pravoslavne Crkve,
Kralja Petra 5, Beograd
Charges: For the account of ordering customer

Телефони:

Редакција: +381 11 30-25-116
Маркетинг: +381 11 30-25-113
Претплата: +381 11 30-25-103, 30-25-113
e-mail: pravoslavljje@spc.rs – редакција
pretplata@spc.rs – претплата
web: православље.срб; www.pravoslavljje.rs

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији. Текстови и прилози објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.

Сва права задржана. Свако прештампавање, копирање, умножавање, објављивање и дистрибуирање целих или делова ових новина или чланака објављених у њима забрањено је и представља повреду ауторског права и кривично дело.

Гrafичка припрема, слог и прелом:
Срећко Петровић
Штампа: „Политика“ А. Д.

Дистрибутер: „Polydor“ д.о.о.,
Ломина 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
тел/факс: 032/717-322, 011/2461-138

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (497.11)
ISSN 0555-0114 = Православље
COBISS.SR-ID 16399106

Православље се штампа уз помоћ Управе за сарадњу с Црквама и верским заједницама Владе Републике Србије

Гrafичка припрема овог 1218. броја Православља, завршена је у четвртак, 14. децембра 2017. године у 14.00 часова, када је у штампу предат овај број новина Српске Патријаршије.

2 Реч-две уз насловну страну...

Протођакон др Дамјан Божић

4 Епархија рашко-призренска кроз историју

С. Крујниковић

6 Патријарх српски Иринеј у посети Московској Патријаршији
На прослави обнове Патријараштва у Руској Православној Цркви

10 Дух и душа, дарови исте љубави

Разговарао протођакон др Дамјан С. Божић

12 Сто четрдесет година београдске славистике

Проф. др Ксенија Кончаревић

17 Уредници Православља
Преосвећени
Епископ шабачки Лаврентије

Разговарао протођакон др Дамјан С. Божић

19 РЕПРИНТ: 1. број Православља
Православље – верске новине
Архиепископије београдско-карловачке,
15. април 1967. године

31 Додела награде на Филмском фестивалу

Ђакон Александар Азгејковић

32 Свети Јефрем Сирин – тумач Писма или „харфа Духа Светог“

Проф. др Родољуб Кубаиш

35 Записи пензионисаног свештеника Нико као ми

36 Четири дана у Бугарској

Анђоније Ђурић

38 Још једна бламажа
Македонске православне цркве у расколу
др Александар Раковић

40 Наука, уметност, култура...

42 Кроз хришћански свет

44 Из живота Цркве

48 Огласи

На насловној страни:

Први број Православља –
15. април 1967. године
фото: Ђакон Драган
С. Танасијевић

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј у посети Московској Патријаршији

На прослави обнове Патријараштва у Руској Православној Цркви

Патријарх српски Иринеј са делегацијом узео је учешћа од 1. до 8. децембра 2017. године у обележавању значајног јубилеја Московске Патријаршије – 100-годишњице успостављања Патријараштва у Руској Православној Цркви и устоличења првог Патријарха московског и све Русије – Светог Тихона.

На позив Његове Светости Патријарха московског и све Русије Г. Кирила, поводом обележавања стогодишњице Сверуског Помесног Сабора из 1917. године, на коме је донета одлука о обнови Патријараштва у Руској Православној Цркви и изабран Свети Тихон, исповедник вере, на московски патријарашки трон, што се догодило у жару револуционарних потреса у Русији, Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј узео је учешће у овом догађају предводећи делегацију Српске Православне Цркве, коју су чинили Његово Преосвештенство Епископ бачки Г. Иринеј и старешина Храма Светог Саве на Врачару Архимандрит Стефан (Шарић). У пратњи делегације били су и Његово Преосвештенство викарни Епископ моравички и старешина Подворја Српске Православне Цркве у Москви Г. Антоније, игуман манастира Ковиљ Архимандрит Исихије (Роговић) и ипођакон Дејан Накић.

У Храму Христа Спаситеља

У сали црквених сабора у Храму Христа Спаситеља у Москви, где се одржавао Архијерејски Сабор Руске Православне Цркве од 29. новембра до 2. децембра 2017. године, предстојатељи и представници помесних Православних Цркава обратили су се учесницима Сабора пригодним говорима на завршној свечаној седници. У свом обраћању учесницима Архијерејског Сабора Московске Патријаршије, Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј је, између осталог, рекао: „Нека Вам Бог дарује многа и блага лета мирног и благословеног патријараштва, нека се испуне све Ваше намере усмерене на добро Цркве како би Света Русија следовала путу који јој је предодређен Божијим промислом, на радост васцелог православног света, и да се њени добри братски односи са Црквом Светог Саве никада не угасе, већ да се укрепљују и обнављају у слави...”

Богослужење у Подворју Српске Цркве

Током посете Руској Православној Цркви Патријарх српски Иринеј началствовао је 3. децембра 2017. Светом Литургијом у Храму Св. апостола Петра и Павла у Подворју Српске Православне Цркве у Москви. Саслуживали су: Митрополит брјански Александар, Архиепископ магадански Јован, Епископ бачки Иринеј, Епископ росошански Андреј, Епископ шчерговски Пајсије, Епископ армавирски Игњатије, Епископ моравички Антоније и Епископ сајански Алексеј, као и протојереј Николај Балашов, Архимандрит Александар (Котов), Архимандрит Исихије (Рогић), Архимандрит Стефан (Шарић), протојереј Ољег, протојереј Димитрије Калашников, јереј Ољег Вишински, протођакон Александар Кичаков и ђакони Владислав Соколов и Василије Бурдонски.

По одслуженој Литургији, Епископ моравички Антоније поздравио је Патријарха Српског, благодаривши му на патријарашком благослову посети Подворју Српске Православне Цркве у Москви. Владика је нагласио да сваки долазак Патријарха Српског у Москву представља празник за све Србе који живе у престоном граду Русије. У име братства и верника Петропавловског храма, Епископ Антоније је уручио на дар Патријарху Иринеју „тројник“ (две панагије и крст) – знак патријарашког достојанства.

У свом обраћању, Патријарх Иринеј је подсетио на вишевековне братске везе српског и руског народа кроз многа тешка времена. По речима Патријарха, за православне Србе Руска Православна Црква је као рођена мајка од које очекују помоћ и заштиту. Литургији су присуствовали амбасадор Републике Србије у Руској Федерацији академик др Славенко Терзић, вицегубернатор Јеврејске аутономне области Куренков Алексеј Николајевич и заменик директора Администрације градске области Звенигород Рижов Јевгеније Николајевич.

У поподневним часовима за предстојатеље и представнике помесних Православних Цркава Патријарх московски и све Русије Кирил приредио је пријем.

Торжествена Литургија у Москви

На празник Ваведења Пресвете Богородице, 4. децембра 2017. године, поводом обележавања стогодишњице устоличења Светог Тихона, Патријарха московског и све Русије, у Саборном храму Христа Спаситеља у Москви служена је торжествена Света Литургија.

У средини Храма Христа Спаситеља био је постављен ковчег са чесним моштима Светог Тихона, Па-

Дана 5. децембра 2017, Његова Светост Патријарх Српски Иринеј са делегацијом Српске Православне Цркве, у оквиру поште Москви поводом прославе стогодишњице обнове успостављања Патријаршије Руске Православне Цркве, је посетио специјалну радионицу за израду мозаика Фонда УНЕСКО у којој је урађен мозаик за куполу Храма Светог Саве на Врачару у Београду.

Презентирана је опрема радионице и њене специјалне могућности за наставак рада на изради мозаика. Његовој Светости је презентирано уметничко решење мозаика у олтарском делу храма на фотографским панелима и две специјалне макете купола у олтару. Патријарх српски Иринеј је, у начелу, био задовољан са предлозима уметничких решења у олтару.

Након тога је посетио Руску академију уметности (која је ове године обележила 260 година од постојања) и посебну пажњу обратио на експонате Академије. Посебне утиске је оставила монументалност уметничког рада председника Академије, академика Зураба Констатиновића Церителија. Патријарх Иринеј очекује наставак сарадње са Руском академијом уметности и њеним уметницима на изради мозаика на Храму Светог Саве.

тријарха московског и све Русије, које су 29. новембра 2017. године, на почетку Архијерејског Сабора Руске Православне Цркве, пренете у овај Саборни храм из Донског ставропигијалног мушког манастира. Светом Литургијом је началствовао Патријарх александријски и све Африке Теодор. Саслуживали су предстојатељи и представници делегација помесних Православних Цркава, који су учествовали у обележавању стогодишњице васпостављања Патријаршије у Руској Православној Цркви: Патријарх јерусалимски Теофил; Патријарх московски и све Русије Кирил; Патријарх српски Иринеј; Патријарх румунски Данило; Архиепископ кипарски Хризостом; Архиепископ тирански и све Албаније Анастасије; Митрополит варшавски и све Пољске Сава; Митрополит чешких земаља и словачке Рагислав; Митрополит све Америке и Канаде Тихон; Митро-

полит ахалциски и таокларжетски Теодор, предводник делегације Грузијске Православне Цркве; Митрополит ловчански Гаврило, предводник делегације Бугарске Православне Цркве. Саслуживали су и чланови српске делегације Њ. П. Епископи: бачки Иринеј и викарни Епископ моравички Антоније. Светој Литургији су саслуживали стални чланови Светог Синода Руске Православне Цркве, предстојатељи аутономних и самоуправних делова Московске Патријаршије, учесници Архијерејског Сабора Руске Православне Цркве, чланови делегација помесних Православних Цркава и московски клир.

Пред Свето причешће, Архијерејски солнечногорски Сергије је прочитао Посланицу Светог Архијерејског Сабора клиру, монаштву и свим вернима Руске Православне Цркве.

Патријарх Кирил се обратио учесницима Литургије беседом, а поздравну реч у име предстојатеља свих помесних Православних Цркава изговорио је Патријарх александријски и све Африке Теодор.

По завршетку Свете Литургије, у свечаним просторијама Храма Христа Спаситеља одржан је пријем поводом стогодишњице васпостављења Патријаршије у Руској Православној Цркви.

Свечани пријем

У свечаним просторијама Саборног храма Христа Спаситеља у Москви, 4. децембра 2017. године одржан је свечани пријем који је приредио Патријарх московски и све Русије Кирил, посвећен стогодишњици васпостављења Патријаршије у Руској Православној Цркви.

У овом свечаном догађају узели су учешће предстојатељи и представници помесних Православних Цркава и други гости, чланови Светог Синода Руске Православне Цркве, учесници Архијерејског Сабора. Обраћајући се сабранима поздравним словом, Патријарх Кирил је заблагодарио предстојатељима помесних Православних Цркава на учешћу у свечаностима поводом стогодишњице васпостављења Патријаршије Руске Православне Цркве: „Ништа није као ово духовно искуство саосећања јединства,

једне молитве, једног причешћа из светог Путира“, истакао је Патријарх Кирил.

Предстојатељ Руске Православне Цркве је заблагодарио Његовом Блаженству Патријарху александријском и све Африке Теодору на началствовању Светом Литургијом у Храму Христа Спаситеља на празник Ваведења Пресвете Богородице: „Гледајући Вас, молили смо се за Вашу велику паству на територији све Африке, за Ваше мисионарске подухвате“, напоменуо је Патријарх Кирил, и додао: „Молили смо се за Његово Блаженство Патријарха антиохијског Јована, умственим очима созерцавајући трагедију сиријског, либанског, ирачког народа. Нека Господ подржи све нас, предстојатеље помесних Православних Цркава, у нашем јединству, у нашем општењу, у нашем заједничком служењу народу Божијем, Васељенској Православној Цркви и читавом свету. На многа и блага љета!“, изговорио је на крају беседе Свјатјејши Патријарх Кирил.

У име предстојатеља и представника помесних Православних Цркава, предстојатеља Руске Православне Цркве поздравио је Његово Блаженство Патријарх антиохијски и свег Истока Јован: „Васпостављање Патријаршије у светој Руској Цркви велики је догађај; то је радост васколиког православног народа, свих Православних Цркава“, истакао је Блажењејши Патријарх Јован. По речима Његовог Блаженства, данашње свечаности су „доказ љубави, јединства, мира и радости целоме свету“. У наставку је одржан концерт на коме су наступили хор свештенства Епархије московске и Кубански козачки хор.

Председник Русије са предстојатељима Православних Цркава

У понедељак вече, 4. децембра 2017. године, у резиденцији Ново-Огарево председник Руске Федерације Владимир Владимирович Путин имао је сусрет са Његовом Светошћу Патријархом московским и све Русије Кирилом и предстојатељима и предводницима делегација помесних Православних Цркава. На свечаном пријему били су:

Патријарх александријски Теодор; Патријарх антиохијски Јован; Патријарх јерусалимски Теофил; Патријарх српски Иринеј; Патријарх румунски Данило; Архиепископ кипарски Хризостом; Архиепископ тирански и све Албаније Анастасије; Митрополит варшавски и све Пољске Сава; Митрополит Чешких земаља и Словачке Растислав; Митрополит све Америке и Канаде Тихон; Митрополит ахалциски и таокларжетски Теодор, предводник делегације Грузијске Православне Цркве; Митрополит ловчански Гаврило, предводник делегације Бугарске Православне Цркве. Такође, у овом сусрету узео је учешће и председник Одељења спољних црквених послова Московске Патријаршије Митрополит волоколамски Иларион.

Обраћајући се сабранима, председник руске државе, поред осталог, је изјавио: „Пре свега, желим да Вас све срдечно поздравим и изразим Вам речи захвалности, јер заједно обележавате тако битан догађај за нашу земљу и за Руску Православну Цркву као што је стогодишњица васпостављења Патријаршије у Русији. Ово, свакако, наглашава јединство православног света, што је битно само по себи, а у вези с тим, сви Ви представљате Цркве које имају суштинску улогу у животу ваших држава, у животу друштава. Ви позивате на милосрђе, радите у области образовања, просвећења, што је веома важно“, истакао је председник Путин.

У име предстојатеља и представника помесних Православних Цркава, председника руске државе је поздравио Патријарх московски и све Русије Кирил. Предстојатељ Руске Православне Цркве је истакао податак који сведочи да је на Архијерејском

Сабору, одржаном од 29. новембра до 2. децембра 2017. у Москви, учествовало скоро 400 архијереја Руске Православне Цркве из 20 земаља. Његова Светост је напоменуо: „Ако говоримо о оном најважнијем, онда данас имамо три приоритета. Први је образовање, како богословско, тако и опште верско образовање. Други је социјални рад, и треће је омладина. И Руска Православна Црква ће, највероватније, уложити огроман труд у развијању конкретних пројеката у ова три правца“, и додао: „Желео бих обратити посебну пажњу на нашу заједничку забринутост због ситуације која се одвија на Блиском истоку, о којој сте Ви већ говорили. Прогон хришћана, уништавање светиња, то је посебан бол како за Цркве на Блиском истоку које су овде представљене, тако и за све нас.“ На крају, Свјатјејши Патријарх је рекао: „Моја сабраћа, предстојатељи помесних Православних Цркава, очекивали су овај сусрет с Вама, и благодаримо Вам на њему.“

Сусрет предстојатеља Руске и Српске Цркве

Дана 6. децембра 2017. године у Патријаршијској резиденцији у Даниловом ставропигијалном манастиру састали су се Његова Светост Патријарх московски и све Русије Кирил и предстојатељ Српске Православне Цркве Његова Светост Патријарх Иринеј.

Превод: шеф Кабинета Патријарха Српског

Њакон др Александар Прашчев

Извор: Информативна служба Српске Православне Цркве

Дух и душа, дарови исте љубави

Разговарао *прошођакон* др Дамјан С. Божић

Вера и нада оснажују наше животне динамизме
тако што дају смисленост нашим животима

Међу психолозима који својим делањем показују да су на трагу далеке Јунгове ученице, за овај број *Православља* издвајамо клиничког психолога са дугогодишњим радним искуством запосленог дужи низ година у Техничкој школи на Врачару. Поред овог посла, наша гошћа је била и дугогодишњи уредник *Психолошких новина*, аутор једног сценарија као и две књиге из области примењене психологије, од којих је једна награђена угледном наградом Друштва психолога Србије.

Спомена се са посебном радошћу одазвала нашем позиву и показала велико интересовање за теме којима се бавимо. Свакодневни рад психолога, констатујемо заједно, има много тога што се граничи са традиционалним питањима вере и Цркве. „Дух и душа“, примећује наша гошћа са осмехом, „никада нису предалеко, а можда су у овим празничним и претпразничним данима и ближе него обично.“ Верујемо да је тако и то је још један разлог за наш разговор.

Психолог сте који у свој концепт рада уводи и претпоставку духовности – да ли је то Ваша лична одлука или постоји професионално оправдање за овакав приступ?

– Рекла бих да је то у мом случају благотворни резултат једне неостварене жеље. Моја прва жеља, везано за занимање, није била да студирам психологију већ антропологију. Будући да тај смер тада није постојао у Београду, а мој отац изричито није био склон идеји да студирам у Загребу, остала сам у Београду и уписала сам психологију. Књиге из антропологије, међутим, нисам престала да читам и чини ми се да су ми оне дале један шири поглед на људску природу.

Увиђала сам да су многобројне заједнице веома различите у много чему, али сам такође веома рано схватила да све оне, од убогог афричког пле-

мена па до висококаноноизованих грађанских држава – све оне имају претпоставку духовности као иманентну људској природи. Свуда постоје обреди намењени томе, свуда се тражи извесно земаљско лишавање ради постизања узвишенијег циља. Свуда су знакови те потребе за духовношћу. Напокон, наша је планета начичкана многобројним разноврсним храмовима који то сведоче.

Такође бих са захвалношћу поменула да припадам генерацији која се, након својих редовних предавања, радо придруживала студентима теологије који су слушали Пасторалну психологију код професора Јеротића. Неки од њих, мојих ондашњих колега, дубоко дотакнути садржајем тих предавања, свој су професионални и лични живот у потпуности саобразили са животом наше Цркве.

Још један разлог мог опажања потребе за духовношћу као свакодневне и природне потребе људи, јесте посматрање оних друштава чија званична идеологија негира да та страна људске природе постоји. Тамо где религиозност није уважена, идолопоклонство иде преко свих граница укуса.

Предајете деци и током више деценија свог живота бавили сте се развојем деце. Откуда та врста интересовања?

– Непосредно након дипломирања имала сам велику срећу да током једне целе године волонтирам у тиму професора Бојанина. Прошла сам једногодишњу едукацију за рад са децом под ризиком и почела да радим са предшколском децом. Током наредних година радила сам и са старијом децом и са студентима, али рад са предшколском децом је посебан јер је то контакт са најмање социјалне глазури. Деца су веома аутентична бића, тешко ће те наћи такву оригиналност личности очувану код одраслих. Трогодишњак или четворогодишњак нема нарочито изграђену социјалну фасаду, игра је

главни канал комуникације и уједно је то тест на аутентичност онога ко са дететом ради.

Деца су, како би то Фројд рекао, мали дивљаци и као такви они су својеврстан изазов за психолога. Али деца нису без анимистичких зачетака духовности и, ако је судити по лакоћи са којом упијају прилагођене религијске садржаје, деца су у предшколском узрасту за њих спремна.

Имају ли деца потребу за духовношћу?

– Први пут ћу рећи нешто о свом личном искуству на ту тему. Знатан део свог, иначе прилично срећног, детињства провела сам са баком и дедом. Вечерња молитва је била нешто у шта сам већ као трогодишње дете била укључена. Тај час молитве у потпуности се разликовао од свих осталих дневних дешавања. Мој деда, сталожен и концентрисан, икона, ритмичност и спокој изговореног... – то је део мог лепог сећања на детињство. Све то је онда, док сам била дете, чинило да се и моје дневне узбуркане мисли умире; пламен свеће сам по себи има својство да добро фокусира пажњу. Ми никада нисмо разговарали о вери, она се подразумевала као заштитни омотач наших живота и у том смислу верујем да за вером постоји потреба.

С друге стране, да сам расла у другим околностима, могло је бити другачије. Могуће је да чин молитве никада не бих тако дубоко осетила свим чулима или бих у тој ситуацији уместо православне усвојила неку другу веру, или бих једноставно усвојила атеизам или многобоштво као веру. Вера је универзално благотворна, чак и када је реч о атеистичкој вери или комунистичкој догми, чини ми се. Ако је аутентична вера у питању, разуме се. Комунисти су умели бити веома жилави и посвећени људи, дубоко одани својим идеалима. Многи од њих.

Да ли психологија говори о религијским осећањима?

– Многи психолози су се бавили религијом и постоји и посебна дисциплина – психологија религије, негде на тремеђи религије, психологије и антропологије. Напоменула бих и да је, независно од одређене религије, изучаван и значај вере и наде, изворних хришћанских вредности у животу човека. Ми данас имамо истраживања која повезују имунолошки статус човека, његову општу животну виталност и веру.

Вера и нада оснажују животне динамизме зато што оне подарују смисленост нашим животима. Виктор Франкл је о томе писао. Уколико неко доживљава празнину и бесмисленост своје егзистенције, редовна последица таквог стања јесте депресија.

Егзистенцијална, психолошка позиција верника далеко је срећнија. Атеистички поглед на свет говори нам да смо на овом свету стога да бисмо били краткотрајни поседници распаљиве твари коју чи-

„У човековом срцу постоји једно место,
Место намењено гласу оностраног,
овом свету трансцендентног,
И шта год друго човек покуша да стави
на то место,
Свога партнера, свој иметак, своју децу,
То место само празно звечи.“

Јоланде Јакоби, ученица Карла Густава Јунга

ни наш организам. При томе је човек-атеиста у врху овако постављеног система вредности. Никакав смисао ван тог краткотрајног овоземаљског века не постоји. Бојим се да на том месту атеизам широм отвара врата незнању и хедонизму, а то су два Јанусова лица исте савремене тегобе – депресије.

Није ли депресија везана и за материјално оскудна друштва?

– Да, далеко је пријатније изградити свој пут у материјалној обезбеђености и у богатој држави. Топло огњиште, изузев емоција, подразумева и нешто чврстог огрева. Да би порасли у добре и здраве људе, деци су потребни љубав и усмеравање – али им је потребна и здрава храна и књиге и чисте постељине. Време пре празника управо јесте време када треба да се сетимо да велики број деце у Београду, Крагујевцу, енклавама, да много деце то нема. И морамо о томе да мислимо стално не бојећи се да тиме квари-мо своју срећу. Емпатија је оно што чини наше душе ширима и потом и наша срећа има више „простора“.

Говорећи, међутим, о депресији морамо знати да је прича о овој појави знатно сложенија од пуке приче о сиромаштву материјалног.

Квалитет живота, осећај припадности и прихваћености, способност и подршка личном развоју, све су то фактори који су протективни, штите од социјалне патологије ове или оне врсте, штите од депресије. Бесциљност живота, недостатак вере, јесу фактори од високог ризика за појаву депресије.

Депресија није оно што се често мисли – туробан човек који седи сам на столици. Има пуно ваздан насмејаних депресивних људи на врло бучним местима. Има оних који дуго и са осмехом иду ка свом самоуништењу: коцком, дрогом, претераном гојазношћу, алкохолом... каткад похлепом и злим речима упућеним укућанима, много је начина.

Да ли је породица оно што нас може заштити од душевних ломова? Да ли породица данас има ту снагу?

– Да, има је јер неке ствари напросто не губе на вредности. Времена се мењају али, од Толстоја па →

до данас, све срећне породице личе једна на другу. И оне су све сигурно место где можемо бити оно што јесмо, искрени и, такође, спремни да водимо рачуна о свим члановима своје породице.

Тачно је такође да се много тога променило. Чини ми се да смо сада тек почели да увиђамо да компјутери и мобилни телефони нису само фантастична ствар, већ су као и све друге овоземаљске ствари – могу бити коришћене на добро као и на лоше.

Бојим се такође да је култ новца пречесто заменио култ домаћина породице. Дуго виђам рекламу једне банке која бесрамно приказује домаћина куће који се скрива и свима склања с пута само зато што нема довољно пара за неку од потрошачких играчака. Облачи се у боју тапета не би ли био невидљив, крије се у купатилу... све док напослетку не реши да узме рекламирани скуп кредит. Шта мислите, колико породица је почело да размишља у истом правцу након што је реклама хиљадама пута приказана?

Култ новца је индивидуалистички, он не подстиже блискост међу људима и не обезбеђује срећу ни ономе ко га упражњава. Можда смо заборавили ону причу о злосрећним сребрењацима.

Је ли љубав та која нас напослетку ипак сачува? Љубав према Богу, љубав према члановима своје породице, према браћи у невољи, љубав као универзални принцип?

– Не видим како би другачије свет продужио да постоји. Љубав има пуно лица и сва су животворна, сва су креативна, ниједно није разарајуће. Љубав је спокојно давање.

Велики психолог Абрахам Маслов описивао је један узвишени осећај потпуног стапања са природом и свим живим и неживим, осећај врхунске пријатности припадања нечему универзалном. Ово је назвао „океанско осећање“ због своје неубичајене обухватности. Сасвим налик томе је оно што описују људи који су прошли интензивна религијска осећања. О истој ствари нам говоре искрени љубавници, исто осећа мајка која у крилу држи дете. Професор Јеротић нас је научио да је Бог у нама. Нама је дата, поклоњена љубав коју можемо да поклонимо и ми, чинећи себе снажнијима и срећнијима.

Љубав, наравно, није безобално слепо давање, баш као што и поклони деци нису куповина наслепо. Љубав има значење, мора да сачува своју драгоценост. Она обично успева онда када је налик баштованству, подстицајна, истрајна и свесна неминовности извесних жртава. Знање о томе свакако је неопходно пренети деци. ■■

Једна од најеминентнијих српских књижевница, чије је име заувек убројано међу врхотворитеље нашег језичког и стилског израза и националне културе, Исидора Секулић, забележила је једном приликом да „пред руском књижевношћу најчешће горе свеће студентских и ђачких очију“. Већ сто четрдесет година на Филолошком факултету у Београду жеравичном љубављу горе свеће знатижељних очију које жуде да растаје тајне недогледног наслеђа словенских бесмртника; сто четрдесет година разлива се блистава светлост прегалаштва оних који су све своје умне снаге посветили проучавању дела највећих неимара словенске културе.

Приступним предавањем Платона Кулаковског у Капетан-Мишином здању 10. новембра 1878. године, коме је претходила одлука о оснивању Катедре за руски језик при Историјско-филолошком факултету од 15. октобра 1877, означен је почетак делатности најстарије Катедре за проучавање неке стране књижевности, језика и културе на Великој школи у Београду. „Господо! Најпотпунији и највернији израз једног народа састоји се у његовом језику. Знати језик, знати изворно књижевност једног народа, значи знати душу и мисао народа... У речи се састоји сва прошлост народна, богатство и сила његова, стремљења и идеали“ – овако ће познати московски филолог, први професор тек основане Катедре, образложити смисао и циљ своје мисије у Србији, као и свих будућих прегнућа на пољу словенске и стране филологије. Отварање ове Катедре пружиће снажан подстрек увођењу студија страних језика, књижевности и култура у српско високо школство; стога је и њен јубилеј догађај од првостепене важности за нашу националну културу.

Први подстицаји

Свест о потреби систематског практичног и научног изучавања руског језика у Србији се јавља већ у првој половини XIX века. Већ је 1839. Попечитељство просвештенија предложило да се извештај број даровитих младића пошаље у главне градове европских држава и ради учења језика и других наука, уз изричито помињање Москве и Петрограда. Две године касније, 9. ју-

Јубилеј наше прве Катедре за проучавање стране филологије:

Сто четрдесет година београдске славистике

Проф. др Ксенија Кончаревић

Свест о потреби систематског практичног и научног изучавања руског језика у Србији се јавља већ у првој половини XIX века. Већ је 1839. Попечитељство просвештенија предложило да се известан број даровитих младића пошаље у главне градове европских држава и ради учења језика и других наука, уз изричито помињање Москве и Петрограда.

ла 1841, попечитељ иностраних дела тражи да се три свршена ученика гимназије пошаљу у Русију „за изученије виши наука и рускога језика“. Између 1846. и 1864. у Русију су у три наврата слате групе богослова на школовање у тамошњим духовним академијама, а послато је и неколико питомаца да уче војне школе и свршених гимназијалаца да студирају на универзитетима. Почетак наставе руског језика у Срба везује се за београдску Богословију Св. Саве, у то доба највишу просветну установу Српске Цркве (основана је 1836) са посебним местом и истакнутим статусом у тадашњем нашем васпитно-образовном систему, и за име Димитрија Рудинског, некадашњег професора Духовне семинарије у Кишињеву, који, поред предавања из црквенословенског језика, отпочиње и извођење наставе руског „у старијим двома школама практич-

но и утолико, да би (ђаци) могли с ползом читати руске књиге по богословској струки“. Након његовог одласка наставу ће преузети руски васпитаници Сава Сретеновић, Никола Новаковић, Алимпије Васиљевић и Никанор Зисић; Васиљевић и Зисић касније ће имати знатног удела у, данашњим језиком речено, креирању политике учења руског језика у Србији – први као иницијатор његовог увођења у српске гимназије и Лицеум (1859), а други као први наш универзитетски наставник руског језика, што ћемо видети из даљег излагања.

Основна знања из словенских језика ђаци београдског Лицеја добијали су у оквиру предмета Словенска филологија још од 1844. (један од професора тога предмета био је, од 1859, и Ђуро Даничић). Од самог оснивања Велике школе, академске 1863/64. године, уводи се факултативни курс

руског језика, који изводи већ поменути Алимпије Васиљевић (1832–1911), потоњи министар просвете, државни саветник и дипломатски представник Србије у Петрограду, иначе аутор за своје време значајних расправа из логике, психологије и филозофије. Још као професор Богословије Васиљевић ће се латити израде првог приручника из руског језика за Србе, замишљеног као преглед граматике са читанком и речником, а дело ће изаћи из штампе средином марта 1862. у 500 примерака под насловом *Учишћел руској језика*. То је била основна литература по којој су на курсу прва знања о руском језику стицали студенти Велике школе и обавезни уџбеник за ученике првог и другог разреда Богословије. Курс је почео са радом после 6. децембра 1863, а за његово похађање пријавило се од 178 студената, колико их је тада укупно било на Великој школи, чак 32 кандидата. Ипак, због Васиљевићевог преласка на нову дужност курс је престао са радом, али је сазревала одлука о оснивању Катедре за руски језик и тражио се погодан кандидат за професора.

Платон Андрејевич Кулаковски (1848–1913), филолог са дипломом Московског универзитета, по убеђењу ватрени славенофил, већ се увелико бавио словенском књижевном проблематиком, па је и боравак у Београду искористио да уради више студија из српске и хрватске књижевности и културологије (*Лукијан Мушицки*, 1881; *Вук Караџић, његов рад и значај у српској књижевности*, 1882; *Празник слава код Срба*, 1883; *Илиризам, истраживање из историје хрватске књижевности у време прејорода*, 1894; *Почетак руске школе код Срба у XVIII веку*, 1903), као и да ширу српску културну јавност упозна са збивањима на руској књижевној сцени (*Писма о савременој руској књижевности*, објављена у „Отаџбини“ за 1880). Највећу пажњу, што је и разумљиво, Кулаковски ће у Београду поклањати раду на новооснованој Катедри за руски језик и књижевност; сама одлука о оснивању донета је октобра 1877, а московском слависти је пало у део да, како се сам изразио у приступном предавању, „положи почетак предавању руског језика у великој школи слободне Србије“, како би „плодови умнога живота и научнога рада родственог Србима руског народа“ постали познати нашем народу. Његов плоносни рад, овенчан, између осталог, запаженим уџбеником *Руска читанка за Велику школу* (1879), трајаће свега четири године. Настојања тадашњег министра просвете Стојана Новаковића да на његово место доведе Валтазара Богишића и Ватрослава Јагића, нису дала жељене резултате; лингвиста светског гласа Јан Бодуен де Куртене био је чак и изабран за професора руског језика, али се, уместо да пређе из Казања у Београд, одлучио за Јурјевски универзитет. Тако Катедра остаје непопуњена све до 1895, када ни

њу долази Радован Кошутин у својству професора руског, пољског и чешког језика и књижевности. Тиме и Катедра надраста своје пређашње оквири и постаје средиште научног проучавања и неговања словенске (не само руске) филологије. Ово је било веома повољно и плоносно раздобље научног и педагошког изучавања руског језика: као наставни предмет он је већ увелико постојао у просветном систему Црне Горе (предавао се од 1869. на Богословско-учитељској школи и Дјевојачком институту на Цетињу, а касније и у Цетињској гимназији од самог њеног оснивања 1880), а доживео је експанзију и у Србији, увођењем крајем столећа у наставни план Ниже војне академије, Више женске школе и, од 1902. године, у гимназије.

Доба успона

Долазак Радована Кошутин на Велику школу представљао је прекретницу у историји не само београдске славистичке катедре, него и целокупне српске славистичке мисли. Реч је о научнику великог формата који не само што је поставио темеље научном проучавању руског језика у српској средини, него је од самог почетка уздигао нашу русистику у сам врх ондашње славистичке науке о руском језику.

Рођен 20. фебруара 1866. у Руми, Кошутин се по завршетку гимназијског школовања уписује на Филозофски факултет Бечког универзитета, где три семестра изучава словенске језике и књижевности, да би студије наставио у Прагу, Кракову, Лавову, Петрограду и напослед последње испите из словенске филологије положио у Бечу 1890. После тога опет одлази у Петроград, где проводи више од три године „изучавајући специјално руски језик и књижевност, као и културне прилике руске“. Године 1893. борави осам месеци у Паризу, где се посветио бављењу књижевном критиком. Првог јануара 1895. постављен је за „привременог учитеља руског, чешког и пољског језика и књижевности у Великој школи“. Године 1900. је за издату *Грамаџику пољској језика* (1898) од Јагелонског универзитета у Кракову добио почасни докторат, па га је Велика школа унапредила у звање доцента за источне и западне словенске језике и књижевности. Руска академија наука изабрала га је 1928. за дописног члана, а 1929. га је у своје редове примио и Словенски институт у Прагу (нажалост, као што код нас обично бива, одговарајућа признања он није добио ни од једне домаће сличне институције). Извесно време предавао је и на Православном богословском факултету у Београду. Пензионисан је 1936, али је као хонорарни професор предавао на универзитету све до почетка Другог светског рата. Преминуо је 9. априла 1949. у Опову.

О педагошком маниру професора Кошутића драгоценост сведочанство оставио је наш истакнути полониста Ђорђе Живановић: „У моје време професор Кошутић је половину двоструког часа употребљавао на предавање о грађи из језика, која је била на реду. Друга половина часа била је посвећена читању, тумачењу и преводу текстова. Он је једва чекао да дође на час, уживао је увек на свакоме. И на испитима је био веома строг. Али је већ преко године сваког студента довољно упознао, да су испити били лаки. Свакога часа је стижао да са сваким студентом проговори нешто и да претресе неко питање. Чиме је ипак успевао да привлачи студенте? Свакако не својом претераном тачношћу и строгошћу. Било је нешто друго што је држало студенте на тим часовима. Била је то његова понесеност предметом који је предавао, ватра с којом је тумачио песнички текст при читању, онда читавање и уживање у свакој језичкој тананости, да би се све ваљано пренело на наш језик. У том му је највише помагало изванредно богато познавање предаваног језика, а још више раскошно владање нашим језиком, сваком његовом тананашћу. Он је на часовима просто зрачио, а сам је уживао“. Кошутић је, иначе, водио два курса, наизменично, из руског и пољског језика, при чему је сваки трајао по три семестра. Са студентима је радио сам, и тек последњих година уочи Првог светског рата добио је два асистента за руски језик, који су му помагали у извођењу вежбања. Касније, у међуратном раздобљу, Катедра за источне и западне словенске језике и књижевности добиће два нова сарадника – редовног професора др Александра Погодина, који је предавао руску књижевност, и др Отокара Колмана, лектора за чешки језик. Најзад, ваља поменути и Кошутићеве асистенте Петра Ђорђића, Наталију Радосевић и Кирила Тарановског, који ће се доцније афирмисати у различитим областима словенске филологије – дијахронијским лингвистичким истраживањима (П. Ђорђић), лингводидактици (Н. Радосевић) и науци о књижевности (К. Тарановски).

Славистички домети

За минулих четрнаест деценија Катедра је доживљавала бурне преокрете и била сведок огромних осцилација у односу према језицима и културама словенских народа: тако, у раздобљу између 1918. и 1941. на њој је дипломирало свега шест стручњака за руски језик, а у последњих пет деценија њихов број се мери стотинама. Својим високим реномеом, створеним заслугом наших водећих слависта који су себе уткали у њену научну и наставну делатност, Катедра је оставила неизбрисив траг у нашој филологији и културној историји уопште, као што је немерљив и допринос генера-

Радован Кошутић (1866–1949)
(извор: <http://www.fil.bg.ac.rs>)

ција њихових ученика нашем школству, преводилаштву, новинарству.

Београдска славистичка школа дала је приметан допринос свим областима истраживања у оквиру словенске лингвистике и филологије. На Катедри је одбрањен већи број магистарских радова и докторских дисертација из лингвистичке, књижевне славистике, теорије преводњења и методике наставе словенских језика. Већи број бивших студената, магистраната и доктораната данас су професори универзитета у Новом Саду, Косовској Митровици, Нишу, Крагујевцу у иностранству; београдски слависти сарадници су угледних научних институција, преводиоци, просветни радници, библиотекари, новинари, литерарни ствараоци...

Десетине монографија, стотине и стотине научних и стручних студија и чланака, безбројни преводи и уџбеници словенских језика најлепши су и највреднији одсјај треперавог светлашца из ока некадашњих студената славистике у срцима ових садашњих и неких будућих. Пожелимо да се светлост прегалаштва славистичких посленика још дуго, дуго разлива, на добробит будућих нараштаја. ■■

50 година излажења новина Српске Патријаршије

Уредници *Православља*

Преосвећени Епископ шабачки Лаврентије

Разговарао *прошћакон* др Дамјан С. Божић

Сећам се као да је јуче било. Као редовни уредник *Православља* седео сам у Патријаршији у својој канцеларији. Ушла су два младића у цивилном оделу и питали јесам ли ја викарни Епископ Лаврентије. Кад потврдно одговорих, они ми дадоше званично писмо Окружног јавног тужилаштва Града Београда у коме је отприлике стајало ово: „На основу члана ... о слободи вероисповедања и члана ... о злоупотреби верске штампе у ширењу против међунационалних односа, забрањује се број 21. листа *Православље* органа Патријаршије због злоупотребе верске штампе у подгревању националне мржње.“

Са Преосвећеним Епископом шабачким Г. Лаврентијем разговарали смо о данима када је он уређивао новине Српске Патријаршије, о могућностима и циљевима црквене штампе уопште, о друштвеном ангажману црквеног гласила...

Остало је забележено да је *Православље* бр. 21, од 1. фебруара 1968. године, у време када сте били одговорни уредник, забрањено због чланка „Срби треба да буду великодушни“, који је написао прота Душан Иванчевић. Чланак је одобрио Уреднички одбор новина, прегледали сте га и Ви и нисте сматрали да је то неподобан текст. Због чега је забрањено *Православље*, шта је сметало ондашњој власти и како је та забрана деловала на даље уређивање новина?

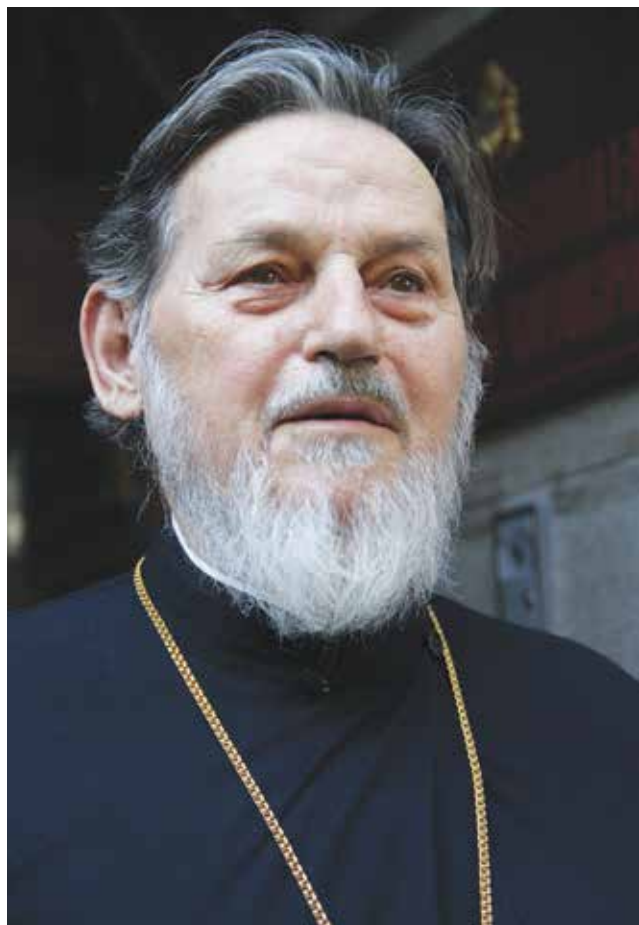
— Уважени прота Душан Иванчевић, тадашњи старшина цркве Ружице у Београду, написао је чланак „Докле Срби треба да буду великодушни?“, где је изнео свој став — зашто само Срби треба да праштају. У тадашњој мултинационалној држави Југославији, још увек оптерећеној збивањима из Другог светског рата, настојало се да се што брже избришу из памћења сва недела која су учињена над српским народом да би се остварила идеја — „братство и јединство“. Питање протина — зашто само Срби?! — засметало је та-

дашњем комунистичком режиму и забранили су тај број листа *Православља* у коме је био чланак.

Сећам се као да је јуче било. Као редовни уредник *Православља* седео сам у Патријаршији у својој канцеларији. Ушла су два младића у цивилном оделу и питали јесам ли ја викарни Епископ Лаврентије. Кад потврдно одговорих, они ми дадоше званично писмо Окружног јавног тужилаштва Града Београда у коме је отприлике стајало ово: „На основу члана ... о слободи вероисповедања и члана ... о злоупотреби верске штампе у ширењу против међунационалних односа, забрањује се број 21. листа *Православље* органа Патријаршије због злоупотребе верске штампе у подгревању националне мржње.“ Питали су ме где је тај број? Рекао сам да је то изашло пре три дана и послато претплатницима. „Нешто преостало доле је, у редакцији. Да донесем?“ „Не. Поћи ћемо и ми са Вама.“ Прегледали су и друге бројеве, а овај скупили, увезали, запечатали и однели. Захтевали су да им дамо списак претплатника. Гледали су га више од два сата. У почетку су вадили адресе на којима је послато више од десет примерака. Учинило им се да нема краја па су кренули да бележе од сто, па двеста и, пошто је тога било много јер су црквене општине били претплатници, дигли су руке.

Сазнали смо касније да је Удба ишла од куће до куће претплатника и одузимала тај број. Нису ни слутили колико ће порастати интересовање баш за тај број.

Отишао као алва, а часопис *Православље* постао је још траженији и омиљенији код верника и читалаца.

Да ли је Окружни јавни тужилац Града Београда, који је наложио забрану растурања *Православља* „због злоупотребе верске штампе и ширења националне мржње“, тражио касније контролу припремљених бројева, пре него што ће кренути у штампу?

— При свакој штампарији је тада био одбор који је контролисао издавања Српске Цркве да се „не би нешто поткрало на штету државе“. На челу тог одбора дуго је био пуковник Крста Лековић. Били смо свесни времена у коме живимо, па смо, да не бисмо листу нашкодили, организовали одбор од пет чланова у коме су: свештеник, цивили, и професори Богословије који би рукопис свакога броја претходно прочитали и дали своје мишљење.

Како сте се борили са цензуром и аутоцензуром?

— Били смо свесни времена и услова у којима живимо, па смо настојали да се држимо само верских тема и трудили смо се да се никоме не замеримо, а ипак да истина уђе у народ, те није ни било јаке цензуре.

Какав је био утицај новина на верујуће људе, које сте уређивали као одговорни уредник од 3. 8. 1967. до 6. 11. 1969. године? Да ли су

новине „пратили“ и неверујући, ко је била читалачка публика?

— Тада се мало штампало, поготову Црква, те је *Православље* дошло као хлеб гладном човеку. Први број штампан је у 47.000 примерака. Брзо је разграбљен, а тај ентузијазам је пратио и каснија црквена издања. Читаоци су били махом верници, али је било и других радозналих, што сведочи тираж.

Коме се *Православље*, по Вашем мишљењу, пре свега треба обраћати? Црквеним људима, онима који нису у Цркви, младима, старима итд? Да ли то треба да буде искључиво патријаршијски бILTен, мисионарско гласило или нешто између?

— Намењено је свима. Свако ће у њему наћи понешто за душу своју. Оно је патријаршијско гласило које треба да има мисионарски карактер. У почетку је било једино гласило, те су се све епархије трудиле да га растурају на свом подручју. Што би требало и даље чинити. Ангажовати Србе изван отаџбине. Он би тамо био још очекиванији јер је најбоља веза са отаџбином. Треба користити све практичне, модерне могућности.

Савремени дух времена и нашег друштва у великој мери креирају медији. Постали смо зависни од мас медија. Како конципирати *Православље* да повећа тираж и буде утицајније? Како привући потенцијалну читалачку публику – да ли дистрибуирати новине на киосцима, уз редовну неопходну рекламу на РТС-у која би најављивала најважније теме сваког броја? Не желимо повремене читаоце, желимо сталне читаоце.

— Сваки лист повећава свој тираж најпре садржајем, а потом и организацијом дистрибуције која је данас, Богу хвала, дозвољена, што некада није било. Било би пожељно да се, пре свега, свештеници, а и верници што више ангажују у његовом приближавању народу.

Може ли се *Православље* активније укључити на мобилисању и подстицању читалаца да потпомажу и учествују у хуманитарним активностима за своје вернике, подршци у породичном животу, помоћи храмовима, манастирима? Потребна нам је нова солидарност у новом времену како би се одржале и јачале везе Цркве са верницима.

— То и јесте циљ вере пре свега, а *Православље* је верска штампа која то подржава и помаже. Још више укључити све факторе у Цркви, нарочито на терену, када свештеници посећују домове приликом верских обреда, приликом свечаности и црквених скупова.

Да ли треба увести сталне колумне у којима би богослови коментарисали значајније актуелне догађаје, као верско тумачење феномена модерног живота?

— Треба користити све што је на добро и корист читаоцима, а то је ствар уређивачког одбора. ■■

Православље

ВЕРСКЕ
НОВИНЕ

АРХИЕПИСКОПИЈЕ БЕОГРАДСКО-КАРЛОВАЧКЕ

ГОДИНА I

БРОЈ 1

БЕОГРАД, 15. АПРИЛА 1967.

ЦЕНА 0,50 ДИН. ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

ПРВА РЕЧ

Живимо у времену чији је темпо необично брз. Често запажамо ствари, људе и догађаје око нас само површно, јер они пролете поред нас или ми поред њих. Нико нема времена. Све је мобилно. Нема више статике. И простор све више бледи. Нема више удаљености. Са-стају се људи из најудаљенијих крајева света, пораз-говоре, сврше посао, и за неколико часова, као из су-седног села, стижу кући.

Тако је у свакидашњем животу, који је испуњен редовним пословима, практичним бригама и — умором. За духовна задовољства, за душу и освежење њенога живота савремени човек као да има мало времена. Тако је и са верским животом.

Верујући човек нашег времена, због брзог тем-па живота и широко разгранатог комуницирања, не стиже да се довољно унесе у црквени живот и да ту нађе освежење свога личног верског живота. Међутим, жеља постоји, постоји и интересовање и потреба за учествовањем у том животу. Православни Срби желе, и често захтевају, да буду обавештени о свему што се догађа у Цркви и траже верско итиво. Црква се због тога осећа дужном и обавезном да том захтеву удоволи. Она зна да се баш због непознавања верског и црквеног живота и неучествовања у њему појављују верска за-странења, малаксалост и падови. Кад духовна глад није задовољена, лако се могу уместо здраве и чисте вере појавити знаци сујеверја, уместо правој религиозној оптимизма збуњеност и мрзовоља, а уместо религиозно-моралне будности и узрастања у врлинама долазе па-дови, верски и морални. Значај Цркве и јесте у томе да култивира верско-морални живот својих чланова, да их води земаљској срећи и вечном спасењу. Црква је мати. Она кроз векове настоји да своје чланове учврсти у вери у Бога, свога Створитеља и Спаситеља, да их од-врати од греха, да их облагороди, учини добрима, како би били права деца Божија а међу собом вољена браћа. То она жели и данас и друго не може желети, јер иначе не би била оно што јесте — Црква Христова.

У низу настојања Српске православне цркве да води своју паству путем Христове истине покренут је с бла-гословом Његове Светости Патријарха српског Госпо-дина Германа овај лист са жељом да и он допринесе религиозно-моралном уздизању православних Срба, упо-знавајући их са црквеним и верским животом нашег времена. Лист жели да се у нашем народу и даље не-гује православље, које је у роду нашем учврстио свети Сава и које је кроз векове у духовном животу српског народа било покретач свега што је „свето и честито би-ло“. Зато лист није могао добити име лепше и адекват-није својој циљу. „Православље“ жели да негује пра-вославље у нашем народу.

Тежећи том циљу „Православље“ ће обавештавати своје читаоце о свим актуелним догађајима у црквеном животу, како из Београда и свих крајева наше Патри-јаршије тако и из хришћанског света уопште. Лист ће доносити и итвива верског садржаја, имајући у виду духовне потребе православних читалаца. При томе ће посебна нажња бити посвећена младим читаоцима и деци. Они ће у листу имати и своју посебну страну, која се зове „Светосавско звонице“.

Љубав према правослаљу изазвала је појаву овог листа. Са радошћу очекујемо да ће га са исто таквом љубављу примити православни читаоци, којима ће, дај Боже, „Православље“ бити у овом ужурбаном времену сваких петнаест дана жељно очекивани гост и драги сабеседник.

С благословом Његове Светости Патријарха српског Господина Германа покренут је овај лист са жељом да допринесе религиозно — моралном уздизању православних Срба

Његова Светост Патријарх српски Господин Герман обнавља манастир у Сланцима као метох Хиландара

Први дан по Новој години ушао је у анале Архиепископије београдско-карловачке, а тиме и у анале Српске православне цркве, као значајни дан и догађај. Иако је 15. јануар био сунити мразовит, Његова Светост Патријарх српски Господин Герман дошао је у 14 часова у Велико Село, на Дунав, удаљено десетину километара изван од Београда. Његова Светост је поштом св. Саве, када је зидан и обнављао, кренуо у народ да га дигне на акцију. Дочекали су га у дугом шпациру испред цркве око две стотине уједених Великоселана и Сланчана. Ови добри људи и домаћини срдечно, дисциплиновано и, представљајући се, појединачно прилазили су десници српског Патријарха, пошто су му претходно на Његов уобичајени и српски поздрав отпоздравили са „Бог Ти помоћ!“ — Добро нам дошло!“

У цркви је после доксолатије Његова Светост говорио о циљу свога доласка међу Великоселанима и Сланчанима, па је, између осталог, рекао:

— Нека Господ благослови овај састанак на добро ваше и на добро свете Цркве и нашег народа. Нека нас Господ зблжи и уједини у нашем богоугодном и народном делу онако чврсто и трајно како Срби знају да се зблжи и да буду једна душа и једно срце...

— Ми смо се данас окупили на овом светом делу овде у овој светињи, која се налази поред истоме свете светиње у непосредној близини, посвећене св. првомученику и архиепископу Стефану, молећи се њему и Господу за кога је потрадио, да нама, сваком брату Србину и целом нашем српском роду подари снаге и мудрости у очувању душе — душе хришћанске, православне и светосавске...

Говорећи непосредно о значају и улози некадашњег старог манастира, посвећеног св. архиепископу и првомученику Стефану — заштитнику у крсном имену дома Немањина, по чему је манастир и задужбина Немањина, чија иначе улога и значај обавезује и покреће на акцију и обнову, Његова Светост је истакао, да иако је стихијским историјским збивањима манастир порушен ипак је „остао светињом својом као светиња која гори, а то је у ствари покретач и знак да задужбину морамо приступити послу и обнови. Заједнички — јер су светиње народне. Народ је чувар и бранил својих светиња које су га крстиле и снажиле у свакој прилици, па је зато он улагао и улаже све од себе, чак и последње, у њихову одбрану и чување душе и имена свога“.

У сали парохијског дома, који су Великоселани и Сланчани подигли са својим вредним свештеником Сташимиром Ано-

столовићем, који је прошле године на Цвети посветио икар Његове Светости епископ мравички др Сава, настављен је рад са овим импозантним скупом. Његова Светост је у дугем излагању говорио о својој доласку 1961. године у Сланце, на остатке старе славе и величине, када се заветовао да обнови ову светињу. Изложио је документовано историју овог манастира, Његова Светост се уставио на улози манастира, нарочито у 15-17 веку и мисији његових калуђера који су одржавали везу са Светом Гором и нашим Хиландаром, затим одлазили у Русију код парева, тражећи заштиту итд.

— Не желимо, рекао је Његова Светост, да обновимо само зидине овог манастира, него да повратимо и онај дух и мисију коју је он некада имао и вршио на опште добро народа. Желимо и хоћемо да овај манастир буде поново веза са нашим Хиландаром у Светој Гори, чији ће он метох и бити, а преко овога и читава се наша земља његовом улогом и мисијом коју ће после дужег прекида наставити, везати са нашим Хиландаром...

— Када сам путовао у Русију, Руски Патријарх ми је у Загорску, у Лаври Свете Тројице, показао део моштију св. архиепископа и првомученика Стефана. Том приликом Руски Патријарх ми је одавојио и дао једну частину од тих светих моштију које сам донео. Ако Бог да та частица моштију св. Стефана, када манастир процвета, биће свечано донесена и положена у њега. На тај начин ће опет манастир у Сланцима имати свете мошти св. Стефана, као што их је све до 1826. године имао и певаће у славу Божију, а на добро Сланца, Великог Села, као и нашег читавог народа и свете Цркве наше...

Речи Његове Светости видни су одушевљење све присутне. Формиран је на челу са Његовом Светостињу одбор за обнову манастира у Сланцима, у који су једногласно изабрани и са чашћу и љубављу, поред свештеника великоселског о. Сташимира Апостоловића, пришло се по 15 лица из оба села, и то: Никола Пантелић Милорад Живановић, Илија Петровић, Жика Бурбевећ, Душан Гајић, Воја Масларевић, Бока Бранковић, Миле Јевтић, Миле Рибоскић, Јерко Станковић, Драго Илић, Стеван Крстић, Радивоје Рибоскић, Драгољуб Казановић и Драго Јевтић, сви из Сланца, затим: Сава Петровић, Милорад Петровић, Миле Матић, Миле Милошевић, Тома Шкодрић, Чедомир Марић, Воја Марић, Стеван Петровић, Тихомир Вукојевић, Илија Мојилов, Миле Вукојевић, Сава Тодоровић, Азиз Радојевић, Воја Марјановић и Миле Бурковић, сви из Великог Села.

У Одбор су по предлогу Његове Светости ушли и протојереји Јездимир Живковић и Миласав А. Протић, протојероји Бра. То Петровић и Божићар Тришковић, као и архитект др Драгомир Тадић и Сретен Станојичић, сви из Београда.

Великоселани и Сланчани су са речн прешли одмах и на дела. Пријавили су на посао. У неколико су оправили тешко приступачне путеве манастиру и превукли са 190 камиона и

550 запрежних возила преко 100.000 цигала, испито песка и другог материјала, спремајући се да ускоро превуку и сав камен који се вади у једном мајдану у околини манастира.

Тако је преглео Велико Село и Сланци на свој и народни, свети и богоугодни посао да обнове стари манастир, који својим местом и положајем гори и везује ова два села на плавам Дунав у крај Београда.

М. Д. П.

ЊЕГОВА СВЕТОСТ ПАТРИЈАРХ СРПСКИ ГОСПОДИН ГЕРМАН ВЕЋ ДРУГИ ПУТ ОБАВЉА МИРОВАРЕЊЕ

За потребе Српске православне цркве према одлуци Светог синода, увелико се врше припреме и спремање за кување и освећење светог мира. Ове припреме нису једноставне, јер треба прикупити велики број, нарочито са стране, разних вештастава, потребних за кување светог мира, које се кува на Велики понедељак, уторак и среду, а освећење се врши на Велики четвртак.

Од уједињења Српске цркве и њеног уздицања на степен Патријаршије свето миро је освешћавано до сада шест пута: 1922, 1924, 1927, 1931, 1940 и 1960. од стране Његове Светости Патријарха српског Господина Германа. Иначе у хришћанској цркви спремање и освешћавање светог мира потиче од апостолског времена. Свето миро треба приликом, односно после крштавања, да у Светој тајни миропомазања замени ирвобитно полагање руку светих апостола на новокрштене ради предавања дарова Светога Духа.

На Велики понедељак Његова Светост ће после Пребесвешћене свете литургије потапати ватру у Патријаршијској капели и учествовати у мироварењу све до његовог освешћавања уз асистенцију епископа.

ПРИЈЕМИ

Његова Светост Патријарх српски Г. Герман присуствовао је, 6. априла, пријему који је приредио аустријски амбасадор г. Карл Харта у част г. др Фрица Бока, вицекањцелара и министра за трговину и индустрију Аустрије, који је неколико дана боравио у Југославији. Његову Светост су пратили Преосвећени Епископ г. Сава и архимандрит Данило, секретар Св. арх. синода.

скопа, свештеника и комисије за спремање вештастава.

На Велики четвртак, у 8 часова, Његова Светост ће са епископима и свештеницима пренећи скувано свето миро у Саборну цркву и за време свете архијерејске литургије извршити Чин освешћања. Затим ће оно у свечаној антији бити пренето у ризницу Патријаршијске капеле и уз благослов Његове Светости дејати се према потребама епархијским архијерејима, а ови своје подручјем свештенику.

Освећивање светог мира на Велики четвртак ће, као и ранијих година приликом овог догађаја, окупити рано изјутра велики број Београђана испред Патријаршије и они ће испуни-ти Саборну цркву да би узели учешћа у овом не тако честом светом чину.

ДЕЛЕГАЦИЈА БИСКУПСКЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ ЗАПАДНЕ НЕМАЧКЕ У БЕОГРАДУ

По повратку из Париза и Софије делегација Бискупске конференције Западне Немачке учинила је посету у нашу Патријаршију. Делегацију је предводио преуздани г. др Рудолф Грабер, бискуп Регенсбурга и опуномоћеник Бискуп. Конференције за питања Православља. У делегацији су се налазили: др Јоханес Хек, проф., др Јоханис Гречл, проф., др Роберт Бачвари, проф., др Алберт Раух, проф. Делегацију је примио 4. априла Његова Светост Патријарх српски Г. Герман у присуству чланова Св. арх. синода и Епископа викара Саве. После пријема вођени су разговори између делегације и представника наше Цркве.

Делегација је посетила Богословију Светог Саве у Београду и женски манастир Вавеле. Истога дана делегација је отпутовала из Београда испраћена од стране Преосвећене г. г. епископа Стефана и Саве.

БИСЕРИ НАШЕ ПОБОЖНОСТИ

Хришћанска вера православних Срба често се назива „светосавље“. Ту реч је немогуће превести на страни језик. Поненад је овај појам идентификован с појмом о некој врсти српског православља, које се разликује од источног православља. То је погрешно. Не постоји разлика између православља Српске православне цркве и осталих православних цркава. Догматски, литургијски и канонски Српска православна црква је исто што и остале православне цркве.

„Светосавље“ у ствари означава начин на који су Срби срели хришћанство, како су га прихватили, како су га доживљавали и изражавали кроз векове у својим сопственим националним, друштвеним, економским и политичким условима.

Израз „светосавље“ је изведен од имена Светог Саве. У том смислу „светосавље“ означава не само целокупну духовну активност Светог Саве међу Србима за време његовог живота, већ и цео његов духовни утицај на историју Српске цркве и српског народа кроз векове. Улога Светог Саве је далеко значајнија од улоге једног тењалног црквеног вође и организатора. За његову улогу тешко је наћи упоређење у историји других нација. За Српску цркву и српски народ Свети Сава је постао духовни отац, учитељ и духовни владар, који седе на свом трону и управља Српском црквом и народом кроз сва времена. Он је постао симбол јединства Српске цркве и народа, као и симбол доживљавања православља. Он је постављен у историји Српског народа као најважнији пример истинског аностола, пророка и светитеља, који је постао патрон Цркве и народа и чије име се слави као општи црквени и национални празник. За ово име велики је цео низ појава у животу Српске цркве, које одражавају и напуштају специфично српски начин доживљавања и изражавања православља, као и најкарактеристичније особине, које као дивни бисери украшавају верски живот у Срској цркви. Од њих ћемо поменути само неке.

1. СКВАТАЊЕ ПРОСВЕТЕ

Доментјан, биограф Светог Саве, каже да је Свети Сава отишао у Свету Гору да би се уздигао „истинитим Богом из просвећења“. Свети Сава је схватио појам просвете у смислу силе која просвећује, осветљује пут људској култури и која разгонити мрак и греховну tamu овог света и живота. Највиша истина је истина: о Богу из које извиру све остале истине. Не може просвећивати просвета која заобиђе ову истину. Али, до сазнања највиших истина се не долази само учењем, већ прикључењем доживљавањем истине, откривањем истине у себи, истине која претворају, просвећује и осветљује. Просвећење је у исто време и осветљење. Истинска просвета је богоискусна. Она уноси Бога и вољу Божију у људе и у односе међу људима. Таква просвета је стваралачка, конструктивна, она ствара хомогене и братске односе међу људима.

На основу таквих схватања формирала је светосавска просвета, која је ушла у сваки детаљ народног живота. На њо је рођена српска народна философија и српски национализам, тихо и спонтано, у радости стварања. То је национализам који негује љубав према свом народу и аподиктички одриче империјализам и шовинизам. Створена је брзо национална држава, без ратова, брза и пролазна крви. Школа је повезана са Црквом, која ју је родила и непис-

рисала и поставила јој као први циљ испитивања и образовања развијање вечност и светост у човеку. Из то просвете је у књижевност и уметност унесено схватање да је уметнички вредно само оно што приказује адепт божанског добра и истине. Уметност је схваћена као копија божанског стваралаштва, а светитељ, као највиши морална личност, постао је главна тема уметности. Та уметност, која као да је с неба пала на земљу наших средњовековних цркава и манастира, изишла је из дубине једне снажне религиозности, једног топлог ентузијазма, који је желео да приближи небо и земљу, да ове доводе моанте чини изворима на којима ће се селачки српски народ напajatи вером, аскетом и световити. Те цркве су биле не само галерије фресака, не само народни универзитети, већ много више — органи силе Божије. Они су били и остали извори и просвећивања и осветљавања српског народа. То су и данас.

2. ЗАДУЖБИНАРСТВО

Српска црква има данас око 150 манастира. Њихов постанак је резултат задужбинског духа нашег народа, желе да се нешто учини „за душу“. То осветљава у њему улогу улазних Свети Саве. Његов отац Стефан Неман, оснивач српске средњовековне династије, инспирисан од Светог Саве, подигао је у Светој Гори слави манастир Хиландар, а у Србији поред осталих манастира Студеницу, која је постала мајка великог броја других цркава. Од тада па до данас Србија је била најплоднија земља у стваралаштву црквене уметности и дала је значајан допринос општем фонду хришћанске уметности и архитектуре, а највећи прилог духовном развоју Српске цркве и српске културе. Први кршћански српски краљ Стефан, брат Светог Саве, подигао је и украсио манастир Жичу, који је постао седиште српског архиепископа. Асепти преосталих фресака у Сопоћанима, задужбина његовог сина Уроша и данас се свет диве. Краљ Милутин је подигао око 40 цркава. Од очуваних највећа је Грачаница на Косову Пољу. Краљ Стефан Дечански подигао је манастир Дечани, који је највећи и најважнији међу српским средњовековним црквеним грађевинама. Он је изнутра сав покрио фрескама од највеће уметничке вредности. Осниваче ових манастира побијили су га грађу пре свега љубомом побожности и тежиња за спасењем своје душе, а затим желе да ове дивне грађевине допринесу развоју побожности свих Срба и спасењу њихових душа.

Оштра прта свих ових грађевина је оригинална разноврсност у стилу, саопишество технике и естетике. То су највреднија производа српске културе. Када уђете у један од ових манастира, најпре вас сретне мноштво светих ликова са свих зглова. Из сваког подлога дођица се утисак као да нас ове свете фигуре гледају право у очи, као жива бића која нас питају ко смо и какви смо. У томе је огромни значај живописи у верском животу српског народа. Ови ликови су створени не толико мајсторством сликарске технике српских средњовековних уметника, докато њиховим дубоким доживљавањем хришћанских уверења. Они су и урађени не реалним ликовним васпитавањем, него реално религиозно-моралног васпитања, ради развијања вере и побожности у српском народу.

За време прошлог рата значајан део ових цркава и манастира био је општећен или порушен. Велика од њих су обновљени далеко брже него што би се могло очекивати. Ово се може објаснити увек живим одупељивањем српског народа за своје светиње, које извиру из непресушног извора „светосавља“ и показује да је задужбинарски дух српског народа и данас жив и стваралачки интензиван.

3. РЕЛИГИОЗНА НАРОДНА ПОЕЗИЈА

У животу Српске цркве и народа религиозна народна поезија има врло велики значај. Она је постала под утицајем Цркве, мошти и манастира. Мошти за ове песме су највеће узимани из народне историје и живота, а инспирисани идеална јеванђељских примера и хришћанске етике. Истичу се национално-личности које у највећој мери служе за пример у вери, моралу, општењу, храбрости и љубави према „љастом крсту и заштој слободи“.

Често су анонимни песници, аутори ових песама, чинили паралелу између библијске и националне историје у својим песмама. На пример, страдање српског народа у Косовској бици упоређено је са страдањем на Велики Петак. Ту је последња вечера коју држи кнез Лазар у Крушевцу, ту је и Вук Бранковић, издајник, санџи Јуан Исхариотском. Сви нау радо на Косово, јер су изабрали „небеско царство“ заједно са кнезом Лазаром за кога „љубавско је за мачета царство, а небеско увек и до века“. Заправо, велика је чест и благослов и за свакога спасоносни пут или на Косово „да крст чини крсту пролијетати и за своју крсту уздијети“. И заиста, скоро сви су изишли на Косово, али песма, пошто је приказала сву страхоту ове српске Голготе, ипак на крају каже: „Сво је светло и чистито било и миломе Богу приступити“, јер не речима узвишење највеће Краљевине Марка „боље је нагубити главу, него своју оскрвниту душу“. Моралне вредности су најважније. Оне су вредније од овог живота, јер мученику телесна смрт отвара врата бољег живота, а потомцима истиче пред очи надела и пример који врши моралну катарзу у народном животу.

Велика ових песама су писане у десетерцу. Својом тематиком у изражавању и чистотом дијалекта постале су највиши образци модерне српске књижевности. Писале су обично око манастира, цркава и врло често у доминантну улазну историју која личи на манастирну, а зове се гусле. Између 14. и 19. века ове песме су врло ретко бележене, већ су напамет певане и преносиле од места у место и с једне генерације на другу... Настале су спонтано и изражавале су најдубља религиозна и етичка схватања и осећања народа. За њих је лепо речено да представљају јеванђеље преведено на језик манастира. Ове песме су похвалне и крешће религиозни, морални и национални дух нашег народа у најтежим данима наше историје, у времену када је било из катихизиса ни верско наставе, ни срећеног црквеног живота. Зато су у религиозном животу српског народа ове песме имале исто оноко велики значај као и славне српске задужбине. Јеванђељске наје које су тамо изражене у високим достигнућима људске уметности, оне су изражене у једној поезији, која је поносно ступила у ред највиших песничких достигнућа светске књижевности.

* * *

Српска православна црква се историјски развијала на раскрсници различитих религиозних, културних и политичких стремљења Истока и Запада. Српски народ је служио као мост кроз коју су истински освајали продирали на Запад, а западани на Исток. Чувати кључ ове катихизиса и чувати врата заштити, једино за Исток као и за Запад, није био ала задатак. За велике експанзије Турака у Европу Срби су на тој катихизиса допрема Турке на Косову Пољу. После овог пораза Косово је постало гробница српског народа за пет векова. Али, Срби су страдали и приликом сваке инвазије Запада на Исток. После пропасти српске средњовековне државе Српска црква је дуго остала једина организација која је имала задатак да чува колико религиозну и моралну толико исто и националну свест српског народа. Због тога је за време свих ратова и окупација страховито страдала. За илустрацију ове чињенице могу нам послужити само подаци из прошлог рата. Од 1941. до 1945. године побијено је 1.700.000 верника, 4 епископа, 549 свештеника. Разрушено је 330 храмова, 17 манастира, 49 катедрала. Оштећено је 335 храмова, 17 манастира и 23 катедре. Из овог рата изашла је једна Српска црква као тељки живаљак.

Па ипак, и поред свих страдања Српска црква се у изминутим временима брзо обнављала. Таква је случај и после овог последњег рата. Бисери српске побожности су у тами смрти, разарања и суза поново засветлили као звезде у тамној ноћи. Дубоко у народној души урезана јеванђељска мисао, љубавно чување крста слава, чари наших манастира и песма, кроз коју смо се радовали и плакали, били су подрица и неутривања снага наше вере и цркве. Ови бисери и данас красе нашу цркву. Зато и у данима патњи, које карактеришу тежине моралне крпе међународних размера српски народ гледа с дубоким вером у виталност своје цркве и од ње и даље очекује оно што му је дала кроз векове.

МОЛИТВА

Исусе, љубави вечна, који си пострадао и умро мене ради смртнога. Да би васкрсао и показао свима смртним, да је љубав јача од смрти. Испуни ме богатом љубављу Твојом, да би мислиш о смрти презирао смрт. Учини, да ми грех буде страници од смрти. Дај ми разум и снагу, да се оперем од греха и у чистоти ума и срца и воље да се приготвиш за сусрет с Тобом, тамо иза капије смрти. Чео што си ми био пут у овом веку, тако ми буди светлост на самртином часу и радост у оном веку. Господе мој, Исусе Сине Божиј, помили ме грешнога. Амин.

Један од војника прободе му ребра копљем, и одмах изиђе крв и вода (Јов. 19. 34).

Ево дана који је сав ноћ. Одсуство сунца на небу и одсуство разума и срца на земљи, направило је од овога дана најцрњу и најстрашнију ноћ на току времена.

Својом језиком тамом и страхотом он и данас страши људе. И дан данас после 19 столећа он уноси узбуђење и трепет у милионе људских душа. Сам собом овај дан доводи је сведоштво, да онај коме је он посвећен није обичан човек него Бог. Јер тако стравичан дан не прилази човеку него Богу.

Нека нико не сравњује смрт нашег знаменитог Балканца Сократа са смрћу Господа Исуса Христа. Такво сравњење сасвим је неприлично и несправедливо. Истина, и Сократ је на своју смрт учинила чврстим човеком. Но смрт Христову бескрајно се разликује од смрти Сократове. Пре свега против Сократа устао су били само Грци, и то не сви Грци него једино Атињани. Међутим, против Христа устао је био цео свет, и то: семитска раса кроз Јевреје, хаитска раса кроз Ирода, јавитска кроз Пилата. А поред људи лигао је своју аспидну злобу на Господа и онај отац лажни, који је саггао Еву у Рају. Сав, дакле, земни и подземни свет устао је против Христа.

Па онда, на Сократу је остала сумња до данашњег дана, да се он морао нешто огрешисти о државу и јавни морал, те да није осуђен сасвим без кривице. Христа су штак оправдали и сви они — баш сви — који су Га тузили и судили и на крст узанили.

Оправдао Га је Пилат, главни судија, који је јавно рекао: Ја не налазим никакве кривице на овом човеку, и који је пред Јеврејима опрао своје руке од крви Христове.

Оправдао га је Ирод цар, прво тиме што Га је мирно повратио Пилату не напавши кривице на Њему; и још тиме што Га је обукao у белу хаљину, у хаљину невиности.

Оправдао је Христа и жена Пилатова, којој се на сву јавна правду страдалног Господа. Уплашена од тога сна, она је поручила своме мужу кад је овај седео у суду: немој се ти ништа мишљати у осуду тога праведника, јер сам данас у сву много пострадао њега ради. (Мат. 27.19).

Оправдао је Спаситеља нашег и свог онај разумни разбојник на крсту кад је брански Њега од неправде поруге свога другаче рекао: зар се ти не бојиш Бога? ми смо још праведно осуђени по својим дјелима као што смо заслужили, али он никаква зла није учинио.

И сами демони познали су Исуса и признали Га за сина Божјег. Као сину Божјем демони су Му се молили, да их не изгони из људи. А кад је Он Син Божји — како би могао учинити неку неправду и заслужити смрт?

Најзад и Јевреји, оправдали су Га својим сопственим признањем и сведошанством. И искрено, и против своје воље, они су Га оправдали у две сво-

ВЕЛИКИ ПЕТАК

је речи, изречене под крстом Његовим. Прва је реч: другима помаже, а себи не може помоћи. Дакле: другима помаже то је важно. Друга је реч: Он се уздао у Бога, нека му помаже саа. Дакле: Он се уздао у Бога, то је важно. И тако безумни Јидови, који нису знали ништа раде ништа говоре, последичан су и потврдили две велике истине о Христу; прво, да је Он другима помогао; и друго, да се Он уздао у Бога.

У осталом ко данас на Балкани и у свету зна дан и датум Сократове смрти? И коме је стадо до тога да се сећа тога дана? А погледајте овај дан Христове смрти; погледајте колики народи светкују овај дан! У онај први Велики Петак под крстом Господњим стајала је Његова пресвета Мати са Јованом апостолом, а у данашњи Велики Петак стопице милиона људских бића по васцелој кутли земаљској стоје под крстом Његовим и духовним очима гле-

Распеће Христово

дају у Њега, свога Господа и Спаса, како распет виси на крсту. Не, браћо моја, не може се смрт Христову мерити ни сравњивати са смрћу на кога човека у историји људској. Страхо-те Христове осуде; страхоте Његових страдања; страхоте овог страшног дана губе све мере и сразмере људске. Овај дан прилази само Богу, никако човеку.

О како је стравичан овај дан, ако је ово уопште дан а не ноћ без светлости и са неба и са земље! Народи су се мучили кроз векове, какво име да даду овоме дану. Помислите само, како су се народи мучили око имена овога дана. Наш народ га је назвао: Велики Петак. На Југу он се назива: Страшни Петак. Немци га зову: Жалосни Петак. Французи га називају: Свети Петак. Енглези су га именovali: Добри Петак. И сва ова имена, појединачно и укупно, одговарају садржини овога дана.

Чак му одговара и називање: Добри Петак. Јер ма колико да је овај дан пуни греха, мрака и страха, он је спасоносан дан за род човечи. Безумље људско хтело је уништити јединог Спаситеља и затворити једина врата спасена људског, али је свемоћни Бог окренуо смрт на живот, уништење на васкрсење, срам на славу, а на место једних затворених врата отворио друга. Но о том божанственом преокрету треба размишљати, на светли дан Васкрсења. А ми застанемо још у мраку овог дана под крстом милог нам Спаситеља и Господа. Задржимо се поред Мајке Његове која тихо тугује и поред ученика који скрушено јена. Посматрајмо још шта се ту догађа.

Један од војника прободе му ребра копљем и одмах изиђе крв и вода. Не прободе војник римски ниједног од разбојника, него прободе само Исуса. Јер грешном роду човечјем није нужна била крв разбојничка — те крви било је на земљи и сунше — него му је нужна била крв здрава и безгрешна, крв што поправља рђаву крв и рђав дух.

Зашто је речено: крв и вода? Зато што је обоје било нужно роду човечјем. Ванштину, две ствари су му биле по живот неопходне: чистота и храна. Зато је Господ на почетку Своје мисије прво ушао у воду јорданску и крстио се, а на свршетку Своје мисије, на велики четвртак поставио трпезу крви Своје за храну људима. Вода и крв — чистота и храна. Шта друго љубав чини него што чисти и храни? Чим се занима мајка, око чега се труди, и чему посвећује све време, све дане и све ноћи? Само чистотом и исхрани чеда свога.

Судије Христове, Ирод и Пилат, изразили су и нехотично ову двојну мисију Сина божјег — очисти и нахрани. Они су то симболично изразили, ма да не од своје воље, јутром овога Петка када су Господа Христа обукли најпре у белу хаљину а по том у првену. Убелити и нахранили; убелити људе од греха а по том нахранили их божанском крвљу — то је био програм Христов, који се ободолано и на животом и на мртвом телу Његовом. И у смрти Својој, кроз мртво тело Своје, Господ је јавно свету због чега је дошао у свет. На име: дошао је да очисти и нахрани, и кроз то двоје да обрадује, да одагна жалост и унесе радост. Зато изиђе крв и вода. Јер су људи били нечисти и гладни, о како нечисти и гладни! Били су нечисти и гладни

још од греха Адамова. Грех је донео човеку нечистоту и глад. Одака се човек одесио од Она свог небесног, он је залутао и одлутао у далеку земљу, запао и постао рђавиша друг у нечистоти и глади. Како при човек тако и потомство његово. Сама нечистота и глад!

Ко је могао људе из те далеке земље повратити ка Оцу? Ко их је могао опрати и у пристојно одело оденути? Ко их је могао нахрани и украсити? Нико од њих самих. Нико од смртних људи, као што је расуђујући признавао и највећи философ балкански Платон. Нико осим Бога једини, Нико осим Онај, кога је разјарени чопор људски на данашњи дан изуједао, попуљвао, израбавао и на дрво приковао. Али он се није наљутио, као што се лекар не љути на људе у људници. Љубав која Га је побудила да се спусти у ров из безумљених од прљавштине и глади није га остављала ни на крсту. Умирући на крсту Он је слушао урлање и троктање чопора под крстом, но није се наљутио. Наљутило се сунце и сакрило свој сјај; наљутило се земља и затресла се; наљутило се стене и попуцале — али Он се није наљутио. Он је умирао за нечисте и изгладнеле, и умирући молио се Оцу небеском: Оче, опрости им јер не знају шта раде!

Но да ли ми, браћо, сви знамо шта радимо? Да ли сви они који су крштени и Христовом крвљу причешћени знају данас шта раде? Да ли нема међу вањним робањима и компанијама и таквих, који су приведени до прага небеса па се понова вратили назад у земљу далеку? Где се умире без вере и наде; где се станује у свакој нечистоти, где се гладни отимају о свињско корење, у далекој земљи где влада губа од завиности, губа од гордост, губа од блаудни и свака губа. Ако такве сроднике и компаније имате и за њих знате, смилујте се Христа ради, и повраћајте их Спаситељу, који је и ради њих умро у мукама. Смилујте се на њих и научите их да се они сами смилују на себе и поврате натраг. Научите их речју, покажите им пример делом и животом, и помолите се за њих Оцу небесном са уздасима и сузама: Оче, опрости им јер не знају шта раде. Бага вама ако повратите на пут истице једнога од оних за које Христос умре. Ванштину, примите плату праведничку у царству Христовом. Но бринући о другима не престајте стражити над самим собом. Стражите и непрестано тражите здраву и лековиту храну која је од Христа. А та храна састоји се из Његових речи, из Његове љубави и из Његове крви. Јер је крајак век наш на земљи. Као једна надица! Али ту надицу платиће вечном платом Онај који пред нашим духовним очима виси на крсту. Ње гово је царство, Његова сила, Његова слава. Његова власт, Његов суд, на век века. Амин.

(Еп. Николај Беседа на Велики Петак — „Нива Божја“, 1936.)

ЈЕДНА МАЛА АЛИ ДИВНА ДУХОВНА СВЕЧАНОСТ

На платоу Старе Карабуруне, потону-
ло међу огромно ораово дрвље, на-
пишало је чудно писме, дуги пресеци
павиљони са малим терасама са којих
се улази у минијатурни комфоран
стан. У свакоме је био један човек или
једна жена. Ту, у истом парку је и
велика троспратна грађевина — Дом
пензионера. У тој ваздушној бањи, у
тишини коју излучују пријатни
прекрсти шипа и понекада цесташки
гласови деце из коминијума, живе и
одржавају се наши пензионери. Има ту
учитеља, лекара, архитектура, газдари,
радника... Са сваког балкона, са сваке
терасе поглед на Дунав, дивна-
ски мост и равнину, која често у
магацин дочарава узбуркано море.
Одатле је немишљивост поглед нарочи-
то попу, али и свака сунчев плазасан
и залазак је доносила за себе, па није
чуло што једна пензионерка каже:
„Кака мадам певају — то је нормално
али ако и ми, бабе, овде проведемо,
да знате, неће бити никакво чудо“.
Живот ових људи је леп. Окружени су
лепотоу природе, сваком удобношћу
и најбољом храном којима је дужност да
се старају о њима. Разуме се, свако
од њих носи у себи неку болу, неку
штину, неку неистину, па и —
своје године. То је људско и од тога
не можемо побегнути. Остаје нам само
да једно друго помоћномо леком реч-
ју, разумевањем и лепим односом.

Пролеће је синуло. Сокоци земље
почели су да се појављују у ливади-
ма. Гледа, тако, Пензионер и замишља-
је Богу да је дочекао још једном под-
маљивање живота. Сигурно се стари-
ца над жутим цвићем који је помо-
лио главину из траве и каже: „Па ко
још пита како то да Бог и сада не
ствара чуда? А зар овај цвић није
чудо за себе?“ — Тако разговарају
пензионери, жалећи што опсећомали не
могу ноћи до Присе. Изразили жељу
да се помирју с Богом, да се у ове да-
не Ускрешњег поста, исповеда и при-
честе. Прекко пароха за Карабурун до-
шло да ова Мисаона Светост Патријарха
српски господин Герман, па поново да
овај Свети чин обави Његов високолич-
ни Епископ моравички др С. М. Радости
због ових пензионера **пела** краја.
— „Да неће бити исхода“ — пита по

мало упитније једна жена. Друга јој
одговара: „Треба да имамо више повере-
ња у наше људе и наше законе. Ми
само користимо наше право загаранто-
вано Уставом, који је један од најбо-
љих на свету“. — Радовану пензионера
није било краја када су у својој сред-
ни у недељу 9. IV уследиле Преосвеће-
ног Епископа др Саву, који је дошао у
пратњи пароха проте Миласија Проти-
ћа. Са њихових лица зрачила је нест-
ност и љубав за нас — сада немоћне
људе, који су доскора својим радом
давали печат животу ове земље.

У малој собици дна је горело канд-
ило пред иконом св. Јована. Лица и
верника и Епископа и свештеника су
озарена неким надприродним пламом
неком тихом срећом. Вера прадедова
дава је континуитет, повезала прошлост
и садашњост и дала снагу људе у будућ-
ност. Нема смрти, овако живимо кроз
вечност... Како је лепо веровати! У
оваквим моментима није ни један,
ни сам, ни остављен.

После причести Преосвећени је на-
нео кнежи пакет лепо упакван: „Ово
јам је послао Његова Светост Патријарх
са његовим благославом.“ — Биле су то
огромне, дивне поштомаре. Срца верни-
ка била су испуњена побољном захвал-
ношћу. Преосвећени је са своје стране
подељив по једну ливну икону са са-
мим Миласе Божје по шплет Хиландара.

— У моменту причести, пренео сам
се у оно време када сам са мужем и
децом ишао на Васкрсе на причест у
Саборну цркву, — каже једна старица.
Друга шапће: „Сетила сам се када ме
је мајка водила на прву причест... Јед-
на ми се исповеда“ — Постила смо сви
у кући строго недељу. Ох, дано
је то било! Спремамо се свечано. Сви
лепа испеглана, уштрикана, спремна ду-
шевно и физички за св. Причест. Муж
и ја идемо срећни под руку, лепа пред
нами. У Цркви стајасмо у реду... Боже,
колико усмехана и то најлепших у зем-
ли Причести...“

Данас се нико није жалио, нико није
оговарао. Сваке је свакоме опростно. У
душана изишми, чак и оних који се ни-
су причестили, изишми је мир. И по-
ред њих је пролазио дух вере и љубави,
запекло их својом чистотом.

Ничица Благољетић, пен.

ЖЕНЕ РАДЕ ЗА ЦРКВУ

Пре десет година спонтано ор-
ганизовало се Женско друштво
с. Симеона Мироточивог при Са-
борној цркви. Друштво броји
40 чланица и има две секције:
хор и Радну групу. У току де-
сегодишњег рада Друштво је
стекло леп угледа. За њим су
прошле и организоване слична
друштва и жене при осталим
београдским црквама и у уну-
трашњости.

Друштво је добило признање
и похвалу с највишег места у
нашој Цркви од нашег Патри-
јарха даривањем Друштву по-
хвалнице, у којој се похваљује
— „за дугогодишњи труд и по-
стигнут успех у благољепију
кроз скалани и лепу хорску пес-
му на св. богослужењима у Са-
борној цркви и другим храмо-
вима у Београду и за уложени
труд и показани успех у кроје-
њу, шивењу и оправци цркве-
них одејања као и набајани
црквених утивари за свете хра-
мове.“

Чланице Друштва су схвати-
ле да је наступило време кад
није довољно само посећивати
св. храм и вршити извесне обав-
езе, које Црква тражи од сво-
јих чланова. Треба учинити не-
што више а то је: заинтересо-
вати се како се наша Црква
одржава и издржава, које су
љезне потребе, у чему оскуде-
ва који су проблеми које јој је
данашњица поставила, па да и
оне својим активним учешћем
допринесу, да Црква може лак-
ше и с више успеха да врши
своју узвишену мисију.

Чланице овога Друштва су
махом домаћице. Свима нам је
познато да данас домаћице има-
ју пуно брига и улажу напоре
да би одржале кућу и своју по-
родницу. Али, кад се има добре
воље и љубави, може се и мора-
наћи времена за рад у Цркви и
за Цркву.

Чланице овог Друштва су до-
казале да се то може...

Д. В.

Писмо

школованој девојци о пет рана Исусових

Пишем ти, да си чула од старих жена неку „бај-
ку“ о пет рана Исусових, па питах како је та бајка
постала?

Авај, кћери, читај Нови Завет! Авај, Срби, не сра-
мотите се пред небом и земљом непознавањем вере
своје! Оставите на страну сва друга учења и читања док
прво не научите оно што је најважније и најпасионосно-
није. Прво долази наука о вери, па онда остала учења.
У Енглеској свако чита Свето Писмо Божје. И држав-
ници и политичари и књижевници и обични радници
трду се увек да своје говорје, беседе, чланке, књиге, по-
соле речима из Светога Писма. Да божанским речима
потврде и украсе своје људске речи као дијамантима
бердане од стакла.

А пет рана Исусових нису речи него страшна ствар-
ност. Зато их треба боље знати него и речи. Две ране на
рукама, две ране на ногама, једна у ребрима. Свих пет
рана од прнога гвозђа, још од пригет греха људског.
Прободене руке које су благосиљале. Прободене ноге,
које су ходиле и водиле јединици правим путем. Пробо-
дене прси, које су из себе прсинале огањ небеске љу-
бави у охладиле прси људске.

Допустно је Сину Божјем, да се Њему железом про-
боду руке због греха многих руку — шуме од руку —
које су убијале, крале, палиле, грабиле, замке правиле,
насиле чиниле. И да се Њему прободу ноге због греха
многих ногу — шуме од ногу — које су на зло ходиле,
несиност заводиле, правду гњетале, светињу прљале, до-
броту тогтали. И да се Њему копцем прободу прса због
многих окамењених срца — камењака од срца — у ко-
јима се равала свака злоба и свако безбоштво, и хуле
номисли, и скотске жеље; и у којима су се кроз све
векове ковали паклени планови брата против брата, су-
седа против суседа, људи против Бога.

Прободене руке Исусове — да се свакије руке исцеле
од грешних дела. Прободене ноге Исусове — да се сва-
чије ноге одврате од грешних путова. Прободене прси
Исусове — да се свакије срце опере од грешних жеља
и мисли.

Кад је грозни Кромвел, диктатор Енглеске, почео
одузимаи имања од манастира а манастире затварати,
пошаа је по енглеској земљи једна хучна литија од неко-
лико стотина хиљада људских бића у знак народног не-
годовања. Напред су ношени барјаци са натписом: **пет
рана Исусових**, и певале су духовне песме и служиле
службе Божје по пољима. Уплашени се грозни диктатор
веома; и више се уплашио од оних барјака него ли и од
чега другога; па се умери у наслу своје.

Пет рана Исусових нека те науче, левојко, да при-
купиш пет својих чула за животоу Бога.

Пет рана Исусових — пет извора крви пречисте, ко-
јом је окупан род људски, освешћена земља. На тих пет
извора истекао је сва крв Праведника, сва до последње
каши. Чудотворни Господ, који је знао умножити хлеб,
и са пет хлебова нахранио 5.000 гладних, умножава не-
престано ту пречисту крв своју, те воме храни и поји
на хиљаде олтара многе милоне верних. То је Света
Причест, кћери Исусова.

На Велики Петак приложили се душом уз пресвету
Богомајку под крстом, да би и тебе окупила она живо-
творна крв из пет рана Исусових. Да би очишћене и
оживљене душе могла у Недељу, са Миропоснама, ве-
седо узвикнути: Христос васкресе!

Уз часни пост

Часни пост је била душе,
Била душе, уда тела,
Ним се човек зауздава
Од греховних мрачних дела —
Пост је снага, пост је слава,
Пост од греха олакшава.

Постине се свети очи,
Постине се дела нека,
И у посту сви набоше
Боаној души здраву лека —
Пост је снага, пост је слава,
Пост од греха олакшава.

Пост је светаост, пост је радост,
Пост нам с небом ступе везу,
И води нас кпо госте
За духовну за трапезу —
Пост је снага, пост је слава,
Пост од греха олакшава.

Постом Мојсјеј просио лици
На Хорјавској сањивој Гори,
И Иазиу пост узмесе
Да к'о ангела с Богом збору —
Пост је снага, пост је слава,
Пост од греха олакшава.

Постом многи цари шипи
Укостини тега своје,
И достојно сад у свец
Бонџа се они броје —
Пост је снага, пост је слава,
Пост од греха олакшава.

Па кад и сам Христос вост
Шта остаје грешници нама —
Но радосно пост прихвати,
Окштит' ги молитвама? —
Пост је снага, пост је слава,
Пост од греха олакшава.

(„Духовна лира“)

СЕДАМ РЕЧИ СА КРСТА

И ПОУКА КОЈА НАМ СВЕТАН ИЗ ЊИХ

1. *Боже мој, Боже мој, зашто си ме оставио?*

Осећање нишкрете, недоумица и крајње немоћи наше под тешким током немира које нас у животу сналазе. Узалуд је говорити: самопоуздање, у часоцима кад сами себи изгледамо као мрав на кога се планина сурвава. У таквим часоцима Бог нам постаје неопходна стварност, једини пријатељ и помоћник. Тада ми с уздахом вапијемо к Њему. Но ми нисмо тако безгрешни као Христос да смомо викнути: Боже мој, Боже мој, зашто си ме оставио? Пре би смели завапати: Боже мој, Боже мој, зашто сам Те оставио? И из мрака нашег очајања као из гроба Христова засјаје божанска светлост.

2. *Оче, опрости ми, јер не знају шта чине.*

Сажаљење према незнацима. Милост према бедницима. Ово сажаљење и ова милост могу се јавити код оних који су узрасли високо у познању неумитне правде Божје. Ако су праведни, и ако на правди страдају, они знају, да ће заштити њихови неизбежно примити страшну одмазду од Свевишећег и Свевишњег. Примити ране веће него што зааују. И то их не може минати. Отуда се код страдаоца праведника јавља сажаљење и милост према мучителним његовим.

3. *Зашта ти кажем: данас ћеш бити са мном у Рају.*

Ове речи упућене су покајаном разбојнику на крсту. Покајање грешника ма и у последњем часу прима милостиви Бог. А како нико од људи не зна кад ће му доћи последњи час, то је разумно и спасоносно кајати се одмах.

4. *Жено, ето ти сина. — Ето ти матере.*

Прву реч упутио је Господ својој мајци испод крста, а другу своје ученику Јовану. Да се и ми научимо до последњег издаска поштовати своје родитеље и волети своје пријатеље. И пријутити се о њима.

5. *Жедан сам. Не ште да пије, него само каже: жедан сам. Не ште, не тражи, не моли, него само каже какву потребу осећа. Да и ми на тај отмен и благ начин научимо се захтевати од света оно што нам је од потребе.*

6. *Оче, у руке твоје предајем дух свој.*

Да се и ми научимо потпуној преданости Оцу свом небеском.

7. *Сврши се. Да и ми знамо, да кад нам дође смртни час, било у старости или младости, наш је век свршен; не преломили нисмо несвршен, него истекао и свршен са Божјим знањем, како нам је писано. Јер и они који млади умиру као и они који стари умиру пресецају се у исти безначајни и прави живот. Као што старе ласте и мали ластавичини једновременно се селе у топле пределе.*

Свако ко се ми и најмање занимао студирањем ове реалности, утврђа да реалности мора да има неки догматски учесник, неки етички систем и извесне правне норме на којима почива реалност. Али, ми колико ти елементи реалности били важни, реалности се ипак не може изградити само догматиком, етиком и правним. Реалности има и своју епистемологију, и то врло дубоку. А епистемологија реалности састоји се у доизвољиву реалности истине. Празнини су најодесније средство за тај циљ. Зато је Црква од својих најранијих времена успоставила многе празнике.

Кроз Господње празнике ми доживљајемо и проживљајемо читав земалски живот. Свесноћама. И рођење, и крштење, и преображење, и свечани узаск у Јерусалим, и распеће и васкрсење, и узнесење, и савлазак Светог Духа; сваки од тих догађаја ми на извесни мистички начин доживљајемо о одговарајућим празницима. Зато нам свици од тих празника дочарава посебно празнично расположење, посебну истину, коју доживљајемо свако на свој начин, чак и деца, на које не знају садржину Са. Теме. Томе доживљавању нарочито доприноси државни обреди својом снажност и врло свечаним интелектом.

Ускршњи празник нам у души дочаравају последње дане Свештенова боравка на Земљи, почевши од његовог свечаног узаска у Јерусалим, где га је народ, видећи и чујући за васкрсење Азарео хтео прогласити за цара, на прено тајне вечере, преко Његове душевне драме у Гетсиманији, распеће, смрти и васкрсења, све до васкрсења. О свему томе човек може читати у Еванђељу. Али све то човек може мистички доживети духовно доживети већ и својом посматрањем државних обреда, у још више учествујући у њима.

ВРЕЊА

Нико су радост и туга два сасвим супротна осећања, тиме се они у реалном животу православних уздицају прате, смењују, на путама изматкују чак и истим средствима. Ко позитивно припомањују првену поезију и музику, може у њима ићи за ту тврду најбољу ноту. О Божићу, на пример, православни храмови одјекују радосном песмом: „Небо и земља дасе пропрочекају да васкрсења“. О Великом Петку песма: „Сва творевина измени се од страха, гледајући Те, Христе, како висиш на крсту“... радост наша срца тешком тугом, како се нека исподу истом мелодијом као и она Божићна.

Откуда до да се мелодија измани у нашу душу два сасвим различита осећања? Откуда што душа осећа смисла догађаја тога празника и што свици празник, као што смо већ рекли, има своју посебну мистичку.

Тако то бива и са уставном поста. У току ускршњег поста Црква нам свим својим богослужењима (изузев недељног или васкрсног и багдентенског) дочира једно дубоко покајничко расположење. А тада, кад дође Врења, тога расположења као да за момент сасвим нестане. То је субота која је посвећена успомици на Азарео васкрсење и на свечани узаск Христос у Јерусалим. Тада у нашим душама наступи просто једна еретици радост. Ово расположење које је тих дана било заглављено небу Витанију, Јерусалим и околима места, као каквом мистичком сугестијом прелазил сва просторства и временске периоде од скоро 2.000 година, и улази се у нашу срца исто онako силно, моћно и заносно као и на сам тај дан. И то осећање обичним православним душом био обзира на све евангеличне спољашње извоље и спољашње разлоге за тугу. Мисамо да је то тако у целом православном свету, па и у Београду. Погледајмо то изближе.

Врења је. Ево нас пред београдском Саборном црквом. Сва порта и све улазице оно приже просто су закриве маланшности који су с мајкема и очевима, маи са бакама, дошли да дочекају и себи и другима величанствену савну Христоса узаск у Јерусалим. Дасе има разних доба старости. Има и деца који че мерепаути, па и оних који не долазе на час веронауке, али маланшани претиколошког доба знају поразити велику. Њих су довели или родитељи или рођаци, а оне свеште мале довели су у деџим колонија, наи су их мајке просто довели у паркути.

У 16 часова са Саборне цркве забрље збога славно и силно, да човек неиграва срце у трудна од неке неспрешне радост. На цркве излази антија. Напред дрвени барјак са крстом, наи богослови и студенти теологије, наи група чтеца (интерпретанти) — богослова обичних и стихаре, носећи крст, свештенике и ринале, па велеки с каловицима, па свештеници по рангу, и најзад

ПОСМАТРАЊА И РАЗМИШЉАЊА БЕОГРАД

Патријарх у милади небесно-плаве боје. За нама нас присутан народ, мајке и очеви са децом, менаџери „Општеје васкрсеније“.

Литургију посматра маса народа на улицама око цркве и са прозора околних зграда. Дасе су обична најсвећеније, свако са званом које ни киси на прима везано свеском тробојком, баи стају од радост. Она су мала па не знају јасно шта се то управо догађа. Једни петогодишњи малани из антије пита ме: чико, куда нас то сја вода? Дасе дика, не би умела непрести снса и разлог теле ове свечаности. Али деца дна је дасе остварила него што ми претпостављамо. Та деца нипи несумњиво осећају сву снагу и сву топлину оне радост коју су осетили и Јерусалимски деца на оној првој, оригиналној „Врбини“, кад су, збожи за рутине од својих мајки, изшла да дочекају Онога који је о себи казаво и доказао: „Ја сам васкрсење и живот. Ко верује у мене, аки и умре, живеће“ (Јн. 11, 25).

ВЕАНКА НЕДЕЉА

После Цвети ишчине радост Врбине, да устун место покајничкој тузи. Црквене утвари су пресушене у крину од св. црквоста у олтару, и свештеничких одежа, до последњег прокривача па манау. У домовна поста, а у цркви кроз Еванђеље и црквене песме даје нам се поуча о борби против греха. Пред наше душевне очи искривају евангелиски тешки грешници и велики вокајници: жена грешница која је миром позвала главу Свештенову а него му опирава вокајничке сузама и отира својим валици (Мт. 26,6-13), пет мудрих и пет лудих девојака (Мт. 25,1-13), беспаслаја смока (Мр. 11, 12-14), савна страшнога суда (Мт. 23,31-46), а из душе се измани вапај покајања: „Свештеноу мој, врати двор Твој уириши, али немам свечано одеа да удем у тега. Давноје свечаности, обасја одећу душе моје и свис ме“. „Ево Женх долази у поноћ, и благо дузи кога затекне будан...“

ВЕАНКИ ЧЕТВРТАК

Што се више приближује Успро, реалнозно расположење се ише расте, све се јаче испољава, да о Великом петку и Успро достини две разлоготе, управо супротне кудиманије.

Ево Веанког четвртка. Пре подне се служил литургија св. Василија Веанког. Верници долазе на причешће. Причеће је увек појединачно свете и пријатно. Али овог дана оно има своју посебну шар и драж. Наиме, цео овај дан има доприли оно расположење које су учествовали Христи измани на последњој вечери са својим Учитељем. Веанки је то био дан за спасење човечанства. Тада је човечанству дат највећи и најсвећенији дар небески: свето причешће. Тада је први пут извршена велика и света тајна претварања обичног хлеба и обичног вина у право тело и праву крв Христову. Дасе се тада први пут чудесна тајнаствен процес у материји хлеба и вина, који ће се после тога у Цркви обнављати безброј пута за спасење и опрштење греха безбројних малона верника.

Ко је остварио то чудесно и тајнаствено дело? Па Онај, Који је у Каин Галавјској претворило воду у вино; праву воду у право вино. Он лично овога пута претвара хлеб и вино у своје тело и своју крв; право тело и праву крв. И водећи рачуна о тајној телесној природи, знајући да ми нисмо људоклери да бисмо се шакинали да једнома измани месо и крв, Он оставља вид хлеба и вина за сва наша чула. А водећи рачуна о неопходној потреби наше душе, о нужности небеске хране за вечни живот (Јн. 6, 48-51), о потреби да будемо ми у Њему и Он у нама (Јн. 17,20-24), о неопходности да ми будемо органици својим са Њим као лозе са чокотом (Ј. 15,1-3), водећи рачуна о свему томе, Он сунтиху хлеба и вина тајнаствено претвара у право своје тело и праву крв своју. Јер, Он ваисти шта је рекао: „Ако не једело тела сина човечије и не пијете крви његове, нећете имати живота у себи. А који једо моје тело и пије моју крв, има живот вечни и ја ћу га васкрсити у последњи дан.“ (Јн. 6,53-54).

Узлаудно је направити људски ум да би се та тајна схватила. За људску логику, засновану на људској хемини, то остаје увек нерајашљива тајна. Али верујућем срцу она је бескрајно бла-

сна. А логичном уму она тајна, потпуно непријатна, пост сведочи Онај који створи него сн ми, као да може претварати болест у здравље и сн сведочи неки знање, неки Христос. И то је св оправдање наше вере.

Људи који себе „сн словима, практицима, о за усајање тајни. А за примећују, да сачику и у најезакитијим наука и најпословијим крктинје од хлеба који се грејемо? Па ипак, мије и функције погнети хлеба и тај угаљ смо зоване, трансформисане парирале сунчево енергије да чини биљка, о лети да сачику чудо, па онај Који је створио и шта ми послоније и економије струке? А стручњак нам сасику тинио снм нашим чук експериментима — да Ј и прасла, новчићна у снску рети право прича он сме да тако ама и тајнајској анали да је тај паири алато, ама да су осећени и права крв Христова која је претворила воду материју пет хлеба и вино мноштво алаи, ко слом раскинуо окове, је неупоредиво трајнијо достојања од сваке др у Свету тајну причешћу тврда, него и дубоко

Та тврда и дивна вер прва на Веанки четвртко гострати понављајућ нејни, први ми дасиш авечере. Јер, пећу непу тајну, нити Ви Та дати Те као разбојник личи снине у цркву Та-То

После св. литургије расположење. Увече Веанкоме се читају евангелијама Христовом. Мистичар томе богослужену њу гетсиманије ноћи.

Посматрано из небески напавро Пристајућ тичног сусрета Бога и ском теле које су астре у које ми зовемо Земља имали још на којем сусрет, ми то не знамо. Тајна, као што је премзак овалованог Бога на икеле мелокучна тајна бени Снм Божји, већ онда знамо да се Њ даси ту, на Земљи, и времена, у условима кроз богослужене Богску природу, примно у сти и услове који тој осни греха који и не свој природи.

И баш зато, што је Земљи с људима познато догматски меси, баш да сва драма и не може боске перспективе, негуло евангелисти јој а дају претектио земна онисују и Свету Богот драми учествовала биј средно, био свесно, винисују и Састу Богорогностеле, и Јерусале, алта, и Нрода, и кој и Јуау, и Савона Карни дика, и Гетсиманиј

ЗА ВРЕМЕ ВЕЛИКЕ НЕДЕЉЕ

а је, како нејасна Јер је јавна. Јер, за неку ствар, боље познате су ствари, а још је делом док једну материју у другу, у живот. За ту тајну о Васкрсли Господ Нареци довољан разлог за

трајући рационализам, побићу нису расположени боравати, али чак и не — не истих — тајна кога има, и у најпокретнијим структурама. Шта има поједино од ога угла којим неће пред судом хем, али како да су и тај посебан облик кога не — посебно плански прејаве. Ако такво чудо мога да је још лакше веровање и жеља, можда чиницама, и близу и Сунце. Иако јасније од финансијског, сваки финансијски озбиљно тврди — пројекта и свих хемичких и она папирната, катала, економско-финансијског, како зато? На основу самог врхоса наших чини? На државна гаранција? И то је више доста. Неће и нико право тело, да то гарантује. Онај у вино, који је узвиком дивеју рибом да би пахорије је својом болесном смрти. А таква гаранција, непознатија и веродостојна. Зато је наша вера не само тврда, слепо образложена.

Како добија свој најјаснији облик на литургији, у мислито-моменту: „Сине Божијо, пречистиога твојега одати поштовања као Јуда, него нејама! Сети се, Го-

сподина нас гетсманско се сакупити бацише на и непају песме о стра-нико поћи даје посебну поје нан дочарава дра-

не перспективе, те ноћи на првом чину драматизације. Сатана на једном висионом озбиљног знаком О, да да он су Бог и Сатана висионом телу слични. То је за нас непоборна и крикљива песма и дола-пању наизглед био „и за в“. Али кад је овапло-дошмо на нашу намену, свог сусрет са Сатаном категорији простора и дасе егзистенције, Јер је припадници на себе му-једно и све ово околносту своју боју. Јер, он тај одишу, и мислосице, и посредно, било испо-било мислосице. Он тај одишу, и мислосице, и првосветленице, и Писнице и народну знасу, и Јосифа и Нико-лут, и Голготу, и пото-

Бедрови, и пошрачење Сунца, и земљотрес и рас-падане камена, и целање прикрене завесе, чак и тајанствени појаву неких рашије умирак Јеру-салима. А што је за нас најважније, у чита-вом том опису сви смо ми насљани, као у наком значајном огледалу. Ту ће свако наћи себе

Многима који слушају на Велики четртан увече читања еванђеља о страдању Спаситеља, њихова душа ће се — узбуђена од гуте и гле-на због греха и неправде људске — просто замрачити као и Сунце што беше погачало. Срце ће им задрхтати и стрести се, као што се беше земља затресла. Многима ће бола раздараја срце, као што се завеса прикрена раздараја. Многима ће, који слушају та еванђеља, мач пробити душу, као што је према пророштву Симеона то и Богородица тих дана доживела (Лк. 2,35).

Многи ће препознати себе у лицу ан. Петра који се прво хваљања својом вером и пошртова-њем, па се затим трнућу одриче Христа и то се знаменито, и најзад се горко каје. Немо ће препознати себе у лицу осталих апостола који су, нешто због дрмеза, а нешто због страха, оставили Учитеља самог у најсушарнијем мо-менту. Немо ће препознати себе у лицу ан. Јевана који је једини имао храбрости да оде са својим Учитељем у двор првосветленика, и у Пилатов преторију и на Голготу. Немо ће препознати себе у лицу Симона Киријејца који је помогао Христу макар и невољно, под мо-рањем. Немо може препознати себе у лицу бојалачког спортисте Пилата, неко у лицу злобућних тужилаца, неко у лицу превртљиве масе која је кадра канџати што год јој се суге-рише, и „даси“, и „раси“ га? Немо ће препознати себе у лицу оних грбих римских вој-ничина којима беше задовољство да муче и пошваљују човека, макар и правог и нежног, ако му само земљанска правда упркос свакој логич-ној, откаже законску заштиту. Немо ће препознати себе у лицу Јелнога од оне дојинне разбојнице између појас развојне Христа. Немо ће — наа! — препознати себе у лицу Јуде Искариот-ског који је био кадар таксирати и највећу светину са тридесет сребрника и продајти је. Све те личности су живеле у време Христова распећа. А уствари све су то вечни типови који су живели и који ће живети у сва вре-мена. То управо и јесте једна између осталих особина које чине да је Еванђеље нешто си-времено.

Крик су пуне побољног света који са све-ћан у ризи и својом у души прати тог еван-ђелског изјављива ове тајанствене и спасоносне драме, тражећи вероватно своје место и своју улогу у тој, тишејно се духовно ако је набе на позитивној страни. А крие свештеничке одевке и крип прекривачи на са престолу и наопама у крици, на потпуло дување класова уместо знопа која су после данашње литургије закупа-ла се јавне тен на васкрсење, даје одговарајућу спољашњу боју унутрашњем духовном распо-ложењу тога празника.

Да, Велики је четртан. Ноћ, кад са људ-ним пелан на свој лукави суд Законодавац свих збова и свих светова!

ВЕЛАНК ПЕТАК

У цркви читамо исто еванђеље. Деломично и исте песме. Према томе имамо и исто рас-положења. Већ од раног јутра верници поседују крике. А после подне посета достине архуци. Ниједна београдска црква није кадра да одјед-ном прили у себе све оне посетитеље који од почетка вечерње у 15 часова на све до после поноћи у масама хале да изразе своју побољ-ност и поштовање великој ноти Спаситељској. Зато се тога поноћем и те вечери до дубоко у ноћ могу крај свих београдских цркава видети гудачки и широк густ редови побољног на-рода који на храла досежу чак у средине улазе.

А богослужење тога поноћем и те ноћи има посебан шар. Заниста су песници који су састав-љали прикрене песме за овај празник, и компо-зициони који су их обукли у мелодије и акорде, били у највећој мери инспирисани. Они су до-да да душе преживљавају страдање Христово, некимеру величашу и некимеру значај тога страдања, и то своје снажно осећање преносе и на нас кроз поезију и музику. Иако је обра-

у основни мисти у свим хришћанима, ми ћемо опи-сати како он изгледа у Саборној прици.

На садејн је постављен гроб Христов, неки-ћен краћем и многобројним свешћима. Побожне душе мобилисале су сву своју љубав према расветлом Христу, сва своју укус и естетски смис-ао да би гроб био уприсен што узусије, и што величанственије. И, разуме се, кад се своје бескрајна љубав, топла побољност и високо естетски смисао, резултат занста мора бити из-редај. То сведочи и сам изглед Христовог гроба.

Верници тихо и побољно улазе у храм. Чо-лен се осећа као кад очекује неки неизмерно узбуђају, уприсо стражничког догађаја. Неко се измостаси и са високим прозора тако суге-стивно гледају у хале, као да би там својим свешћним ћутањем хтео саопштити тајну коју у себи крије догађај на Голготи. Клемао тунио и сурнорно оглашава почетак вечерње богослужења. Патријарх без убогајење беле викаријалне, него у прију, улази у храм, пра-вен свештеником. Почине свечано вечерње. Ва-но у приком стихури својим сребрностозауцим темером знајује наш саук читајући валаку Јек-тешију. Он, као шћео пред престолом Божијим, у име иде крике узбујеју мољиту за мољитвом: за наш душевна мир и спасење, за нео право-славни род, за Патријарха и свештениство, за мир целога света, и јединство свих правосла-вних помесних цркава, за град у коме живимо и за све верне, у свим насељима, за благо вре-ме и збољбне наодова земљанских, за путнике, за оне који су на тежишним радоница, за избољ-ање од сваке беде, тиска и невоље. Сваку од ових мољби прикени хор „Прво београдско пе-вачко друштво“ пропраћа са „Господи помилуј!“ (Господи, смилуј се) у оној отменој и елгантној композицији Велике Јектешије од Исе Ба-јања.

Затим мадај гласови богословца и студента теологије, непају песме које душу потресају до-дла, „Сва творевина се измени од страха гла-дајући тебе, Христе, како висиш на крсту. Сун-це пошраче, темна земља се затресосе. Све је страдало с Тобом који си све садео...“

Затим се пале пољелеји, отварају се двери. Чтеци (администратори) са крстом, чиранима и ри-падама иду испред свештеника који излазе из ол-тара. Хор нева величанствениу стихури у кар-монизацији Стевана Мокрицаја: „О, како сику безакоштва осудан на смрт Цара све творење, не застидеши се добротворства које ми напоминаше говорећи ми: „Народо мој, шта сам лан учинио? Зар писам исцељивао сваку болест и не-дух? Зар писам засекриво иртвали једном ре-ду? Шта ми, дакле, данас дајете?... За исцељива-роме; за оживљање убијате свога добротвори обесниш га на крст као злотвора: као беза-конника, законодавца; као осуђеника, цара свих...“

После једног тако узбуђиве песме и бурне музичке композиције, долази као мелем на рану једна топла мољита Христу, „тикој светлости свете славе бесмртнога Оца небескога“. Потом други Савок, са пријатним, топаним, меким и љубовним басом непајући чита низ мољитава „су-губу Јектешију“ коју хор пропраћа троструким „Господи, помилуј!“ у једној величанственој композицији Јосифа Маринковића, а коју закр-пљива само сонор такозваним „парским Го-споди помилуј!“ у „де“ ноту. Банот продужује до сирпомом пробоњем. Јектешијом у дубоко осећајућој композицији Марка Тајчевића убу-јају наше душе после оне малорне поменуће и прикрене песме у којој се онева непа-жљивост оних којима је Свешћан учинио нај-више добра.

Сада долази кулминација религиозног осе-ћања и религиозног бола. То је момент изно-шења плаштанице. Рад свешћности момента, паде се сва осветљива не само пољелеји него и сјајалица на сводовима Саборне цркве. Чтеци са крстом, чиранима и ришадима тихо и досто-јинствено одлазе преа северне олтарске дери, да ту дочекају и прате Цара неба и земље који ји носе муче на крсту преда своју човечанску адуу у руке свога Оца (Мл. 23,46). Свешћеници у олтару знајују плаштаницу — то је четар-тасто најтоп од скуповине материјала на коме је пасанево оважњање Христа — обисе је у олтару око светог престола, на латим излазе

на северне олтарске дери где их већ чекају чтеци и плаштаницу на одређено место у гробу Христову.

Читай тај момент потсећа нас на огај-ташки момент кад су Јосиф и Пимејам савурали са крста Спаситељско тело олажујући га. Тада, док свешћеници износ плаштаницу и багови жале, хор нева једну стихури у којој је изражена бела ојавање душе због страдања Христовог. Она гласи: „Тебе који си се одасио светлости на ха-љиноу, Јосифе с Никодимом савурали с крста, бризну у плач и ридајући говорећи: А ја! мти, мој наслађи Исусе! Када Те мислоср Сунце угледа како висиш на крсту, обомо се мрак-ом, и земља се од страха задрља, и подера се прикрена завеса. А сада Те гледам како си риди мене добротворно примом смрт. Како да Те са-храним, Боже мој! Иако најком плаштаницом да те обимам? Којина ли рукима да се носим Твога петруљиног тела! Иако киним песмама да оспевам исход Твоје душе о Милостини! Вели-чан страдања Твоја, оспевам погреб Твој си за-спреним: Господи, слава Теби“. Дубоко право-славан човек, кад нева ову песму, с муком савлађује себе да се заједно са Јосифом не за-плаче. А Стеван Мокрицај је прикрено народној мелодији те песме до тако снажан уметнички израз, да ово његово музичко дело сида у највећа дела светске религиозне музике. И кад за време изношења плаштанице хор Саборне цркве (Прво београдско певачко друштво) изво-ди ту Мокрицајеву композицију, то толико снаго делује на слушаоца, да у души преживљавамо и пошрачење Сунца, и пољобне земље и раз-дирање прикрене завесе, о којима текст песме говори. То осећање дубоке религиозне гуте осваја све присутне, на прелазни чак и на оне који ансу моментано у храму, али који ће у току овога поноћем и вечери обавезно доћи да укажу бољисно поштовање својом Спаси-тељу непајућим плаштаницу.

Тајан је Велики петак, посматран нашим срцем и нашим очима, посматран из земљане перспективе. Али, ако и мта посматрамо из небеске перспективе, као што смо то учинили малорне са Великим четртаном, онда ћемо при-срествовати другом чину спасоносне трагедије драматичног сусрета Бога и Сатане на Велики.

Сатана је исписао грех и знаме одољно чо-кешаство од Бога. А по закону Божије приладе „млат за грех је смрт“ (Рим. 6,23). И тако смрт уде у све људе (Рим. 5,12). Смрт је по-ставил свобохвратни закон за сваког човека, на чак и за човечанску природу Богочовека, који нева својих личних греха, али је примио на своју безгрешну личност све грехе целог света. Сатана је — бар тако је то изгледало тога дана — имао разлога да се бескрајно радује. Јер, гле, Онај у чијој души није могао да каже ни грубог свога сепела (Јн. 14,30), Онај који је са долас нешитоном храброшћу одбио сва његова иску-шења, Онај који је крајом заравља болница и измет иртвину, Онај пред ким су божанс до-звони, нашо се најзад у оковима смрти. Чему Благовољство? Нашто Боговаљвољство? Шта пред-икривење и Ово сведочаство на Јордану, и преображење на Тавору, и сва чудесна исце-љења и она узвишена мина? Чему све то, ка-да је данас, на Велики петак, довелина смрт са-мала најзад и Овог који је био извор и по-слава свих тих чудесних чинишња!

„Другима поможе, а себи не може помоћи“ (Мр. 15,31) гворилан су победоносно они који су Богочовека распеали, а не садећи да су тиме избацили из својих уста једну чисто сатанску мисао. Јер, ако је Он друштва пошосто — као што то без околности прикинује Његови тужа-тели и мучитељи — по којој и чијој у логици Он онда треба да буде кажљен смрћу? По чијој ако не по сатанској! Јер, пратити зло за зло, то је животинска логика и животинска правда. Она раба задовољство и риност у срцу новотности. Вратити добро за добро, то је људска логика и људска правда, и она раба риност у срцу чо-вечјем. Вратити добро за зло, то може бити само закон бољаске љубави који раба риност и на небу и на земљи. А вратити зло за добро, то није ни божанско, ни човечанско, ни животин-ски. То може бити само сатански принцип. И, ето тај принцип су на Голготи применили и остварили људи којима је Христос пре распећа рекао истину у очу: „Јако отај је Вано, и ал даде оца својега чиниште“ (Јн. 8,44).

Да, Сатана је тога дана паио у, риности. Некадавао је да је његова победа дефинитивна. Њуан су отишан тако далеко, да су извршави страшни суд над Богом, пре него што Бог изврши страшни суд на њима. Ето, то је слика Великог петка из небеске перспективе.

Протојереј др Азар МНАНИ

О ВЕРСКИМ ДОБРОТВОРНИМ СТАРАТЕЉСТВИМА

Поводом живе акције и већ основаних при неким црквама верских добротворних старатељстава, обратили смо се Г. Ристу Грбићу, директору Патријаршијског управног одбора, који је узимао видног учешћа у преднацртима црквеног законодавства, да за наше читаоце каже шта мисли о тим старатељствима.

Г. Грбић је био љубазан па нам је по том питању одговорио:

Устав Српске православне цркве, као основни закон ове организације, у чл. 178 прописује следеће:

„За ширење верске и црквене свести и хришћанског милосрђа, као и за друге послове унутрашње црквене мисије, постоји у свакој црквеној општини верско добротворно старатељство. Ово старатељство поставља епархијски Архиепископ из редова верних оба пола. Оно је орган црквено-општинског одбора. Верско добротворно старатељство има свој фонд који се образује из прилога верних и од помоћи коју му даје црквена општина. Ближе одређе о делокругу верског добротворног старатељства и управљању његовим фондом одређене су нарочитим Правилником, који је прописан Свети архијерејски сабор АС бр. 136 (зак. 13) 26. IX 1932. године“.

Правилник из 1932 године одређује старатељствима веома широк делокруг: од ширења и одбране вере, до заштите старих и немоћних. Многе одребе су временом пренавиђене, али здрав основ је остао.

Уск нам је требало хришћанског морала, вере и милосрђа, а данас више него икад. Свакодневно смо сведоци понора у који срља један део наше омладине, подипит и васпитан без страха Божјег и хришћанске љубави. Из дана у дан читамо и гледамо неморалне слике и још неморалније начине на народним страницима штампе, као да се све ургинало да душу нашег народа отрује, а поред нас затре. Апатија је заваљала нашим душама, а неки неправдама и необразитим страхом задржавали нас од сваке акције. Пред нашим очима силасије мртваре своје жртве, а да им нико не пружи у помоћ. У нашој близи живе бедни и невољни, а дана њих иле окрешемо главу. Разни сектанти дрско упадају у наше домове и намећу нам своју пропаганду, а ми то апатијом и пасивно посматрамо.

Морамо признати да смо сви скупи криви за стање у ком се наш српски православни народ данас налази. Много причамо, а мало радимо. Кривимо друге место да сами засучемо рукаве. Хитаде наших добронамерних интелектуалца троним памет на празне разговоре, место да се стави у истинску службу свог народа. Стога није никакво чудо што наш „Правилник“ три и по деценије чека да га неко употреби. И ако он даје најбољу форму и најбоље могућности да у оквиру наше цркве започнемо свестрану акцију, корисну и по земљу и по наш народ, ми још немамо ни једно добротворно старатељство.

Мислим да је дошло време да се тргнемо из дремежа и пребемо на животодајну акцију, оснивањем првог верско-добротворног старатељства у Београду и кренемо путем којим смо давно требали кренути. Ако успемо, треба кренути и даље широм земље, где год има православних душа и православних цркава.

Нашу акцију ипосито не сматрамо изолованим од других, верујућих и поверљивих. Напротив, ми смо као органи-

зовани, а не као разбијена војска, можемо свима њима пружити руку, и под руку с њима поћи у борбу за добро. Прислањамо се уз цркву јер ту имамо готову организацију. Тим помажемо њој да лакше изврши своју узвишену мисију, а и она нама, да лакше испунимо дужности према свом народу.

Циљ нашег првог добротворног старатељства, ако с Божјом помоћи успемо да га оспујемо, нека буде у првом реду ширење и одбрана вере против јереси, унапређење похабања св. храмова, затим нега болесника и помоћ сирочади, старим, убогим, незапосленим, кљастим и потиштеним.

Као да ми циљ сматрамо и организовање предавања, концерата и других приредби које би служиле верско моралном препоруку нашег народа, нарочито омладини.

„ОДВОЈЕНА БРАЋА“

У задње време све се више говори и коментарише у нашим црквеним круговима, а и међу нашим верницима, о „одвојеној браћи“. Тим поводом обратили смо се проф. др Лазару Милину, који је од стране наше Цркве био послан на II Ватикански концил као посматрач, да нам изложи своје мишљење.

Проф. др Милин је о „одвојеној браћи“ рекао:

Тај израз можете често чути или прочитати у римокатоличкој црквеној штампи, нарочито после II ватиканског концила. Њиме они означавају све хришћане који нису римокатолици: протестанте, православне, англиканце и старокатолике. Такав назив први је званично употребио папа Пије XII у једној енциклици и то, како сазнајемо, под утицајем и сугестијом ондашњег кардинала Ронкалја, потоњег папе и наследника му, Јована XXIII.

Ако се тај назив упореди са ранијим називима који су били употребљавани у Римокатоличкој цркви за нас православне и за разне фракције протестаната, он представља несумњиво велики корак напред у психолошком зближењу римокатолика и осталих хришћана. Тим духом, духом помпирљивости и узајамног зближења хришћана, био је прожет цео рад II ватиканског концила. Ово је први концил у историји Цркве који није никога анатемисао. А то је историјски факат који треба не само приметити, него и нагласити. Док су ранији концили грмали анатемама против оних који се огреше не само о догме, него и о прилике и методе схоластичке филозофије (као на пример I канон I ватиканског сабора), докле ове чујемо далеко милозвучнији речник и топаље апеле. Уместо некадашњих „шизматика“ или „дрчко-источњака“, како смо називали ми православни, или уместо јеретика протестаната, сада се појављује назив „одвојена браћа“, који у себи садржи далеко више добре воље и позитивног расположења, него

Свакако да нам је један од важних задатака и развијање свести код свих православних Срба, о дужности за своју цркву, која се данас налази у тежким материјалним приликама, помоћу. Велики је број добрих Срба који и не знају с каквим се тешкоћама она данас бори да одржи своје четири богословије (у Призрену, Београду, Срем. Карловцима и Манастиру Крки), свој факултет и друге своје драгоцене установе које су угрожене, а нарочито, да обнови у минулом рату поплаћене и разорене цркве и да их попуни младим свештеницима.

Али главни циљ треба да нам буде окупљање свих оних расејаних и пасивних снага које су цуне добре воље да помогну свом народу, али немају начина, или немају с ким, да то учине.

Ти који ће приступити нашој акцији, донеће нам нове предлоге, савете и сугестије; нову снагу и нове импулсе. Њима отварамо странице нашег листа и позивамо их на сарадњу.

Ми Срби смо досад били само за акције кратког даха: да се одушевио и брзо расхладимо. Данас нам је потребан дуготрајан и смисљен напор да се изгубљено време надокнадимо смисљеним радом.

Чини нам се да више не сме да буде чекања и да ће пред историјом бити одговорна дела наша генерација ако не даље, обузета апатијом, буде губила драгоцене време.

они ранији, чак и у случају кад не би био искрен.

Тај назив, ма колико био симпатичан и позитиван у односу на раније називе, ипак садржи у себи и једну историјску нетачност, кад се примени на нас православне. Наиме, протестанти заиста могу бити римокатолицима „одвојена браћа“, јер је историјска чињеница да су данашњи евангелисти, реформати, англиканци и старокатолици некад били под духовном влашћу папе и од те власти се одвојили. Што се тиче Православне цркве, она никад није била под влашћу римских папа, те према томе није се од њих ни могла одвојити, нити са себе збацити папску власт, пошто под њом није ни била. Оно што је Црква папи увек признавала, то је његов високи угад, због тога што је он био епископ главног града целог некадашњег Римског царства, и то града у коме су по старом и тврдом предању мученички страдали два апостола: св. Петар и св. Павле. На четвртном васељенском сабору 453. г. црква је то признала и Римском Епископу и формално, канонски, признала. Но част, или угад, није исто што и власт. Из историје Цркве знамо да се та власт и на западу изгубила постепено, не без отпора, а на истоку она никад није постојала.

Према томе „браћа“ можемо бити. И јесмо; рећемо „источна“ браћа. Али не „одвојена“, јер никад нисмо били под влашћу папе, поготово што је наш став према Римској цркви и историјски и теолошки ипак другачији него протестантски.

Госпоа Исус Христос са апостолима на Тајној вечери

ТАЈНА ВЕЧЕРА

Старешине јеврејске рече да ухвати Господа Христа и да Га убију. Али како да Га ухвате? Бојали су се народа, који би бранио Христа. Њима је требало да Га ухвати кад је Он саопшти са ученицима. Убрзо нађу Јесуа Христовог ученика по имену Јуџу. Свето писмо каже за Јуџу да у њега беше ушао ђаво. Старешине потплате Јуџу са 30 сребреника.

Госпоа Христос је знао да ће Га старешине јеврејске ухватити и на смрт осудити. Пре свота страдања жалео је да поучи апостоле и да их припреми за овај догађај. Хтео је да га са апостолима буде сам. Заказа својим апостолима вечеру. Та вечера зове се ТАЈНА ВЕЧЕРА. Она је одржана на Велики четвртак.

Када су се апостоли окупили на Тајној вечери, Господ им је открио ноге. Тиме је Господ хтео да им покаже

да бугау један другом понизни и услужни. Када су седи за вечеру, Господ Христос узме хлеб и благослови га, преломи и даде апостолима говорити: „Узмите, једите, ово је тело Моје које се за вас ломи за опроштај грехова“. Затим узме чашу са вином, благослови је и даде ученицима говорити: „Пийте из ње сви, ово је крв Моја Новог завета која се за вас излива за опроштај грехова“. И још им рече: „Ово чините за Мој спомен“. Тиме је Господ успоставио свету Тајну причешћа.

После тога Господ се ражалошти и рече им: „Један од вас ће Ме издати“. Ученици се зачудили и сви Га питаху: „Јесам ли ја Господе? И кад Јуџа то ушита, Господ му одговори: „Ти рече“, што значи ти беш ме издати. Јуџа усташе и оде старешинама јеврејским.

После вечере Господ је отишао у Гетсимански врт на молитву.

СВЕТОСАВСКО ЗВОНЦЕ

1967

ПОРУКА СВЕТОГ САВЕ

— Одамак из беседе у Жичи —

Ја вас родих, децо; угледајте се на мене и са љубављу и брижљивошћу трудите се, љубавници моји, свако ко се труди од заа ће се сачувати. Са страсом Божијим ВЕРУ ЧУВАЈТЕ и све заповести Божје како треба извршите... Божијом мудрошћу поучавајте се а силом његовом и свемоћном Божијом љубављу крепите се, јер нас је сам пресвети Бог свом младом Сину предао...

Аа, децо моје, послушајте Господа Бога свота и Спасу Исуса Христа, Сина Божјег, који нам је свима заповео да љубве споје за живот вечни сачувамо. ОВАЈ ЖИВОТ СВРШАВА СЕ... Нико од нас неће остати овде него ће мо син отићи одавад, зато се потруди-те, децо моја и лутком моју, да својим добрим делима уголите Господу Богу вашием...

О лутку вашием се старајте и страсти тела не задовољајте, но испуњајте се неспинама и неспинама духовним, не-јуби у срцима вашиим Господу. Молите се лутком својим Господу свагда, јер је то прва и последња дужност... Да се старимо да праведни будемо, да праведно и свето живимо у данашњем веку и наметно да проваљемо време, ЈЕР СУ ДАНИ СТРАШНИ... Разумну службу вању не усањавајте према веку овом, но старајте се за обновљење ума вашиег, мољећи, славећи и признајући Бога кроз све дане живота нашег, те да доживимо живот вечни у Христу Исусу Господу вашием. Амин.

Свети Сава — Студеница

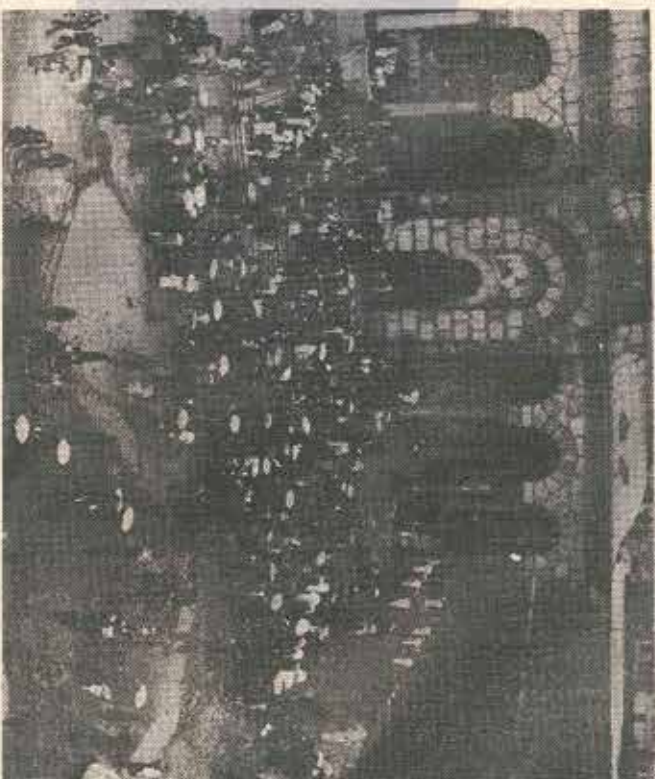
СВЕ ЋЕ ДОБРО БИТИ

Бог отаца наших Бог је и синова,
Чувар земље наше и наших домова,
Кроз чуда страшна, кроз намени страхе.
Он је ове наше доводи до славе.
Стоу све по стоју, кроз огњ и вољу,
Азарио'е на знамост и слободу.
Зато нико од њих не хте веру крсти
„Наш је Теодор с нама — све ће добро бити!“

Бог вољом наших Бог је и ученика,
Испуњава рава, Победитеља муча.
Умек исти Господ, Господ над војскама;
Ка'мо војскама — помаже и нама.
Ка'мо светом Сави тако и Ацимау,
Ка'мо Милутину тако Сирозу Јану.
Прекр и потопи, и гладни и сити,
Један једине знаше: Све ће добро бити!
Успављиво и мрт Све ће добро бити!
Та плах ће зора поноћ наследити.

Све ће добро бити! Нека младост режне,
Све ће добро бити! Нека старост јосне,
Све ће добро бити! Нека су сити,
Све ће добро бити! Нека су плахи,
Све ће добро бити! Спавати неће,
Све ће добро бити! Ширити неће,
Шта је јави српски? Шта српски зборити?
То су нежни речи: Све ће добро бити.

Монах Тадија

Врбница у Цркви св. Марка у Београду

ЛАЗАРЕВА СУБОТА — ВРБНИЦА

У Витанији, близу Јерусалима, живео је један човек по имену Лазар, кога је Господ Христос волео и био му пријатељ. Лазар је имао две сестре, Марју и Марјују. Када је једном Христос отишао оно даде-ко, Лазар се тихо разболео. Сестре брзо пошаљу по Господа Христа. Али док је Господ дошао Лазар је већ умро и сахрањен. Сестре изаше Господа Христа дае докази, па учина-каше изашу преа Њега и рекосе: То-споме да си Ти овае био не би наши брат Лазар умро. Христос им рече да бе Лазар васкрснути. Када су Господе Христа ошени на тробде, Он нареам да се троб отвори, дае је Лазар адеао. Сестре Лазареве рекосе Му да то не чини, јер Лазар већ четри дана адеи

у гробу. Али Господ опет рече да се троб отвори. Када троб отворише то-спод Христос се помоам Богу и узви-ну: „Лазаре изади“. Лазар изаше из гроба и настаде ваиком чубене код народа. Ово се чуло разгласи свуда и многи Јевреји повероваше у Христа. Лазарева субота је радостан пра-ник српске аде. Обучена у ново одеа, са званцима и песком сва аде нау на Врбницу, као у среае Христу, певају-ћи познату првекну песму:

— Уасраајдњи (нас) пре Свога страана да бе бити оште васкрсеа, поамгао си на мртвих Лазара, Христс Боже; зато и ми као она адеа, носећи поаеде знак, кичеамо Теби поаеде теау сврти: оаана на миснама, баа-тосаеи, који доааи у нас Господеи!

ЦВЕТИ

Сутрадан после васкрсеа Лазара, Господ Христос крене на мазрети за Јерусалим. Када је народа чуо да Хри-стос доази у Јерусалим, изашо је актом изван граа да Га аочеа. Баиан су преа Господа Христа пребе и певали: „Оаана Сини Давидови. Ватосови који доази у нас Госпо-де“. Нарочито су се адеа радоваа то-споду Христу и поздравља Га.

Улазили у Јерусалим, Господ је отишао у храм Јерусалимски. у коме је заекло перае. То Га је разбуаило па је све тровае који су ту троваали растерао.

Овако свечаном аочеку Христа у Је-русалиму нису се радоваи Јеврејски свештеници. Аонаради су се они са старешиниама Јеврејским како да Хри-ста узате и убију, јер сав народ оае за Њим.

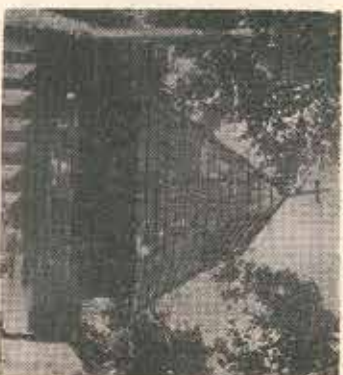
Тај празник каа је Господ ушао у Јерусалим зове се ЦВЕТИ и празнује се недељу дана преа УСКРС.

На сам дан Цвети свештеник осе-бље врбове прагиче и православији те прагиче носе својим кућама и став-љају код иконе.

СПИСКЕ ЦВЕТИ

На Цвети 1815. године адеа је Кнез Милош Арути устанак против Ту-рака код Цркве у Такову. После све-те Боже службе, коју је служио та-новски свештеник Матија Савианчи и првостро Кнеза Милоша, све пр-сутне војове и сав народ који се та-да окупио, онај свештеник је под тр-ном пореа пркве извршио завету иза свих устанача. Том приликом је Кнез Милош са једног хамена на-порно оне познате реч: „Ево меа, ето нас, на рат Турцима!“

Стари грм код Таковске цркве се осушио, а на његовом месту данас ра-сте нови грм. Један трупац оа старот грма чуа се у Таковској, а Арути у Горњоцидановачкој цркви.

Црква-бранира у Такову

— У овакви цркве, скрипели у шумама и оа ова непридиљског, српски се народа Богу моам и ковао панае и саабади.

ПРЕА МААДИМ ТАКОВСКИМ ГРМОМ

Поам. Сучмо преа. Врза Јепа грм. Зове се у власу Јепа као адеа. И аде се у власу Јепа кича Јако а поам у власу Јепа Јако адеа преа Јепа Јако адеа, —

У власу Јепа Јако адеа Јако адеа, —

Адеа Јако адеа Јако адеа, —

И. Ошчанин

ВЕЛИКОПОСНЕ ПРОСЛАВЕ И АКАДЕМИЈЕ

ПРОСЛАВА НЕДЕЉЕ ПРАВОСЛАВЉА У БЕОГРАДУ

Недеља Православља прослављена је врло свечано по свим београдским црквама, у којима су свечано служене св. литургије уз учешће већег броја свештеника и одличне проповеди које су, према примљеним извештајима, оставиле на веома бројне вернике дубав утисак, јер се говорило о Православљу, његовој лепоти, снази, победама, причешћу и иконама. Тога дана се исповедно и причештно велики број Београђана, знатно више него прошле године.

Централна прослава Недеље Православља обављена је у 17 часова у Цркви св. Марка, која је под своје сводове примила преко 2000 душа. Прослава је присуствовао Његова Светост Патријарх, г. Герман, Високопреосвећени митрополит црногорски Данило и Преосвећена г. архиепископ: нишки Јован, шабачки — валевики Јован и моравички Сава. Певао је свештенички хор „Стеван Христић“, који је стекао дубав и спонтане наших верника и љубитеља наше црквене музике. На програму су биле композиције Христићеве, Мокрањчеве, Архангелског, Смоленског, Никољског, Чеснакова и др., а између ових уследило су срећно изабране рецитације ученика Богословије, везане за Велики пост, односно Лазареву суботу, Страдања Христовог и српску Голготу. После суботе јектеније испред микрофона се појавио један ученик Богословије св. Саве и објавио:

— Спремамо се постом и молитвом да достојно дочекамо велике празнике, као поновно преживљавање најспасоноснијих дана из земаљског живота Господог нашег Исуса Христа, победа смрти. Пре недеље страдања Христових добиће Лазарева субота, успомена на васкрсење Лазара из Витаније, ко

је је пре страдања Христових, пре спасоносне смрти Његове, показало Господа нашег као господара живота и победа смрти.

У духу реченог Никола Белчић, богослов у р. рецитовао је Стевана Беспевића спажну Легенду о Лазару.

Нешто доцније исти ученик је опет објавио:

После радосне Лазареве суботе и славе Цветне недеље долазе страдања Христовог. Мрачне силе овога света дигле се против Спаситеља... а Лазар Машића, уч. Ш. р. изрецитовао је песму Драгомира Брака о страдањима Спаситеља света.

Најзад и трећи пут ученик је објавио:

— Живот Цркве Христове то је Христов живот. Црква увек има своју Голготу и своје Васкрсење. Све је то имала и Српска црква. А Српска црква то је српски народ. Једна од његових Голгота била је 1915. Та Голгота задигла је свет. Атнски лист „Патрис“ у свом броју од 7. XI. 1916. довео је једну песму једног грчког песника, чије нам је име остало непознато. Песма се зове Зараво Србији! „Српске новине“ које су тада излазиле на Крфу, објавиле су ту песму у српском преводу...

Десанка Адујановић, студент, прозаношењем, осећајношћу и лиријом одушевљава је све присутне, а многим, међу овима и нашим Патријарху, извукла је сузу овом песмом, која са наше националне Голготе изражава љубав и веру у живот, у васкрсење.

Прота Витомир Марковић, на рох Цркве св. Саве, одржао је проповед о Православљу и његовим победама над унутрашњим и спољашњим непријатељима и о Српској православној цркви, њеној слави и победама, њеним жртвама и мучеништву.

пеле академије, благочестивни народ, духовно нахраћен и оштражен изведеним програмом и присуством Његове Светости Патријарха српског и архиепископа, испратио је Његову Све-

тост и остале високе госте и разараган једнодушно пожелео да оваквих приредби буде више и чешће у нашим светим храмовима.

Б. Б. Р.

ДУХОВНА АКАДЕМИЈА У ЦРКВИ СВ. САВЕ

Друге недеље Великог поста, 26. III., у 17 часова, одржана је духовна академија у Цркви св. Саве на Врачару.

Нешто пре 17 часова са торња Светосавске цркве забрујада су звона, објављујући долазак Поглавара Српске цркве. У пратњи Високопреосвећеног црногорског г. Данила и Преосвећеног г. г. архиепископа: нишког Јована, даљатинског Стефана и моравичког Сава, кроз шпалер деце и многобројног народа, ступио је у храм Његова Светост, када је одјекнуло „Тон деспотин“ — снажно као грмљавина, што је могао да да свештенички хор „Стеван Христић“, кога води сигурна рука диригента г. Војислава Илића.

Хор „Стеван Христић“, на опште задовољство, отпевао је на овој академији осам композиција, а на крају и Химну св. Сави. Говорио је др Душан Кашић, ректор Богословије св. Саве на тему: „Зашто верујем и какву корист имам од вере у Бога“. Говор, непосредан, приступачан и уверљив, оставио је изванредан утисак на све присутне.

Велики број верника није могао ући у цркву, већ је стајао око цркве у порти. Благодарни спроведеном озвучењу сви су они лепо и побожно пратили ток ове духовне академије.

В. М.

ДУХОВНА АКАДЕМИЈА У ЛАЗАРЦИ

Четврте недеље Великог поста, 9. IV., у 17 часова, одржана је духовна академија у Цркви св. цнеза Лазара. Академији је присуствовао Његова Светост Патријарх српски г. Герман и Његова Преосвећеност епископ даљатински Стефан. Певао је складно добро увежбани хор Богословије св. Саве којим је дириговао г. Лука Гавриловић. Рецитовао су добро изабране песме деца и богослови. Изванредан утисак је оставила на све присутне монахиња Гликеија, службеник Српске православне општине у Београду, са „Крвавим гласником“

Милана Милошевића, кога је прозвела веома осећајно и са лепом дијекцијом.

Бакон Војин Ракић, професор Богословије св. Саве, често у песничком заносу, говорио је, како приличи храму и патрону честитом Лазару, о српском народу, вери и хришћанским крелима, без којих нема будућности српском народу.

Академија је успела, јер је била добро припремљена, благадарни заузимању обојине Лазаричиних пароха — протојереја Станимира Пауновића и Божидара Мијача.

Хроника

Његова Светост Патријарх српски Г. Герман служио је на Благовести св. архиепископску литургију у манастиру Ваведењу. На литургији су врло складно певале монахиње.

Високопреосвећени Митрополит црногорско-приморски г. Данило служио је св. литургију у Недељу православља у Саборној цркви Београдској пркви а на Благовести у цркви Покрова пресевете Богородице.

Преосвећени Епископ даљатински г. Стефан у Недељу крстопоклону служио је у Саборној цркви. Певао је Прво београдско певачко друштво.

Преосвећени Епископ шабачко-ваљевски г. Јован на Крстопоклону недељу служио је у Вазнесењској цркви. Литургију је увећало својим складним певањем друштво „Обнаћ“.

Преосвећени Епископ моравички г. Сава служио је у Недељу православља у Светосавској цркви, на Крстопоклону недељу у цркви Рождества пресе-

вете Богородице у Земуну а на Благовести у цркви Ружици.

Преосвећена г. г. архиепископи бачки Никанор и брањевски Хризостом бавили су се неколико дана послом у Патријаршији.

ИСПОВЕСТ

Исповест у Патријаршији. У четвртај крстопоклоне, седмине у Патријаршији је и ове године обављена исповест. Сви тајни показани приступили су Његова Светог Патријарха, г. г. Архиепископи, професори Богословског факултета и чиновништво Патријаршије које је у чину. Исповедник је био протојереј ставрофор Никола Теодоровић, проф. у пензији.

У одређене дане св. тајни показана приступило је целокупно београдско свештенство и професори Богословије Светог Саве.

ПРОСЛАВА КРСТОПОКЛОНЕ НЕДЕЉЕ У ХРАМУ ПОКРОВА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

У недељу 2 априла о. г. одржана је у Храму Покрова Пресвете Богородице у Београду већ устаљена и традиционална свечаност — прослава Крстопоклоне недеље, одавања чести животворном Крсту Господњем. Као и сваке године о овога пута био је препун храм на рода. Ове године програм духовне академије извео је Хор београдских свештеника „Стеван Христић“ под управом Г. Војислава Илића, професора Музичке академије у Београду.

Академија је отпочела у 17 часова доласком Његове Светости Патријарха српског Господина Германа. У пратњи Н. Светости биле су: Његова Високопреосвећеност Митрополит црногорски Господин Данило, Његова Преосвећеност епископ даљатински Господин Стефан и Епископ моравички Господин др Сава.

Хор свештеника извео је

складно, побожно и на великом уметничком нивоу следеће композиције: Оче наш, од Христића, Да исправитија, од Мокрањца, Свејте тихи, од Никољског, Заступнице усердаја од В. Илића, Тебе појем, од Архангелског, Заступнице од Чесникова, Блажен муж бојајца, од Бортијанског, Блажен муж иже не иде, од Знаменског и Усканишмо, од Мокрањца.

„Вера те моја вили, Господе...“ одазвук из „Молиће на Језеру“, од еп. Николаја, рецитовао је ученица веронауке Ан Белка Митић. Друга једна ученица веронауке рецитовао је песму „Православље“.

Проводе о Крсту Господњем и његовом значају за живот људи одржао је протојерех Војин Ракић, професор Богословије св. Саве у Београду.

Програм је завршио хор са Тон деспотин, од Христића.

По завршетку ове веома ус-

ЧИТАТИ...

Др Лазар Милан: СУБОТА И НЕДЕЉА У СВЕТОМ ПИСМУ. Београд, 1967. Стр. 248^о. Мала религиозна библиотека. Св. 29. С благословом Његове Светости Патријарха српског Господина Германа. Издање Светог архиепископског синода СПЦ.

Ових дана изашла је из штампе под гоњним насловом веома значајна радња коју писац из скромности у своме Предговору назива „књижицом“. Долазе по своме обиму она изгледа „књижица“, али својом садржином је заиста права књига. Као и свака ствар намењена широм читалачкој публици која је потекла од проф. др. А. Милана и ова радња је писана већ нама тако добро познатим јаким и тачним стилем, са сажетим мислима и необоривим доказима. Надамо се, да ћемо се уместо приказа најбоље одужити општој ствари, самој радњи и њеном писцу ако донесемо де лимично њен Предговор, у коме између осталог стоји:

— Ми живимо у времену када секташки проповедници нестрпљиво улазе у наше домове, али нас сусрећу на улици и кале

ветају нашу веру Православну тврдећи да она није добра и истинита, да у њој постоји идолопоклонство, и да се треба вратити на старозаветно празновање јеврејске суботе уместо хришћанске недеље.

— По њиховој тврди празновање суботе је услов без кога нема спасења.

— Многи слави и неупућени у веру подлећу њиховом наговарању и напусте своју Цркву Православну, коју је основао сам Господ Исус Христос, па потраже код њих спасења души. Тежак је грех напустити Христову Цркву, па прећи у коју било секту, којих има на западу безброј и од којих свака тврди да је баш само она спасоносна, а преврћа чињеницу да Цркву Божију може основати само Богочовек, Господ Исус Христос, а никад никоји човек, ма како се он звао и ма какву титулу себи приписао.

Ова јединствена књига се може добити по свима црквама у Београду по цени од 100 ст. динара, а поштом је испоручује „Гласник“.

РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА У САОБРОЈ ЦРКВИ У БЕОГРАДУ СТРАСНЕ СЕДМИЦЕ 1967. ГОДИНЕ

Велики понедељак: Пребоосвећена литургија у 8 часова

Велики уторак: Пребоосвећена литургија у 8 часова

Молебн српским светитељима у 17. часова

Велика среда: Пребоосвећена литургија у 8 часова

Велики четвртак: Литургија св. Василија Великог, Служба Његова Светости Патријарх српски Г. Герман. Пева Прво београдско певачко друштво. На овој литургији ће Његова Светост Патријарх осветити миро за потребе целе Српске православне цркве. После литургије св. миро ће се у свечаној литији пренети из Саборне цркве у Патријаршију. Св. литургија почиње у 9 ч.

Трећа великовосно бленије, на коме ће се читати дванаест јеванђеља о страдању Господа Исуса Христа, почиње у 18 часова. На бленију ће узети учешћа Његова Светост Патријарх

Велики петак: Царски часови у 7.30 часова.

Вечерње са паношењем плаштанице у 16 часова. Служба Његова Светости Патријарх. Пева Прво београдско друштво.

Плач Матере Божје на српском језику у 19. часова.

Јутарње са певањем статија (Опело Христово) у 22 часа. Служба Његова Светости Патријарх. На крају литија са плаштаницом око храма.

Велика субота: Литургија св. Василија Великог почиње у 9 часова

РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА У ПАТРИЈАРШИЈСКОЈ КАПЕЛИ

Велики петак — Вечерње са изношењем плаштанице почиње у 13 и 30 часова.

Ускрс — Полуношница почиње у суботу у 23 и 30 часова и по том Васкрсење у поноћ.

ПАЖЊА!

Годишња претплата на „Православље“ износи 1200 ст. динара. Појединачним претплатницима лист „Православље“ биће достављан искључиво уз унапред поштом претплату најмање за шест месеци у износу од 600 ст. дина. Претплату треба до значајно поштанском или чековом уплатницом на доњу адресу и обнови је на време како лист не би био обустављен.

Епархијски управни одбор — Београд, ул. 7 јул 5. Бр. чек. рачуна: 608-620-5-926 са ознаком за „Православље“

УМРО ДР СЛАВКО ШАЈКОВИЋ

У Београду, где је стално и живео, умро је 19. јануара др Славко Шајковић, државни правобранилац у пензији, који је рођен у Соту (Илок), 4. VI 1891. године, а сахрањен на Новом београдском гробљу 21. јануара о. г.

Покојни др Славко Шајковић је испраћен од пријатеља великог броја својих савремених пријатеља и поштовалаца, међу којима је запажен и знатан број наших правника и адвоката, који су га скупно искрено оплакали и ожалели, да се са Његовим заиста може рећи: „Дивна ли га уста ожалеше, дивне ли га очи оплакаше“.

После опела које је извршио прота Миланас Д. Протић са поклоњеном се у име резервних официра опростио г. Добривоје Стојановић, који је изнео живот, рад и дело овог заслужног човека за наше народе, а потом је говорио г. др Мирко Дошен. Г. Дошен је са својственим му говорничким даром и дубоким познавањем наше историје и светских збивања која су је најчешће и условљавала дуго говорио о покојном др Славку Шајковићу. Између осталог Г. Дошен је рекао:

— Др Славко Шајковић је био човек који је у најпресуднијим часовима Словенства успео да унети свој живот у наш национални њиван. Као млада загребачки студент заробљен је на Руском фронту у првом светском рату и одмах се придружио борби Срба против Аустро-угарске мохарије. Као Хрват — Југословен др Славко Шајковић се ставио на страну малог српског Давида и то у тренутку када су за Србе изгледи на успех били веома мали. Др Славко Шајковић није презао од смрти, која га је у тим данима на сваком кораку вребала, јер његова идеја вођа била је грађевина.

— Др Славко Шајковић је

био школски друг поглавника Анте Павелића у Загребачкој гимназији. Седели су у истој клупи, имали су исте професоре и учили исте књиге. Павелић је као највећи злоћинац, на начин непознат у историји, ликвидирао преко милонон Срба, док се др Славко Шајковић у једну највећег масакра повезао са својом српском браћом на живот и смрт. И тако су тада створене и стваране и постале и постојале две Хрватске — Хрватска Анте Павелића и Хрватска Славка Шајковића. Хрватска др Славка Шајковића распала се са рањеним и растрепаним Српством и када су га гутаали логори, носиле реке и прожирале провалије, тада је др

Славко Шајковић прешао у Православље, да би се као прави Југословен на тај начин поидентификовао са својом браћом која су невинно страдала.

Тумачећи овај гест др Славка Шајковића, др Мирко Дошен је навео Шајковићеве речи које је тим поводом често пута понављао:

— Мој гест био је и остао протест против доминантног несловенског хрватства и агресивног католичанства.

Бог да прости душу великог Југословена др Славка Шајковића и лака му братска српска земља за коју се целога свога живота борио. Слава му и хвала.

ЛЕП ПРИМЕР

Чим се сазнало за издавање „Православља“, положила су по 12.000 ст. динара, да се за годину дана од сваког броја „Православља“ шаље по 10 примерака нашим богословијама, и то:

Г-ба Ковиљка Рашиковић, из Београда, ул. Лале Рибара 9., Богословија у Крци, за покој душе своје мајке Ане;

Г-ба Милана Адамовић, из Београда, Волгина 32., Богословија у Призрену, за покој душе сина Светозара (пог. 12. II. 1943. на фронту у Паланци-Босна);

Г-ба Вука Р. Петровић, из Београда, П. Лубумбе 96. Богословија у Ср. Карловцима;

Г-ба Вера Милошевић из Београда, ул. Генерала Жадова 9, Богословском факултету,

Г-ба Милана Лукач из Београда, Далматинска 69. Богословија у Београду и

Г. Марко Николић, пен. из Београда, Маљенска 12 (Кара-

бурма), манастиру Жичи, Ђелијама и Манасији, по два примерка, за покој душе своје супруге

ОБАВЕШТЕЊЕ

Управа Топчидерске цркве обавештава вернике, да ће се и ове године с благословом Његове Светости Патријарха српског Господина Германа, у храму Св. ап. Петра и Павла, на Цвети 23. III 1967. год. у 17 часова, одржати традиционални Духовни концерт, у корист сиромашних студената Богословског и сиромашних ученика Богословије св. Саве у Београду, на коме ће суделовати популарни Хор београдског свештенства „Стеван Христић“ са одабраним духовним црквеним песмама.

На Духовном концерту проведати о. Душан Кордић, проф. Богословије св. Саве Умољавати се верници и остаји грађани и пријатељи да посете ову духовну свечаност у Топчидеру.

С БЛАГОСЛОВОМ
ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ
ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ
ГОСПОДИНА ГЕРМАНА

ПРАВОСЛАВЉЕ

ИЗДАЈЕ
АРХИЕПИСКОПИЈА
БЕОГРАДСКО-КАРАОВАНСКА

Издаји сваког друге недеље

УРЕЂУЈЕ

УРЕЂИВАЧКИ ОДЕОБ:
Епископ моравички др Саве, др
Душан Ковиљка, др Лазар Милан,
Миромир Стефановић, Милутин
Рашић-Милић, Миланас Д. Протић,
Момчило Јанковић и Ратомир
Милановић

Одговорни уредник:
Епископ моравички др Саве

Главни уредник:
Миланас Д. Протић

Уредништво и администрација:
БЕОГРАД — ПАТРИЈАРШИЈА
Слава јул број 5
Телефон: 625-699
Текући рачун:
Епархијски управни одбор
број 408-420-2-3-926

Штампарија „Глас“, Београд —
Влашкина улица број 8.

Додела награде на Филмском фестивалу

Ђакон Александар Аздејковић

Од 20. до 22. новембра 2017. године у Културном центру „Чукарица“ одржан је 2. филмски фестивал „Рестл фест“, један од најаутентичнијих филмских фестивала у Београду. Организатори фестивала су Културни центар „Чукарица“ и „Танграм“ центар, уз подршку Секретаријата за културу Београда и Градске општине Чукарица.

Тема фестивала подржава потпуно нову идеју да се кроз рециклажу постојећег, а неискоришћеног материјала, промовише еколошки аспект у култури. Већ снимљени материјали једног или више филмова могу да се прикупе и, уз добру идеју, уобличи и оживе као ново уметничко дело. Такође је могуће неки филм преуредити краћењем или убацивањем нових садржаја у коначан облик или целину.

Током два такмичарска дана приказано је 18 документарних, кратких играних и анимираних филмова, које је изабрао селектор Пеђа Милојевић.

О наградама за режију, монтажу, камеру, ауторску музику, анимацију, документарни филм, играни и најбољи филм у целини одлучивао је жири у саставу: директор фотографије Радослав Владић, сценариста и драмски писац Стојан Срдић и редитељ Милан Пеца Николић.

Награда „Бело врело“ за најбољи документарни филм на Другом филмском фестивалу додељена је сценаристи ђакону Александру Аздејковићу за филм „Голгота раковичке парохије“.

Документарни филм „Голгота раковичке парохије“ је снимљен по истоименој књизи, говори о страдању свештеника Недељка Стреличића и парохијана у насељима Раковица, Кнежевац и Кошутњак, у периоду од 14. октобра 1944. до маја 1945. године. Одмах по уласку партизанских јединица у Београд, почела су хапшења и стреља-

ња грађана који су оптужени са сарадњу са окупатором и проглашени за народне непријатеље без суда и пресуде. У вечерњим сатима, из својих домова одвођени су од патроле ОЗНЕ у затвор XII Кварта, неки у логор Бањица, а неки у импровизоване затворе у подрумима фабрике мотора у Раковици. По ислеђивању, сутрадан увече, само у доњем вешу, везаних руку жицом, у групама одвожени су камионима и стрељани у Лисичјем потоку, у непосредној близини Краљевског двора и својих кућа. Стрељани су били угледни високи чиновници Министарства саобраћаја, фабриканти, трговци, студенти, возач Његовог величанства Краља Петра, један лекар и њихов свештеник. У филму су приказана документа, фотографије, хелије затвора ОЗНЕ, место тајне гробнице..., а потресна сведочанства и исповести учесника тога времена дају аутентичност и непроценљиву вредност филму. Једни сведоче о хапшењима и тортури немилосрдних комунистичких истражника, а други о томе како су као борци и скојевци хапсили и ликвидирали народне непријатеље. Тако се на филмској траци сачувало и отргло од заборава сећање на невине жртве, и тешко и несрећно време послератног периода.

На реализацији филма, у продукцији „Шарф“, су заслужни: за сценарио – ђакон Александар Аздејковић, директор фотографије – Драган Ђорђевић Беља, монтажа – Бојана Стаменковић, камера – Драган Ђорђевић Беља, Зорица Маринковић и Сузана Ђурић, композитор – Андреј Андрејевић, графика – Горан Савић Остојић, наратор – Александар Гајшек, вокали – ђакон Бранко Караклајић, ђакон Александар Аздејковић, Весна Мирковић (етно група „Корени“), фрула – Миљинко Ивановић Црни.

Свети Јефрем Сирин – тумач Писма или „харфа Духа Светог“

Проф. др Родољуб Кубаић

Јефрем је био песник на нивоу најбољих светских класика, као што су Данте или Пушкин

Негде у северној Месопотамији, почетком 4. века родио се један од најблиставијих богослова старе Цркве, свакако њен највећи песник и мелод – Свети Јефрем Сирин. Због изразитог песничког дара, још је у древности називан „харфа Духа Светог“. Многи извештаји из житија који доносе разне згоде из његовог живота углавном су непоуздани. Јефрем није био аскета и монах, како га је представљала каснија монашка традиција. Заправо, он је припадао посебним круговима сиријског хришћанства познатим под називом „синови завета“. То су биле посебне групе хришћана – мушараца и жена („кћери завета“), који су служили у оквиру помесних заједница и нарочито бринули о сиромашним и немоћним. Највећи део живота мар Јефрем је провео у Нисибидији, где је стекао богословско образовање. Последњих десетак година живота провео је у Едеси. У оба града био је учитељ у егзегетским школама. Јефрем је био човек великог угледа, свестрано обдарен и ангажован богослов. Још је у старини примећено да је био велики познавалац и тумач Писма: „Изучивши цело Старо и Ново Писмо, и као нико други ушавши у дубине сагледавања онога што је у њему, протумачио је тачно од речи до речи цело Свето Писмо“. Јефрем је писао на сиријском језику. Међутим, због велике популарности његова дела су убрзо преведена на грчки и друге језике.

На основу увида у његове списе, Јефрем је тумачио Писмо у неколико књижевних облика. Познато је да је тумачио неке књиге у форми *џушака* или *џурџама*, као нпр. Постање и Излазак. То су егзегетски коментари, са јаким елементима парафразе. Састављао је песме на библијске теме познате као *мадраше*. Мадраша представља низ стихова подељених у строфе писаних углавном без риме, и делом је слична старо-грчким одама. Вероватно је певана уз лиру. Након сваке строфе следио је рефрен за који Јефрем бележи да га пева женски хор. Дакле, вероватно су Јефремове мадраше певане уз лиру и са хором у оквирима заједнице којој је припадао. Језик његових мадраша сведочи о необично снажном песничком заносу, као и о лепоти осећања и дубини мисли.

Јефрем је састављао и мемре. Према општој дефиницији, мемра је стилизована метричка беседа у поетској

форми. Састављана је без риме и са елементима нарације. То је беседа у стиху која није певана, већ рецитована. Стилски гледано, то је један од узора сиријске реторике, коју красе низови понављања и паралелизми који се настављају. Облик мемре заснован је на броју слогова, а не на њиховој дужини или паузама. Сви стихови унутар једног дела имају једнак број слогова, што тексту даје ритмику. Мемра нема строфе, него парове стихова, који могу бити пет и пет слогова, шест и шест, дванаест и дванаест. Јефремова мемра је састављена од стихова по седам слогова (7 + 7).

Једна од његових најпознатијих и најупечатљивијих мемри – на коју ћемо се осврнути – насловљена је *О Јони и Ѣокајању Нинивљана*. Спис у сваком смислу представља право ремек-дело. Јефрем је, иначе, био песник на нивоу најбољих светских класика, као што су Данте или Пушкин. Богатство слика и метафора, игра речи и мноштво унутарбиблијских асоцијација одликују овај спис. Јефрем је уносио снажан патос, са необичним богатством теолошких идеја и ширином поетског израза. Мемра је тако конципирана да је требало да изазове јаке ефекте на слушаоце. Дубоки теолошко-егзистенцијални увиди и елементи лирике чине је подједнако уметничким и теолошким делом.

Спис се односи на део Књиге у којем се говори о Јони и Ѣокајању становника Ниниве. Мемра је убрзо стекла велику популарност, тако да је преводљена на грчки, јерменски, грузијски, етиопски и, нешто касније, на латински. Текст је читан у оквиру богослужења на шта указују сачувани богослужбени рукописи. Беседа *О Јони и Ѣокајању Нинивљана* временом је усвојена у литургијској пракси Цркве Истока, као и у Сиријској православној Цркви за време пре великопосног периода познатог као *Молишва Нинивљана*. О томе да су Јефремови списи читани у цркви, сведочи и Блажени Јероним који за Јефрема каже да је „стекао толико сјајан углед да се у неким црквама, после читања Божанских Писама, јавно читају његови списи“.

Јефрем је припадао семитској култури и традицији мишљења, која је у много чему била различита од јелинске и наше европске. Био је далеко од философских појмова и догматских формулација својствених јелинском

уму. За њега је теологија била поезија. Он је не само славословља, него и теолошки деликатне теме обликовао у песничке форме и слике. Тај дискурс је био близак и библијским писцима. У том смислу, Јефрем је био аутентични наследник библијских предања. С друге стране, то је био једини начин богословствовања у култури која се није уобличила на основама јаке философске традиције, као што је то била грчка. Јефрем и његови сиријски савременици нису залазили у област догматских спорова форматираних философским појмовима и начином мишљења. То није био њихов свет.

Јаким поетским сликама Јефрем, на самом почетку, дочарава пророков долазак у Ниниву и алудира на његов претходни боравак на мору. Говори да Јона бежи од Бога и долази код људи који беже од побожности. У њиховом сусрету испуњава се правда. Јефрем креативно проширује библијски текст детаљно описујући покајање и страх Нинивљана. Говори о цару који се каје, уплашеним родитељима и уплаканој деци. Тиме додатно драматизује снагу њиховог покајања, чиме указује на изворно библијско схватање човека – кадрога да се покаје и одврати од погрешног усмерења. Песник истовремено указује да је правда код милостивог Бога, који прихвата покајање и одустаје од првобитне намере. Јефрем тиме показује да човеково спасење зависи од њега – од његове слободне воље. Слобода је дар који је човеку дао Бог.

Уметнички креативно и с изоштреним теолошким осећајем, Јефрем уноси нове елементе којих нема у Књизи. После дирљивих сцена ишчекивања пропасти, долази до општег одушевљења, сем пророка. Нинивљани су отворени према Јони, чуде се његовом незадовољству. Уместо да се радује спасењу људи, Јона је збуњен и незадовољан. Гласовима спасених Нинивљана, који се обраћају пророку са највећим поштовањем и љубављу, Јефрем доводи до апсурда Јонино понашање, и указује на бесмисао погрешно засноване вере. Таквим односом Нинивљани држе Јони лекцију из библијске вере у милостивог Бога, који је створио сваког човека по лику своме. У описаним сценама Јона је заслепљени верски фанатик, који не разуме Божији однос према човеку. Сасвим је извесно да је Јона ту послужио као негативна парадигма многих хришћана, које је Јефрем на тај начин апострофирао.

У мемри се приповедање не завршава питањем које Бог поставља Јони (уп. 4, 11). Јефрем проширује библијску приповест и креативно осмишљава даљи ток радње. Пошто је боравио у Ниниви и добио све почести, Јона одлучује да се врати назад. Цар шаље пратњу са њим. Уз пут Нинивљани појеле да и сами посете Свету земљу, што је уплашило Јону знајући какво је морално стање његових сународника, а истовремено увиђајући задивљеност Нинивљана. Јона некако успева да их одврати од те идеје, изговарајући се да је тамо велики празник на којем не могу боравити необрезани. Пошто их је Јона одвратио да иду с њим у Обећану земљу, Нинивљани одлучише да се попну на високу гору, одакле могу да виде земљу Израил. Описана сцена делом подсећа на Мојсејево пењање на Фазгу, када му Бог показује Обећану земљу (Пнз. 34, 1). За разлику од Мојсеја који гледа земљу у коју треба

да уђу Израилци, Нинивљани видеше грехом испуњени Израил. Пред њима се појављује застрашујући приказ. Јефрем у овом делу текста набраја готово све старозаветне извештаје у којима се говори о греху Израила. У земљи влада свакојаки грех, сличан оном који описују пророци. Ужаснути Нинивљани се враћају у своју земљу.

У том духу Јефрем приводи *Беседа* крају. Нинивљани певају захвалну песму Богу, у којој позивају све народе и све друштвене слојеве да га славе. То је величанствена химна праведноме Богу, који подржава живот и радост. Крај је, по угледу на многе псалме, славословље Богу. Нинивљани су представљени као права Црква.

Иако нема поузданих сведочанстава о томе када је и коме упућена *Беседа*, из самог текста да се закључити да је упућена хришћанској заједници којој је сам Јефрем припадао. Ни време настанка није могуће поуздано одредити, мада шири контекст указује на то да је писана у неком црквено-богослужбеном циклусу који се наглашено концентрисао на покајање. Најлогичније је претпоставити да је настала у периоду Великог поста. Јефрем позива заједницу на покајање и отвореност према незнабошцима. Хришћанска заједница у Нисибиди се налазила у специфичној ситуацији. Поред јудејске синагоге и других хришћанских фракција, већину су чинили незнабошци са Истока – некадашњи Асирци. Из *Беседе* се крије однос хришћана према незнабошцима. Позивајући на покајање, Јефрем критикује сопствену заједницу због окорелог срца, лицемерја, одсуства разумевања за ближње итд. Идеализацијом Нинивљана Јефрем прави контраст између онога какви би хришћани требало да буду и тога какви су у стварности. Тиме се додатно наглашава значај праведности и обесмишљава устаљени верски формализам, кога је сасвим извесно било у његовој заједници. Јефрем тиме разбија круте и скучене представе о Богу и Цркви, што је био један од његових главних теолошко-егзегетских мотива.

Јефрем – у духу библијског писца – на примеру Нинивљана показује недостојност сопствене заједнице и отвореност речи Божије за незнабошце. То је јасно и на основу „ми-форме“ у којој говори. Јефрем актуализује смисао Књиге наглашавајући неколико важних момената: 1) потреба за искреним покајањем, 2) незнабошци који се кају, 3) одсуство искреног покајања у сопственој заједници и 4) Божија правда која је изнад људских мерила. Главни актери *Беседе* су јеврејски пророк Јона и незнабошци Нинивљани, односно његова заједница „правоверних“ хришћана и незнабошци споља. Он кроз многе описе и антитетичке паралелизме критички осликава стање своје заједнице. Људи споља имају аутентичнији доживљај Цркве него они унутар црквених зидина. То је унутрашња критика, заснована на библијским идеалима.

Јефрем се у мемри приближава приповестима о патријарсима у којима су фараон (Пост. 12, 10–20) и Авимелех (Пост. 20, 1–18; 26, 1–11) представљени као часни људи, као и приповести о Моавки Рути, узору самилосне љубави и морала. Један од најчаснијих ликова старосавезних приповедања је Урија Хетит, официр у војсци цара Давида, којег овај на превару шаље у смрт и узима му жену (2. Цар.

11, 2–17). Идеја да је Јахве Бог свих народа, нарочито је наглашавана у периоду после ропства. Поред приповести о пророку Јони, добар пример су и универзалистичка пророчтва Исаије (56, 1–8; 60, 1–5; 66, 18–24). Јефрем доспева до сржи Истина вере, развијајући идеју да је сваки човек и сваки народ призван на спасење. Као и писац Дела апостолских, наглашава да је сваком човеку упућена Божија порука: „Бог не гледа ко је ко, него је у сваком народу мио њему онај који га се боји и твори правду“ (Дап. 10, 34–35). Јефрем то показује критиком хришћанске заједнице, чиме је позива на покајање и преумљење. Покајање и преумљење су динамичке стварности које се свакодневно израђују кроз борбу са сопственим егоизмом. Хришћански живот није датост, нешто добијено што постаје неутуђива својина, него задатак – идеал којем се тежи.

Сама литерарна врста у којој је писао била је погодна за наглашавање таквих идеја. Мемра је била општеприхваћен начин тумачења библијског текста. Њена функција била је да самој Књизи појача значење. Јефрем је разрадио драмске приказе, којима је нагласио и појачао основне теолошке мотиве. На тај начин је наглашавао битне аспекте текста, у којима налази надахнуће за поруку коју упућује сопственој заједници. Посебно је уочиво то што Јефрем у већ постојећу литерарну форму уграђује своје тумачење и тиме омогућава де се порука текста боље схвати. Он користи важећи „комуниколо-

шки код“, што је нужан предуслов разумевања текста. Такав начин метричког тумачења био је познат у Сирији нарочито преко јеретика Вардаисана. Јефрем је, према сведочењу Теодорита Кирског, узвраћао истом мером: „Вардаисанов син, Армоније, још дуго је после оца стварао химне којима је, спајањем безбожности са пријатним напевом, пружао задовољство слушаоцима и тако их одводио у пропаст. Зато је преподобни Јефрем узео од њих хармонију напева и, присаједињујући томе своје благочашће, пружио на тај начин слушаоцима истовремено и пријатан и користан лек.“ Јефрем је искористио сиријску метрику као погодан и учинковит вид преношења библијске поруке. Јефрем је вишеструко био израз своје културе. С правом се може рећи – њен највиши богословски и уметнички дomet. Био је то ангажован и аутентичан богослов, чија дела су оставила дубок траг у животу Цркве. Јефрем је заронио у библијски текст и из њега богословски промишљао, што се види и на примеру мемре *О Јони и њокајању Нинивљана*. Претпоставка свему томе је егзистенцијални карактер тумачења. Он полази од конкретних питања која су се појављивала пред њим и заједницом којој је припадао. Библијски текст разумева и тумачи у датој ситуацији с циљем да постигне одговарајући учинак. У том смислу, Јефрем је у духу библијских писаца којима је то при састављању библијских списа био превасходан задатак. ■■

ЛИСТАЈУЋИ ПРАВОСЛАВЉЕ

Листајући Православље

21. децембар 1967.

КЊИГА ЖИВОТА

Пре неколико година, Амерички институт за испитивање јавног мњења, објавио је резултате једне широке анкете која је била организована у Сједињеним државама, у свима друштвеним класама. Институт је био поставио питање. „Од свих књига које сте прочитали, која вам се највише свиђа?“ Од добијених одговора начињена је листа од двадесет дела од којих је већина, разуме се, америчка. На челу листе као кула светиља засијало је Свето Писмо. Од француских књига забележени су „Јадници“ Виктора Игоа на једанаестом месту, и „Гроф од Монте-Криста“ од Александра Диме – оца.

Свето Писмо јесте реч Божја, Свето Писмо јесте и Књига у свету најтоплије проучавана, најневерничкије изучавана, највише омиљена и највише омрзнута! Тираж Светог Писма у свету по најновијој статистици износи више од дванаест милиона годишње. Штампана се хиљаде стотина издања и наречја. Карактеристична је изјава једног представника чувене књижевне издавачке куће у Америци. Упитан, која се књига данас у свету највише продаје, одговорио је: „Књига која иза себе оставља све друге књиге назива се Библија. Остале књиге броје потрошњу на хиљаде, Библија на милионе.

Свето Писмо је по речима Св. Јована Златоустог, као мирисави корен, који све више мирише што се дуже таре. Свето Писмо није само Књига, већ је и живот. Реч Његова: „Дух су и живот“ (Јов. 6.63).

У почетку човек чита Св. Писмо брзо, па онда све спорије, док најзад не почне да чита реч по реч. Људска машта не може измислити више питања, него што има одговора у Св. Писму или Библији. Не нађеш ли у Библији одговор на неко своје питање, значи: или си поставио бесмислено питање на које Св. Писмо не даје одговор или ниси умео читати Св. Писмо. У Светом Писму се налази не само биографија оваплоћеног Бога, већ и биографија сваког човека без изузетка. У Св. Писму, Бог је казао људима: шта је свет, од куда је, због чега постоји, чему греди, чиме ће се завршити. Шта је човек, откуда долази, куда иде, из чега је, чиме ће се завршити овај живот. Шта су животиње, шта су биљке, шта природне стихије, чему служе. Шта је добро – чему води. Шта је зло – из чега извире, и зашто Бог допушта да оно постоји. Шта су праведници, а шта грешници. Како се служи Богу, а како ђаволу. Шта је живот, а шта смрт! ...

Православље – новине Српске патријаршије, година I, број 18, Београд, 21. децембар 1967. године, страна 5. /ирир. С. П./ ■■

Ходим и сведочим

Нико као ми

Проша Василије Томић

З а ово, поприлично, година колико ми их је Господ до сад дао, прошао сам доста свијета; видио свега и свачега и сваког се чуда нагледао. Претходног љета, благословен новопеченим статусом пензионера, имао сам прилику да, пуно дуже неголи претходних тридесет и више година, крстарим земљом Србиновом. Рекох, пролазио сам свијетом и чини ми се да нигдје не видјех више благослова и доброте Божије изливене над једним народом. Да, виђао сам и виђам достигнућа руку људских, али, понављам, ни над једним крајем земаљским нису моје очи видјеле толико милости Божије богато разасуте као над земљом Србиновом. Али, драги моји, нигдје се, под капом небеском, не освједочих о већем безобразлуку према Предобром Господу као код нас, Срба несрећних. Нигдје такве безумне неблагодарности. Да, био сам и у Калифорнији одакле се, давних дана, ускомешала лавина отпора Закону и поретку Божијем. Колико год да се та пошаст свијетом раширила, још увијек човјек може својим животом живјети и, колико-толико, ствари уређивати како најбоље он мисли да зна и умије. Међутим, међу Србима то није тако. Србин може да те уједе за срце, да те до суза увриједи и да не трепне. Штавише, он то чини бесвјесно: уједе те, а да није свјестан тога.

О чему се ради? О чему је ријеч?

О псовки, браћо моја и пријатељи, о том чуду и покори. Страшна и огавна псовка на све стране; у земљи Србиновој од ње побјећи не можеш. Та пагуба, то проклетство, та несрећа, то чудо нигдје на свијету се не може наћи. Прошао сам доста свијета; на америчком континенту живим преко три деценије и срећем се са људима разних култура, вјера и обичаја. У своје вријеме, одстудирао сам језичке науке; неке од страних језика кроз школовање учио, али нигдје на најбољих ни на сличну покору каква се међу нама, Србима, као губа раширила. Не постоји језик на свијету који је толико канцерогено затрован прљавим псовкама. Кад се не бих бојао саблазни, упутио бих вас на једну студију која, на много страна, разлаже „богатство“ српског језика најпогубнијим псовкама.

Бијаш у бањи, здравља ради мојега. Базен с водом љековитом, у њему нас има свакаких, „с коца и конопца“ сабраних. Кад чујеш псовке најсвјетлијег што у роду људском постоји, кад си присиљен да слушаш најстрашније ружења имена Господњег, Мајке Његове, Пресвете, и псовке малтене свих Светих за које помена у календару има, осјетиш да би се радије ваљао са крмцима у дубоком блату него што би са тим несрећницима љековиту

воду дијелио. Одем терапеуту и жалим се; човјек добар – а немоћан. Од те куге спаса нема. Нигдје заклона ни чистог простора. Псовање – далеко било! – Бога и Светих Његових клетим Србима је постало узречица, у говору поштапалица. Несрећник опсује Бога, а да свјестан није тога. Супруга и ја пођемо у ресторан, на вечеру. Распитали се па пробрали, тобоже. Колико је ваздух у том „пробраном“ ресторану загађен и затрован, толико, и још више, окужен је псовкама које се ковитлају на све стране. Наврат-нанос поједосмо шта добисмо, па на врата. Подједнако мучно у души као и у стомаку. Никаким купањем прљавштину са себе не можеш скинути.

Нигдје, ево понављам по трећи пут, Бог није излио више своје доброте колико над нама, грешним Србима.

Возио сам од Нијагаре до Ванкувера, с краја на крај Канаде, хиљаде и хиљаде километара. Прошао сам Америку уздуж и попријеко. Бијаш и у огромној земљи Русији и боравио још којекуда по свијету. На свим својим путовањима, осим кроз земљу Србинову, не сјећам се да сам игдје, успут, могао наћи воћку да бих је убрао. Не дај, Боже, глад; тешко да би човјек нешто нашао живот да оснажи. А у земљи Србиновој, на све стране свијенчило се воће и поврће. Црна земља степе под теретом. Свуда преобиље. Људи пролазе и газе; гледам, и свиње засићене. Ми се разлијећемо по којекаквим продавницама, тражећи непрскано и незатровано, а у земљи Србиновој то све ни покупити не могу. На све ово преобиље дарова Божијих, како се Срби захваљују? Ево како: бацају се тешким камењем псовки на Бога дародавца, вријеђају Га, немилосрдно плују и на крст Га разапињу. Да ли икако да сијевне у тупе главе Срба псовача како би се он, јадник, осјећао ако би му неки дрипци, сваки час, мајку псовали и његове најмилије вријеђали? Воле Срби, шизофрено, да говоре о „Небеској Србији“, о својој изузетности, о устријемљености цијелога свијета против нас јер смо, забoga, „народ изабрани“ и да не набрајам остале наше глупости. Хоће ли ико Бога поплуваног и Распетог да види у нашим судбинама!

А ја, након само овог несрећног искуства – о осталим нећу да словим – са жалошћу говорим: Нек се деру Деретићи, успаљене нек успаљују, мамурне нек успављују – нама спаса нема. Ми смо народ на клизавици стрмој; срљамо у своје истребљење и нестанак. Толико Господа вријеђамо, и толико смо Га већ извријеђали да, ако бисмо којим случајем с нашим непочинствима и престали, вјерујем да је Богу драгом одавно прекипило и да нас је, коначно, отписао.

Топлички устанак – нејач против силе и оружја

Четири дана у Бугарској

Анђоније Ђурић

Поделивши свој одред на три групе, војвода Тошко Влаховић је наредио да се продре у дубину бугарске државе правцем према Белоградчику

Захваљујући драгоцености књизи *Браћа Влаховић*, у прилици смо да овај фељтон обогатимо узбудљивим појединостима и поглављима о кретању и активностима устаничких одреда у судбоносним данима Топличког устанка. Реч је о књизи аутора Миодрaга Влаховића, једног од потомака ове чувене породице, коју су за штампу препоручили наши познати историчари проф. др Андреј Митровић и др Новица Ракочевић.

Уз досад непозната поглавља о судбинама и активностима истакнутих вођа Топличког устанка, ова књига доноси и њихове фотографије и скице – маршруте главних борби устаника и њиховог кретања.

Да није ове књиге, могли смо се лако огрешити о нека имена људи који су дошли из Црне Горе и узели активног учешћа у Топличком устанку. Тако Миодрaг Влаховић у својој књизи наводи да је крајем августа 1916. године мања чета комита из Црне Горе кренула према румунском фронту. У овој групи је било њих девет: Милинко и Тошко Влаховић (браћа), њихов зет Никола Влаховић, Јован и Сава Радовић (браћа), Ђуро и Милан Дрљевић (браћа), Лакић и Милосав Лакићевић (браћа). После тридесет и једног дана путовања стигли су на југ Србије, где су се састали са Пећанцем и Војиновићем, па су ту и остали.

Као што смо раније навели, тројица из ове групе – Милинко и Тошко Влаховић и Јован Радовић постали су команданти одреда у Топличком устанку.

Прелазак преко границе

У часу кад је Топлички устанак био угушен, кад су непријатељске дивизије повучене са фронтова, разбиле устаничке чете и извршиле невиђени покољ становништва, не штедећи ни старце ни децу, командант Крајинског одреда Тошко Влаховић пребацио се са својим људима преко границе у Бугарску и тамо, како сам истиче, начинио дар – мар. На овај смео подвиг Влаховић се одлучио 13. јула 1917. године, када је са својим одредом стигао на вис Јаблан, близу бугарске границе. Ту је сазнао да Бутари добро чувају границу од упада комита, да стално крстаре патроле, да је погранично становништво до зуба наоружано и да у сваком пограничном селу има 50–60 војника. Ове одломке преносимо уз незнатне језичке исправке.

„Зато решисмо“ – пише Тошко Влаховић – „да се одагле поделимо у три одељења и разним правцима да упаднемо преко границе, да свако одељење учини тамо што више забуне и панике, како би сматрали да је велика сила упала. Сва су одељења имала кренути у правцу Белоградчика и то што се може даље у унутрашњост.

На лево, к селу Салашу, пошао је с одељењем капетан (реч је о капетану Милинку Влаховићу који је, како на-

води у свом дневнику, четовао у одреду свога брата од маја до августа); у средини с једним одељењем Милорад Перовић из села Стојка к селу Врбасу, а на десно, на насипу Ниш – Св. Никола – Белоград пошао сам са једним одељењем ја. Исте ноћи прешли смо сви границу и тамо се задржали четири дана.

Седамнаестог јула увече били смо опет сви на окупу здрави и весели. Резултат тог нашег упада био је овај:

Одељење упућено за Салаш причекало је у томе селу групу људи кад су се враћали с неког скупа и побили петнаест, међу којима осам војника који су ту били на допусту.

Одељење које је послато било за село Врбово, дошло је до тог села (два сата од Белоградчика), убили два војника и три сељака. Водили борбу са сељацима из тог села, из Чупрења и са војском из Стојковца, где су опет неколицину убили. У свим тим селима створили смо страшни дар – мар.

Ми ка насипу ухватисмо поштару Јоту Драганова, команданта посаде у Кални код села Чупрења. Путовао је за Белоградчик. С њим је поступљено онако како је он са нашим поступао. Исте ноћи (између 15. и 16. јула) нападнемо на један логорчић од 15 војника код села Катунa, до три сата изa Св. Николе. Прво их изненадисмо бацањем бомбе, а после онако сањиве и збуњене уништили смо до ногу. На месту их остаде седам мртвих, а остали под заштитом мрака повукоше се, већином рањени, у оближње потоке... Нађосмо осам пушака и све логорске ствари. Што нам је најпотребније било то смо и узели, а већи део ствари уништили смо на месту...

Кренула су потерна одељења

Какву им је „радост“ учинио овај напад види се по овоме примеру. Сутрадан рано један војник јурио је на неком сељачком кљусету, бос и гологлав, сав разбарушен и уплашен, сретао раднике, путнике и чобане и све то враћао на траг, немајући им кад много објашњавати, само машући руком за собом и испрекиданим реченицама стављајући им до знања да комите нападају са свих страна.

То је био преостали војник из уништеног логора. Перовић, који је био напред, поред насипа, све је то видео и чуо. На размаку већем од 40 километара, извршени на свој страни упади и клање створили су код Бугара праву панику. Нису знали куда пре да окрену. Нарочито им је било жао официра, а мени је баш и била намера убити више војника у њиховој домовини, јер бар у овом случају неће бити одговорна села по Србији.

Сматрали су више но засигурно, према простору на коме се напада, да је припремљен напад на Белоградчик. Још више за то дало им је повода писмо војводи Ј. Радовићу, које су они ухватили и видели да претимо лупити са

70 коњаника на Белоградчик. Зато су били и осигурали тај једини пролаз за коњицу посадом од једне чете у Кални.

Одмах су предузете велике потере и свако одељење имало је још по један или два сукоба с оне стране границе са војском. Нарочито ме много изненадило то што имађаше много војника на допусту. Одмах се кренула војска из овамошњих посада за границу и то из Књажевца (где има стално два батаљона), из Дејвена и из Калне. Отуда је појурила највећом брзином из унутрашњости у помоћ граничним посадама. Све трчи за границу и пита за Св. Николу и за Букву. Нечуеном брзином раширио се глас о том упаду, што су Бугари ипак преувеличавали, причајући да се по Старој планини налази на стотине комита.

Како смо тајно упадали, тако смо се и извличили, па нико није знао нашу снагу и правац. Овај упад учинио је да се за границу прикује сада мало више војске и да се пажња обрати и на ове крајеве, а не само на Топлицу и Јабланицу.

Двадесетог јула између села Д. и Г. Каменице одвојила ми се једна патрола (четири комите), са којима ни до данас нисам могао да ухватим везу. Колико сам могао дознати, један од њих погинуо је, а остали због војске која је била ту у близини нису могли у одређено време да нам се придруже. Двадесет првог јула, чекајући ову патролу, били смо опкољени у шумама Луковским још по ноћи, те се у зору једва извукосмо између војске од Књажевца и Дејвена у јачини једне чете. Око пола дана сукобисмо се са војском из Калне у Шестигабару (округ пиротски).

После кратког пушкарања пробисмо себи пролаз до оближњих шума у правцу Гулијанских планина, извукавши се на тај начин између свих њихових одељења, борећи се и одступајући по највећој врћини.

Сељаци нам досађиваху и ту и тамо колико и Бугари, служећи Бугарима као потказивачи и осматрачи са видних тачака, машући рукама и капама, дајући знаке куда се крећемо. Наредио сам да се пуца у њих као у Бугаре. Између осталих рањен је председник општине (Бугарин). Бугари нису знали откуда долазимо него су нас приметили сељаци у шумама и потказали Бугарима. У ова села нисмо ни улазили. Увече смо узели супротан правац.

Погибија славног команданта

Двадесет четвртог јула наиђоше на нас два вода војска претресајући шуме око Скробнице (срез Заглавак), од којих се тајно уклонисмо, али сукоб са коњицом нисмо могли да избегнемо, јер чета покуша да нас опколи; сјахаше с коња и морасмо борбу примити. Пре него што им је пешадија стигла у помоћ, разиђосмо се и склонисмо на подесније место. Наши су остали сви неповређени. Од стране Бугара један мртав и један рањен.

Тако је завршен овај борбени поход на територију Бугарске. Нема никакве сумње у томе да је поход изазвао велику узнемиреност, јер су Бугари живели у уверењу да су устаници у Топлици и Јабланици ликвидирани, јер су сукоби устаника и окупаторских војника били све ређи.

Крајински одред Тошка Влаховића, међутим, трајао је све до 20. октобра (по старом календару) 1917. године, када је погинуо његов славни командант. Његову смрт забележио је Пећанац у свом дневнику, који у својој књизи наводи Миодраг Влаховић:

„... Двадесети октобар. У саму зору у пет сати послао сам патроле у три правца... У десет сати послао сам патролу под вођством бившег команданта места варошице Куршумлија у правцу Гајтан планине. У пола дванаест вратише се све патроле и рапортирале да нису могле ништа приметити. Ручак је био готов... После три-четири минута војвода Тошко Влаховић оде да обиђе логорску стражу и не потраја четири минута пуче пушка на стражу. Прво једна, затим плотун. Узбуна у логору. За неколико секунди све је било на своме месту. Појурисмо ка стражи, али нас дочека велика ватра из пушака. Видесмо војводу Влаховића мртва на једној малој путањи. Затим отпоче очајна борба, али видевши да се са свију страна опкољавамо, наредих да се одступи уз још један вис који није био поседнут од Бугара...”

Веомо драгоценa књига

Тек што се појавила књига Миодрага Влаховића, у којој су објављени прилози за историографију Топличког устанка, *Историјски гласник* за 1987. годину успео је да истакне многе њене вредности. Тако Божица Младеновић, између осталог истиче и ово:

„... Највреднији документ је новооткривени и први пут објављени сачувани одломци дневника Милинка Влаховића. Углавном је архиве и дневнике војвода Топличког устанка задесила иста судбина: постали су плен бугарске, а делом и аустријске војске. Милинко Влаховић је јуна 1919. године упутио молбу да му се одобри одсуство како би ‘пронашао, средιο и предао Врховној команди на употребу дневнике које је за време четовања у Србији закопао у окупационим врањском, топличком и крушевачком’. Добио је негативан одговор и дневници са подацима ‘о борбама, четничкој организацији, непријатељским зверствима, држању читавих општина пред непријатељем’, именима издајника и родољуба, никада нису пронађени. Изгубио се и траг дневнику Јована Радовића. Самим тим, дневник Милинка Влаховића само добија на вредности иако је сачуван у фрагментима.

Из дневника Милинка Влаховића долази се до података о сукобима његове чете са бугарским потерама у јесен 1917, зиму, пролеће и лето 1918, помоћи и издајству локалног становништва, сусретима са Костом Пећанцем и његовом групом, унеколико и о погибији Тошка Влаховића и Косте Војиновића. Међутим, много је драгоценији због података који употпуњују слику о војводама Милинку Влаховићу и Јовану Радовићу. Они нису само војници вични оружју и бојевима, него и људи на којима ратни вихор оставља дубоке трагове. Кроз читав дневник се као црвена нит провлачи истински, дубоки бол старијег Влаховића за погинулим братом. Његово душевно стање најбоље одсликавају следеће реченице: ‘Сваког мјесеца 20. дан за мене је пакао’ и ‘мој паклени живот је врло тежак, толико је тежак, мучан и жалостан, да нема тога пера које би ми могло и приближно ово данашње стање описати’. Живот у суровој планини Јастрепцу, где се скривају по колибама и земуницама, слушају завијање вукова и звиждук мећаве, потрајао је четири месеца. Вера у коначну победу увек је била присутна, давала снагу да се издрже дуги сати неизвесности, бројне потере, глад...”

Још једна бламажа Македонске православне цркве у расколу

др Александар Раковић

Треба увек имати у виду јасну разлику између бугарофилских струја у Републици Македонији, који су македонско црквено питање почели да решавају као бугарско национално питање, и македонског народа који већином стоји на супрот тим намерама и затечен је ситуацијом. Православне хришћане у Републици Македонији треба свакако охрабрити и дати им наду да се наставља дијалог о разрешењу македонског црквеног питања.

Пре три месеца смо писали о потезу игумана Бигорског манастира, архимандрита Партенија Фидановског који је запрепастио македонску јавност када се сазнало да је 17. августа 2017, у интервјуу бугарским медијима (*Faktor.bg*), казао да „Бугарска Патријаршија, као наследница [Бугарске] Егзархије има потпуно историјско и канонско право, али и обавезу, да призна аутокефалност Охридске Архиепископије, обновљене у лицу Македонске православне цркве“. Партениј у том интервјуу још каже да „Бугарска Црква, као једина истинска и достојна Мајка-Црква, треба широкогрудно да призна Македонску Цркву“ и наглашава како би „њено признавање [МПЦ] од стране БПЦ представљало велики историјски чин, који ће запечатити духовно сродство и братољубље међу нашим народима“. Само наивнима је могло да се чини да су Партенијеве речи изолован глас и да епископи Македонске православне цркве у расколу не деле његове ставове. И тада је примећено да архиепископ Стефан о овом случају ћути, али се то приписивало његовој слабости.

Међутим, када се митрополит струмички Наум 17. новембра 2017. огласио на приватној бугарској телевизији *Би Ти Ви* (*bTV* је најгледанија телевизија у Бугарској) речима да је Синод Македонске православне цркве у расколу упутио писмо Светом Архиепископском Синоду Бугарске Православне Цркве, с молбом да Бугарска Православна Црква прихвати да буде „мајка црква“ Македонској православној цркви у расколу – више није било никакве дилеме о ставовима и/или мишљењима расколничке јерархије са седиштем у Скопљу. Владика Наум је на бугарској телевизији још казао да је то „историјска шанса коју Бугарска Православна Црква не треба да пропусти“.

Митрополит Наум је за бугарску информативну агенцију *БГНЕС* саставио анализу у седам тачака, објављену 26. новембра 2017, у којој је образложио због чега Бугарска Православна Црква треба да прихвати да буде „мајка црква“ Македонској православној цркви у расколу. У том тексту владика Наум није одбацио великобугарске ставове да су Македонци Бугари. Напротив. У тачки трећој владика Наум каже да у Бугарској има гласова који говоре „шта ће нам две цркве када са обе стране границе живи један те исти народ?“ Но, Наум на то одговара: „Чак и да је тако, да се подсетимо да јединствен грчки народ има пет цркава: Александријску, Јерусалимску, Кипарску, Грчку и Васељенску Патријаршију.“

Владика Наум је, дакле, коловођа акције према Бугарској Православној Цркви. То се уочава и на основу сусрета македонског премијера Зорана Заева и бугарског премијера Бојка Борисова, 23. новембра 2017, у струмичком манастиру Светог Леонтија, где им је домаћин био митрополит Наум. Македонски медији су тада подсетили да је Наум на бугарској телевизији већ изјавио: „Ми смо били део Бугарске егзархије“, а народ је „већински био за егзархисте“. Ништа ново, јер је игуман Партеније већ говорио о томе. Право је питање како је такво мишљење превладало у Синоду Македонске цркве у расколу и да ли архиепископ Стефан уопште стоји на челу те јерархије? Или Македонском православном црквом у расколу руководе бугарофилске струје, управо на челу са митрополитом Наумом, које не оклевају да и друге упетљају у црквени раскол?

С тим у вези, Синод Македонске православне цркве у расколу је заседао 9. новембра 2017. у Скопљу, и донета је одлука да се од Светог Ар-

хијерејског Синода Бугарске Православне Цркве затражи да прихвати статус „мајке цркве“ Македонској православној цркви у расколу и призна јој аутокефалност. Од десеторице владика чланова Синода с правом гласа, двојица су гласала против тога (митрополит преспанско-пелагонијски Петар и митрополит повардарски Агатангел), један владика је био уздржан (митрополит брегалнички Иларион), а преостала седморица, на челу са архиепископом Стефаном, гласала су за усвајање документа с том садржином.

Архиепископ Стефан је потом тај документ послао као званичан допис Патријарху Неофиту и члановима Светог Архијерејског Синода Бугарске Православне Цркве. У документу је неистинито приказао да је Синод Македонске православне цркве у расколу једногласно одлучио да се од Бугарске Православне Цркве тражи да прихвати статус „мајке цркве“. Поглавар македонске расколничке јерархије је ваљда хтео да докаже Бугарима како у Републици Македонији постоји једнодушна подршка за Наумове и његове ескиваже канонског поретка.

Притисак бугарске јавности растао је пред заседање Светог Архијерејског Синода Бугарске Православне Цркве. У јавности је тражено да Бугарска Православна Црква прихвати да буде „мајка црква“, а такође и да призна аутокефалност расколничкој јерархији са седиштем у Скопљу. Патријарх Неофит је, пред заседање о Македонској православној цркви у расколу, казао: „Они су наша браћа, наш народ, и морамо се потрудити да сачувају јединство.“ За бугарског Патријарха Неофита, ово је дакле питање које се тиче идентитета Македонаца као „нашег народа“, односно као дела бугарског народа. По том питању Патријарх Неофит дели ставове макар са митрополитом струмичким Наумом.

Свети Архијерејски Синод Бугарске Православне Цркве је 27. новембра 2017. одлучио да заступа интересе Македонске православне цркве у расколу, како би се нашло решење за остваривање канонског статуса. Даље, Свети Архијерејски Синод Бугарске Православне Цркве је одлучио да оформи комисију која ће о питању статуса македонске јерархије у расколу разговарати са осталим помесним Православним Црквама. Дакле, Бугарска Православна Црква није прихватила нити да буде „мајка црква“ Македонској православној цркви у расколу, нити да јој једнострано призна аутокефалност. То се, наравно, и очекивало јер је захтев македонске расколничке јерархије био сасвим некомпетентан и потпуно незрео. Показало се да јерархија на челу са архиепископом Стефаном (или пре на челу са митрополитом Наумом) и даље није дорасла ситуацији. Бугарска Православна Црква се ипак упетљала у поредак Српске Православне Цркве, односно Патријар-

Архиепископ охридски Јован, који је на челу Православне Охридске Архиепископије, казао је 28. новембра 2017. за Радио „Светигору“ да је захтев Македонске православне цркве у расколу био „потпуно бесмислен“ и „сасвим неозбиљан“. Владика Јован је додао да ће тај потез сада одложити преговоре Српске Православне Цркве, Православне Охридске Архиепископије и Македонске православне цркве у расколу. Јер, каже Архиепископ Јован, како преговарати са „децом из вртића“, а баш тако је македонску расколничку јерархију раније описао садашњи руски Патријарх Кирил.

шије у Београду, која је стварна Мајка Црква свој македонској јерархији: и канонској Православној Охридској Архиепископији и расколничкој Македонској православној цркви.

Архиепископ охридски Јован, који је на челу Православне Охридске Архиепископије, казао је 28. новембра 2017. за Радио „Светигору“ да је захтев Македонске православне цркве у расколу био „потпуно бесмислен“ и „сасвим неозбиљан“. Владика Јован је додао да ће тај потез сада одложити преговоре Српске Православне Цркве, Православне Охридске Архиепископије и Македонске православне цркве у расколу. Јер, каже Архиепископ Јован, како преговарати са „децом из вртића“, а баш тако је македонску расколничку јерархију раније описао садашњи руски Патријарх Кирил.

Српска Православна Црква треба да нађе дипломатски начин да стави до знања Бугарској Православној Цркви да се држи канонског поретка. Врло учтиво се сестринској Цркви у Бугарској може сугерисати да се уздржи од петљања у унутрашње односе Патријаршије у Београду са македонским јерархијама.

А несувисли корак Македонске православне цркве у расколу треба сматрати бламажом те јерархије. На такве бламаже смо навикли јер ова није ни прва, а нажалост неће бити ни последња. Треба увек имати у виду јасну разлику између бугаро-филских струја у Републици Македонији, који су македонско црквено питање почели да решавају као бугарско национално питање, и македонског народа који већином стоји насупрот тим намерама и затечен је ситуацијом. Православне хришћане у Републици Македонији треба свакако охрабрити и дати им наду да се наставља дијалог о решењу македонског црквеног питања. ■■

БЕРН

45 година Допунске школе у Швајцарској

У сали Гимназије „Campus Muristalden“ у Берну, у присуству г. Младена Шарчевића, министра просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, 28. новембра 2017. године прослављено је четири и по деценије Допунске школе на српском језику у Швајцарској. Овај пројекат реализован је уз помоћ Министарства спољних послова и Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону, и уз велику подршку Амбасаде Републике Србије у Берну.

Учитељица допунске школе Јелена Митровић, у име свих просветних радника у Швајцарској, у уводној речи представила је рад и ангажованост својих колега и ђака, након чега је уследио културно-уметнички програм. Деца су рецитовала песме наших најчувенијих песника, изводила музичке тачке свих жанрова и играла фолклор.

У име Српске Православне Цркве у Швајцарској, прослави јубилеја присуствовао је протојереј-ставрофор Станко Марковић, а у име вероучитеља протиница др теологије Ађена Марковић, вероучитељ у Српској школи.

Током свечаности, министар је изјавио како га веома радује чињеница да је интересовање дијаспоре за учење српског језика из године у годину све веће, и потврдио да ће Србија наставити да улаже у рад допунских школа у иностранству, јер се на тај начин српској дијаспори даје прилика да очува језик, културу и традицију.

У склопу посете Швајцарској, делегација из Београда на челу са министром Шарчевићем састала се у Берну са швајцарским министром привреде, образовања и истраживања Јоханом Шнајдер Аманом.

Извор: Епархија аустројугословенско-швајцарска

Теолошки погледи

ВЕРСКОНАУЧНИ ЧАСОПИС

Теолошки погледи на интернету

Са радошћу обавештавамо читаоце *Теолошких погледа* да је на адреси <https://teoloskipogledi.spc.rs/sr/> доступан вебсајт нашег часописа на српском и енглеском језику. Доступни су, у дигиталном облику, чланци и студије из свих до сада објављених бројева *Теолошких погледа* – од 1968. до 2017. године.

Уредништво часописа *Теолошки погледи*

БЕОГРАД

Света Гора – матица вере и уметности

О лепотама, значају, предању и историји, неизмерном благу Свете Горе атонске под насловом „Света Гора – Матица вере и уметности“, 29. новембра 2017. г. у Дечијем културном центру у Београду говорио је историчар уметности Душан Миловановић, који се овом темом бави 40 година и сматра се једним од највећих познавалаца.

О двадесет православних манастира, иконама, моштима, ризницама, криптама, монасима Миловановић је, кроз фотографију, причао великом броју средњошколаца који су посетили ову трибину са својим вероучитељима. Света Гора је јединствена, препуна занимљивих прича, тајни због чега би требало о њој више да знамо и да се њом поносимо, како то други чине са својом историјом и наслеђем, рекао је бивши саветник Музеја примењених уметности и човек који је о Светој Гори одржао преко 200 предавања.

Извор: www.spc.rs | www.dkc.rs

НИКШИЋ

Граховско грдно судилиште 1941–1945.

Како преноси Информативна служба СПЦ, у Парохијском дому у Никшићу 29. новембра 2017. године уприличена је пројекција документарног филма „Граховско грдно судилиште 1941–1945.“ аутора Веселина Матовића.

Филм говори о догађајима у Грахову у периоду од 1941. до 1945. годи-

не. На овом простору десило се више него било где у Црној Гори злочина и страдања чији су актери били, пре свега, комунисти. Врхунац братоубиштва је ликвидација Вучедолске четничке бригаде, у ноћи између 21. и 22. октобра 1944. године, када су, на немилосрдан начин, убијени скоро сви припадници бригаде, како се сматра, њих 267. Ни до данас није утврђен тачан број невино страдалих људи, убијених без суда и закона, а посебно монструозан је начин на који су страдалници, после масакра потрпани у ровове и загнати земљом.

О тим несрећним догађајима се није смело ни говорити све до деведесетих година када су почеле ексхумације. Ексхумација масовних гробница у Граховском пољу извршена је 1994. и том приликом сакупљени су остаци око 100 страдалника, док је остале за сада немогуће ексхумирати, јер су над тим гробницама изграђени објекти, међу којима и основна школа и амбуланта. Сакупљене кости данас почивају у крипти Спомен-цркве Светог апостола Луке у древном манастиру Косијерево.

Документарни филм „Граховско грдно судилиште“ настао је као сажетак телевизијских емисија, рађених у продукцији Српске радио-телевизије. Заснива се на материјалу који је сниман током ексхумације и сведочењу потомака граховских страдалника.

По речима Веселина Матовића, намера њега као аутора није била да се серијалом, односно документарним филмом, покуша испитати и објаснити

оно што се дешавало у Грахову у периоду од 1941. до 1945, јер то није могуће сагледати до краја, него да се укаже на размере злочина. Осим тога, појашњава Матовић, потомци убијених људи били су дуго времена стигматизовани, означени издајницима и након седам-десет и више година пружена им је прилика да кажу своју реч о томе.

Матовић је, пред пројекцију у Никшићу, захвалио сарадницима и свима који су учествовали у стварању поменутих емисија. „Потрудили смо се, колико је било у нашим могућностима, да дођемо до људи који су вољни да испричају причу, да посвједоче о томе што се дешавало. Било их је који су то урадили сјајно, било је, нажалост, оних који су избјегли да се одазову, али и оних који су жељели, али из оправданих разлога нијесу могли да учествују. Желио бих да посебно захвалим Радомиру Булајићу, Радомиру Лучићу, Стеву Вујичићу, Милутину Мићовићу, који је иницијатор овог дјела и један од главних учесника у ексхумацији и организовању првог парастоса, затим Радојици Вујачићу, који је један од учесника тих догађаја, али због старости вечерас није могао да дође и преносим вам његове поздраве. Захваљујем, такође, Драгу Вујачићу, Анђелку Даковићу, који је, нажалост, у међувремену, преминуо, не дочекавши да види ову емисију. Захвалност дугујемо и Веселину Вучетићу, Зорану Миловићу. Захваљујем, још једном, Стеву Вујичићу и Милану Миловићу на уступљеном документарном материјалу. Треба поменути да смо користили књигу Радомира Булајића, књигу покојног Драга Кешелевића и другу литературу“, навео је Матовић.

Пројекцији, коју су организовали Српски национални савјет Црне Горе и Црквена општина Никшић, присуствовали су Преосвећени Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије, свештенство, монаштво и бројна публика.

Извор: Епархија будимљанско-никшићка

БЕОГРАД

Изложба „Смрт Карађорђа Петровића“

У четвртак, 30. новембра 2017. године, у Историјском музеју Србије

уз присуство потомака Карађорђа и бројне публике, свечано је отворена изложба „Смрт Карађорђа Петровића“. Аутори изложбе – Владимир Мереник, Бошко Љубојевић, Борислав Корица и Небојша Дамњановић – потрудили су се да личне ствари првог српског устаничког вође и предмете из периода 1813–1817. године представе публици на врло жив и занимљив начин.

Вождов печатни прстен, долама, застава, његово лично наоружање и опрема, као што су јатаган белосапац, пиштољ кременац и други, публици су доступни до септембра 2018. године. Изложбу је отворио Радомир Поповић, виши научни сарадник у Историјском институту, а говорили су и проф. др Милош Ковић, ванредни професор на Филозофском факултету, и један од аутора Небојша Дамњановић.

Извор: Радио Слово љубве | сц.срб

ЗАГРЕБ

Донација Министарства православној гимназији

Дана 30. новембра 2017. године г. Слободан Живковић, директор предузећа „Просвјета“ д. о. о. из Загреба, уручио је ученицима Српске православне опште гимназије „Кантакузина – Катарина Бранковић“ у Загребу нове читанке за српски језик. Читанке су за свих шездесет ученика гимназије бесплатне захваљујући донацији Министарства спољних послова Републике Србије – Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону.

Ради се о првим ауторским уџбеницима за српски језик и књижевност за гимназије и остале средње стручне школе у Хрватској; ови уџбеници намењени су полазницима који наставу похађају на српском језику и

ћириличком писму. Уџбенике, припадајуће радне свеске и граматику српског језика објавила је издавачка кућа „Просвјета“ из Загреба. Штампање уџбеника финансирало је Министарство знаности и образовања Републике Хрватске, које је и издало потребну сагласност за њихову употребу у школама.

Извор: Митрополија зајребачко-љубљанска

БЕОГРАД

Концерт хора „Света Јелена Дечанска“

Поводом храмовне славе, у част и спомен на догађај Уласка Пресвете Богородице у Јерусалимски храм, Певачко друштво „Света Јелена Дечанска“ које делује при Храму Светог Стефана Дечанског у Железнику, са благословом Управе храма и старешине протојереја-ставрофора Драгана Т. Анђелића, приредило је несвакидашњи концерт.

Ово Певачко друштво својим умилим гласовима слави Господа на недељним, празничним и другим богослужењима у овом храму већ пуних 17 година, под руководством диригента Тијане Николић.

Поред домаћина, присутнима су својим музичким талентима вече улепшали Драган Млађеновић Шекспир и гђа Јасна Хинић, гости ове вечери, као и Дечји црквени хор овог Певачког друштва, које има и Женски хор као и Секцију ручних радова. Присутне је поздравио старешина храма прота Драган Анђелић, захваливши свима на издвојеном времену и доласку и најавивши нове концерте, подухвате и изненађења која овај хор спрема славећи и хвалећи Господа као највеће назначење битисања.

Жељно ишчекујући тренутак следећег концертног или литургијског сусрета, верном народу је топло благодарила и Тијана Николић, диригент и уметнички руководилац Певачког друштва, са отвореним позивом да, ко год жели и има љубави да на овај начин слави Господа, слободно може да им се прикључи у служби благолепија у Храму Светог Стефана Дечанског у Железнику.

Извор: Инфо-служба СПЦ | сц.срб

Руска Православна Црква

Како преноси веб-сајт Инфо-службе СПЦ, Руска Православна Црква има 303 епархије, односно 10 више него 2016. г. и 144 више него 2009. године. Ово је навео Његова Светост Патријарх московски и све Русије Кирил на отварању Светог Архијерејског Сабора Руске Православне Цркве, 29. новембра 2017. године. У периоду међу два Сабора установљене су три митрополије, и сада их има 60. У овом тренутку Руска Православна Црква броји 39.414 свештених лица, од којих 34.774 јереја и 4.640 ђаконa. У току једне године свештенство се увећало за 521 служитеља. А укупни број запосленог административног особља, свештених лица и лаика, премашује 40.000.

Руска Православна Црква обухвата 36.878 цркава и других здања у којима се служи Божанска Литургија. Статистика обухвата податке из иностранства и одговара годишњем расту од 1.340 цркава. Уз то, постоји 462 мушка манастира, односно 7 више него претходне године, и 482 женска манастира, а то је 11 више него претходних година. У иностранству постоји преко 900 парохија и манастира Руске Православне Цркве рачунајући и парохије Руске Заграничне Цркве. Свјатјејши је истакао да у свакој руској црквеној заједници у иностранству ради недељна школа, дају се часови катихизиса и руског језика, и тиме се доприноси очувању руске културе, посебно међу млађим нараштајима.

Међу важним догађајима у иностранству, Патријарх Кирил је поменуо освећење нове Саборне цркве Епархије херсонеске у Паризу 2016. године и Саборне цркве у Лондону после њене обнове.

А уочи почетка Архијерејског Сабора Руске Православне Цркве, у издању Московске Патријаршије светло дана угледала је књига *Документи црквено-научне конференције „100 година од почетка поновног успона Руске Православне Цркве“*, односно научни зборник у којем су сабрани материјали представљени на конференцији одржаној 16. јуна 2017. године у организацији Московске и Петроградске духовне академије и Православног Светотихоновског

Васељенска Патријаршија

Свети Синод Васељенске Патријаршије, под председавањем Патријарха васељенског Вартоломеја, 27. новембра 2017. године унео је у диптих Светих игумана манастира Светог Давида на Евији, Архимандрита Јакова Цаликиса.

Старац Јаков Цаликис рођен је 1920. године у Малој Азији, у месту Ливиси које се налази наспрам острва Родоса. Већ наредне године, услед прогона грчког становништва, долази као избеглица у Грчку. Породица малог Јакова населила се у селу Фаракли на северној Евији. Од малих ногу био је привржен молитви и посту, а нарочито је волео Свету Параскеву у чијем се храму врло често сам молио, тако да му се једном приликом и сама светитељка јавила. После одслуженог војног рока млади Јаков одлази у манастир Светог Давида на Евији, где је остао пуних 39 година, до свог блаженог упокојења. Због своје послушности и смирења сам Господ, молитвама преподобног Давида и Светог Јована Руса, подарио је многе дарове оцу Јакову, који се убрзо по рукоположењу прочуо као велики духовник и исповедник. Без трунке лажног зилотизма, био је исповедник православне вере, исказујући дужно поштовање према црквеним властима.

Још за време свога овоземаљског живота, својим молитвама излечио је многе болеснике, изагнао демоне из бесомучних и прорекао неке догађаје, као што је избор тадашњег Митрополита филаделфијског Вартоломеја за Васељенског Патријарха. Док је био игуман манастира Светог Давида, умножило се братство, обновљени су конаци и сам манастир је, како због Светог Давида тако и због самога Старца Јакова, постао велико поклоничко место где су многи људи, како верници тако и атеисти, налазили утеху.

Преподобни Старац Јаков упокојио се 21. новембра 1991. године. Сама његова сахрана била је сведочанство његове светости коју је одмах препознао верни народ. Такође, током свих протеклих година бројна чуда која су се десила, како на гробу Преподобног тако и свуда у свету где се јављао, била су један од разлога да Свети Синод Васељенске Патријаршије прихвати предлог Светог Синода Јеладске Цркве и надлежног Митрополита халкидског Хризостома и уведе у ред Светих преподобног Старца Јакова Цаликиса.

Вреди споменути и то да су многи наши данашњи епископи, свештеници и професори, док су студирали у Грчкој, упознали Преподобног Старца Јакова, како Митрополит загребачко-љубљански Порфирије тако и многи други. На српски језик је књигу о Старцу Јакову превео професор Призренске богословије Дејан Ристић, а објавио ју је манастир Хиландар пре десет година. Преподобни старче Јакове, моли Бога за нас!

Архимандрит Евсевије

Извор: Инфо-служба Српске Православне Цркве | сјц.срб

хуманистичког универзитета. Помењутим научном конференцијом, на којој је, између осталих, учествовао и Патријарх руски Кирил, руководио је Митрополит крутички и коломенски Јувеналије, председник Организационог одбора за спровођење програма свецрквених збивања поводом 100 година од почетка гоњења РПЦ.

Овај зборник садржи уводну реч Митрополита крутичког и коломенског Јувеналија и уводну реч Патријарха Кирила, те следеће радове: В. Ципин,

„Руска Православна Црква у фебруарским данима 1917. г.“; Д. А. Карпук, „Кандидати богословља Петроградске духовне академије 1810–1900. у сабору новомученика и исповедника Руске Цркве“; К. В. Ковирзин, „Свештени сабор 1917–1918. и рана етапа антицрквених гоњења“; К. Костромин, „О питању поређења подвига страстотерпеца 11–12. века и првих мученика 20. века“; А. А. Костјуков, „Комунистичка власт и Руска Загранична Црква“; М. В. Шкаровски, „Антиверске репресије

и петроградски новомученици 30-их година прошлог века“; С. Л. Фирсов, „О питању верског психолошког схватања подвига новомученика у Руској Православној Цркви“; П. Е. Липовицки, „Однос Руске Цркве према политичким радњама 1917–1927.“; Силуан (Никитин), „Значај збивања 1917. године за настанак Финске Православне Цркве“.

Извор: Пајриархиа.ру | Инфо-служба СПЦ

Пољска Православна Црква

На празник Светог арханђела Михаила, 21. новембра 2017. године, једна од најстаријих парохија Пољске Православне Цркве, у граду Бјелск Подласки прославила је своју храмовну славу. У вечерњем богослужењу учествовало је више од 40 свештеника из свих крајева Пољске.

На сам дан празника, у 10 часова почела је свечана Литургија коју је служио Архиепископ бјелски Григорије са више свештеника. После прочитаног јеванђељског зачала Архиепископ Григорије је, између осталог, истакао да је човеков циљ угледати се на анђеле и стално се приближавати Богу. Овај циљ и близина Божија дају духовну радост коју не можемо сравнити ни са чим земаљским. После Литургије и литије, Владика је благодарио свима присутним верницима, свештеницима и властима који су дошли на славу и заједно узнели моли-тве светим анђелима и арханђелима.

Извор: Инфо-служба СПЦ | сцп.срб

Бугарска Православна Црква

Богословски факултет Светог Климента Охридског свечано је прославио празник посвећен свом небеском заштитнику 25. новембра 2017. (по новом календару). У фоајеу Факултета отворена је изложба посвећена Светом Клименту Охридском са цртежима деча Недељне школе.

Уочи празника, 24. новембра, у амфитеатру Ректората свечано су уруче-

не дипломе дипломираним студентима 90. генерације овог Факултета, у присуству Митр. старозагорског Кипријана. Бденије је служено у параклису Факултета уз молитвено учешће Митрополита Кипријана и служење свештеника Саве Кокудева, старешине факултетског параклиса и главног асистента за Систематско богословље, затим протојереја Стефана Стајкова, јеромонаха Силуана Петрова, ђакона др Ивана Иванова, доцента за литургику и др. Прочитан је и Акатист Св. Клименту.

После богослужења уприличена је академска трпеза љубави уз учешће дипломираних и садашњих студената и професора. Пастирско слово је произнео отац Сава Кокудев, истакавши да смо и при агапи једно као што смо једно са Христом на свакој Литургији, а према завештању Светог Климента да вера и знање треба да су удружени.

На сам дан празника, 25. новембра, у параклису је одслужена Божанска Литургија. Началствовао је Митрополит Кипријан уз саслужење ректора Софијске семинарије Св. Јована Рилског, Архимандрита Пахомија и више свештенослужитеља из Софије и Старе Загоре. У параклису су се налазили многобројни професори, студенти и гости. Празнично слово је произнео студент Иван Тупаров, а на крају Литургије Митрополит Кипријан је прочитао поздравно слово Патријарха бугарског и митрополита софијског Неофита.

У име професора и студената, декан др Александар Омарчевски за благодарио је Митрополиту Кипријану и Светом Синоду БПЦ на указаној части и благослову.

По окончању Свете Литургије сви су кренули у традиционалну литију до споменика Светом Клименту Охридском пред Ректоратом, где је положено цвеће. Овде су се придружили професори и студенти Софијског универзитета са ректором проф. Анастасом Герциковим. Цвеће су положили и потпредседница Републике Бугарске Илијана Јотова и председница Народног сабрања Цвета Карајанчева. Истога дана, после подне, у амфитеатру Богословског факултета приређена је свечана академија.

Извор: Бугарска православна Црква | Инфо-служба Српске Православне Цркве

Финска Православна Црква

Недавно је у Нововаламском манастиру Преображења Господњег одржан Помесни Сабор Финске Православне Цркве. Једногласно је одлучио да се премести столица Архиепископа из Куопија у престоницу Хелсинки, извештава веб-сајт Финске Православне Цркве. До преношења столице доћи ће 1. јануара 2018. године, када ће садашњи јерарх Хелсинкија, Митрополит Амвросије отићи у мировину. И тако, од почетка 2018. године предстојатељ Финске Цркве биће при Саборној цркви у Хелсинкију и носиће титулу „Архиепископ Хелсинкија и све Финске“.

Садашњи предстојатељ ове Цркве је Високопреосвећени Архиепископ Лав (Маконен) и носи титулу „карелијски и све Финске“. Архиепископове канцеларије биће у Хелсинкију, док ће друге службе и административно особље остати у Куопију. Саборна црква биће катедрала Успења Матере Божје у Хелсинкију. Ова одлука донета је услед тога што већина пастве ове Цркве живи у Хелсиншкој епархији. Сам град Хелсинки има 20.000 верних, док читава Карелијска епархија има 20.000. Архијереји су на Сабору такође навели да поглавар помесне Цркве има седиште у главном граду земље. Промениће се назив Карелијске епархије и она ће се од 1. јануара звати Епархија Куопија и Карелије, и њен надлежни архијереј носиће титулу „Митрополит Куопија и Карелије“.

Извор: OrthoChristian.com | сцп.срб

У ЛИБАНУ

Помоћ СПЦ и ВС хришћанима

Са благословом Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве и Патријарха антиохијског и свег Истока Јована, Епископ пакрачко-славонски Јован служио је 11. новембра 2017. године Свету Архијерејску Литургију, уз саслуживање месног пароха оца Салима и оца Јована који је био изасланик Архиепископа тирског Илије. У присуству многобројног народа, официра и војника српског контингента и UNIFIL-а, као и либанских званичника, служено је на српском, словенском, арапском, енглеском и грчком језику. Литургија је служена у манастиру Светог Маманта код села Дер Мимес у јужном Либану, којом приликом је Преосвећени Владика Јован и уручио манастиру и православним хришћанима тог места помоћ коју је Свети Синод определио за ту намену из Фонда „Патријарх Павле“. Након Литургије, на којој се причестио велики број присутних, откривена је спомен-плоча у манастиру посвећена заједничкој акцији Српске Православне Цркве и Војске Србије. Уприличена је свечаност, за којом је следио ручак у манастиру. По ручку, званичници су посетили парохијску цркву у селу Дер Мимес, где су истоветну спомен-плочу открили Владика Јован и актуелни командант српског контингента потпуковник Душан Мрдак, који је са својим сарадницима кључно допринео да се ова мисија изврши.

Српска Православна Црква са сасећањем прати вишевековно страдање хришћана Блиског истока, чија трагедија се актуелизовала ратовима у Ираку и Сирији у послед-

ПСД „Света Србија“ на међународном Сајму спорта

Кровна организација Православно спортско удружење „Свети Србија“ је у оквиру свог пројекта ПСД „Света Србија“, а за своје чланове, организовала посету међународном Сајму спорта који се одржавао по шести пут, у организацији Спортског савеза Србије, а под покровитељством Министарства омладине и спорта Владе

Републике Србије од 24. до 26. новембра 2017. године. У Хали 1 Београдског сајма, сви заљубљеници у спортске вештине могли су се ближе упознати са радом наших савеза, а на теренима су могли и да се опробају у неким од њих. Преко 300 деце спортиста „Свете Србије“ уживало је у понуђеном садржају на другом по реду дану ове спортске манифестације. У складу са слоганом манифестације који гласи: „Србија је земља спорта“, деца чланови „Свете Србије“ су се, заједно са својим тренерима, одмах по уласку у хале распоредили по свим спортским теренима. Већ на самом почетку програма, који су ишли по спортским теренима, видело се да су спортисти „Свете Србије“ најбројнији, тако да су имали прилику да се и тимски опробају у појединим спортовима, распоредивши се између себе. Министар омладине и спорта Владе Србије, Вања Удовичић, је у сусрету са тренерима и децом спортистима „Свете Србије“ рекао да му је драго што их опет види и што се увек масовно одазивају на ову спортску манифестацију. То је још једна потврда да „Света Србија“ кроз свој кредо: *сйорш и духовносћ*, заокружује своју мисију јер је и сам Сајам спорта постављен на постулатима спортског образовања, педагошког приступа, дружења и практиковања правих животних вредности. Наша земља Србија, у години иза нас, заиста има са чим да се поноси, јер је бројност спортских одлича и постигнутих пласмана на велика планетарна такмичења огroman. На шестом Сајму спорта 2017, учествовало је 150 територијалних спортских савеза, 87 националних гранских спортских савеза, представници најзначајнијих спортских институција у нашој земљи, од Министарства омладине и спорта, Спортског савеза Србије, Параолимпијског и Олимпијског комитета Србије, као и најважније националне спортске и образовне институције.

њих петнаест година, а посебно се моли за Митрополита Алепа Павла, брата Патријарха антиохијског Јована, који је отет пре неколико година, а о коме нема никаквих вести. Тим поводом недавно се Светом Синоду обратио Генералштаб Војске Србије, пошто се у саставу мисије УН на југу Либана (UNIFIL) од пре неку годину налази и велики српски контингент, који је смештен у околини хришћанских насеља Маржаајун и Дер Мимес, главном у бази Дрина. Током свог већ вишегодишњег служења у Либану, припадници Војске Србије су се

спријатељили с народом Либана, а посебно су се упознали са животом древне православне Архиепископије тирске, настале на делу Свете Земље по којој је Христос ходио, како то сведоче Јеванђеља. Данас ова Архиепископија има петнаест парохија и, некада женски, манастир Светог Маманта код Дер Мимеса, у коме данас нема никога, и о њему се стара свештеник из истоименог села. Архиепископија тирска била је жртва израелско-арапских ратова, тако да има огroman број расељених како унутар Либана, тако и широм света, нарочито у

Јужној Америци, а на њеној територији је и велики број избеглица из ратом захваћене Сирије. Имајући све ово у виду, Војска Србије је иницирала, а Српска Православна Црква прихватила, да се страдалним православним хришћанима упуту помоћ, тако да је Епископ пакрачко-славонски упућен у Либан са одређеним средствима које је Свети Синод издвојио из Фонда „Патријарх Павле“, а која су намењена како за помоћ манастиру, који је оштећен у Другом либанском рату 2006. године, тако и парохијској цркви у селу Дер Мимес.

НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

Слава манастира Светих Архангела

У манастиру Светих Архангела код Призрена, свечано је 21. новембра 2017. обележен празник Светог архистратига Михаила и светих небеских и бестелесних сила. Свету Литургију служио је игуман манастира Зочиште Архимандрит Стефан уз саслужење клирика Призренске богословије и свечара игумана Архимандрита Михаила. Слављу су, поред групе поклоника, присуствовали су и ученици и професори Призренске богословије.

Извор: Епархија рашко-призренска

У ЕПАРХИЈИ БУЕНОСАЈРЕСКОЈ

Посета Митрополита Амфилохије

Архиепископ цетињски, Митрополит црногорско-приморски и администратор Епархије буеносајреске Амфилохије стигао је, 23. новембра 2017. године, у пратњи протођакона Владимира Јарамаза у званичну посету Епархији којом администрира. Митрополит ће у Јужној Америци остати до 22. децембра 2017. године. На аеродро-

му у Буенос Ајресу Митрополита су дочекали Епископ диоклијски и викар за Јужну Америку Кирило са представницима Црквене Општине буеносајреске.

Касније, у Епархијском дому Митрополит Амфилохије и Владика Кирил су примили министра спољних послова Владе Србије Ивицу Дачића, који се налазио у службеној посети Буенос Ајресу. Пријему је присуствовала и гђа Јела Баћовић, амбасадор Србије у Аргентини. У веома срдачном разговору Митрополит је истакао да присуство СПЦ на јужноамеричком континенту има веома велики значај: „Наша мисија овдје је да окупљамо све људе и да свједочимо истину и љубав Божију“, поручио је Митрополит. Министар Дачић се сложио са Високопреосвећеним указавши да су земље Јужне Америке веома пријатељски настројене према нашем народу, што се може и видети по питању непризнавања Косова и Метохије.

У суботу, 25. новембра, када наша Света Црква молитвено прославља Св. Јована Милостивог, служена је Света Литургија у манастиру Св. Саве у Буенос Ајресу. По благослову Митрополита и Владике Кирила, у овој светој обитељи истог дана се молитвено прославио и Св. краљ Стефан Дечански. По завршетку Литургије, која је служена на српском и шпанском језику, Митрополит је обишао манастирски конак и келије које се обнављају.

Митрополит Амфилохије служио је 26. новембра, на празник Св. Јована Златоустог, Свету Архијерејску Литургију у Цркви Рождества Пресвете Богородице у Буенос Ајресу. Саслуживали су протојереј-ставро-

фор Алексиос Пења Алфаро, јереј Естебан Јовановић, јеромонах Серафим (Ракановић) и протођакони Никола Радиш и Владимир Јарамаз. Овом приликом, Митрополит Амфилохије је уручио архијерејску грамату и икону Пресвете Богородице Филермске др Хорацију Болу који је превео на шпански језик књигу *Шестоднев* Св. Василија Великог.

У среду, 29. новембра, Митрополит је посетио православну парохију града Генерал Мадаријаге. Овом приликом Високопреосвећени је био гост удружења „Његош“. У седишту Удружења Митрополит је благословио да се одслужи Велико вечерње са петохљебницом, после које је и архипастирском беседом поучио окупљени верни народ. Дана 30. новембра Митрополит Амфилохије се одазвао позиву Митрополита буеносајреског Силуана и посетио Катедралну цркву Св. Ђорђа и седиште Епархије Антиохијске Цркве у Буенос Ајресу. Високопреосвећени су разговарали о улози и будућности Православне Цркве у Аргентини и Јужној Америци. Константовали су велику потребу за превођењем и штампањем књига на шпанском језику ради ширења и мисије наше Свете Цркве.

У петак, 1. децембра, Високопреосвећени Митрополит, у пратњи протођакона Владимира Јарамаза, кренуо је у канонску посету Еквадору и граду Гвајакилу. На аеродрому их је дочекао јеромонах Рафаило са групом верника месне парохије. Потом

су се гости и домаћини упутили ка православној цркви Српске Патријаршије и парохијском дому. Ова православна заједница у Гвајакилу многобројна је и вишенационална и чине је Еквадорци, Срби, Руси, Украјинци, Грци и староседеоци. После Еквадора Митрополит Амфилохије продужава своју канонску посету у Гватемали.

Извор: Митрополија црногорско-приморска

У ЛАС ВЕГАСУ

Донаторска вечера

У недељу, 26. новембра 2017. године, под сводовима парохијског хола Српске Православне Цркве у Лас Вегасу одржана је велика донаторска вечера за изградњу велелепног храма који српски народ Лас Вегаса уздиже и зида на славу Божију, у спомен великом Божијем светитељу и родоначелнику српске државе Светом оцу Симеону Мироточивом, и као сведочанство Православне Цркве на америчком континенту. Вечера је одржана са благословом Преосвећеног Епископа западноамеричког Максима, а трудом благочестивих верника парохије у Лас Вегасу. Испред новог храма у изградњи, који већ сада својом лепотом и монументалношћу доминира околином Џонс булевара на коме се налази, надлежни свештеник јереј Милан Унковић, заједно са присутним гостима свештеницима, парохијанима и децом, дочекао је Преосвећеног Епископа Максима. После кратког обиласка храма почела је свечана вечера на којој се окупио значајан број донатора. Поред Владике Максима, ве-

ВДС и Супер Вера

Од свих љубави, вероватно је најзагонетнија она међу кумовима. Кум је централна фигура на свим фамилијарним догађајима. За кума је увек резервисано место у „горњем крају“. Кум је светиња. Таква љубав вековима влада међу Грцима и Србима. Осећајући не само духовне, већ и материјалне потребе незбринутог народа у Београду, грчки ланац трговина *Сујер Вера* и Верско добротворно старатељство АЕМ покренули су велику акцију прикупљања прехранбених намирница у свим објектима *Сујер Вера* у Београду.

Наиме, на свих шест локација трговина *Сујер Вера*: Нови Београд – Милутина Миланковића 86а; Вождовац – Војводе Степе 253; Коњарник – Мис Ирбијеве 55; Жарково – Аце Јоксимовића 25; Палилула (Тржни центар *ЗИРА*) – Никодима Милаша 2 и Вождовац – Браће Јерковић 114, постављене су кутије у којима је могуће оставити намирнице које су намењене Црквеној кухињи. Списак до сада прикупљених намирница је веома разноврстан. Узајамним старањем цењених потрошача и запослених у ланцу трговина *Сујер Вера*, настављена је сарадња са Црквеном кухињом Верског добротворног старатељства. Позивамо потрошаче да се придруже овој хуманитарној акцији и дају свој допринос прилажући намирнице у постављене кутије. Рука која даје увек је изнад руке која прима. Нека Господ благослови свакога ко узме учешћа у овој акцији.

Извор: ВДС

чери су присуствовали и уважени гости: протојереј-ставрофор Лазар Васиљевић, протојереј Драгомир Туба архијерејски намесник из Финикса, протојереј Братислав Кршић из Сан Дијега, протојереј Станислав Дурић из Финикса, протојереј Предраг Бојовић из Лос Анђелеса, као и ђакони Владан Радовановић и Јован Катанић. У току вечере, која је отворена наступом деце из фолклорне групе, сабраним парохијанима беседио је Владика Максим који је похвалио досадашњи труд верног народа око изградње храма, молитвено пожељевши да у што скорије време сви дочекамо велики дан његовог освећења. Након обраћања Епископа, пригодним речима окупљене су поздравили и присутни свештеници Драгомир Туба, Братислав Кршић и Предраг Бојовић. Председник Црквене управе Бојан Глоговац је одржао видео презентацију, детаљно упознавши све присутне вернике са претходним радовима на храму, као и са будућим радовима који предстоје.

По завршетку званичног дела програма, отац Милан Унковић поздравио је све присутне госте и донаторе изразивши благодарност свима на учешћу и донацијама, а затим обзнанио да је у току вечери сакупљено укупно 57.600 долара за изградњу храма. Вечера је завршена молитвом благодарности, којом је Епископ Максим још једном благословио све учеснике овог значајног сабрања.

Извор: Епархија западноамеричка

У БЕОГРАДУ

Фудбалери Црвене звезде посетили заветни храм

Фудбалери Црвене звезде, стручни штаб и чланови руководства,

предвођени генералним директором Звезданом Терзићем, посетили су 30. новембра 2017. године Спомен-храм Светог Саве на Врачару, где су их дочекали настојатељ Храма Светог Саве Архимандрит Стефан и јереји Драган Шовљански и Предраг Продић.

Извор: Храм Светог Саве

У ЕПАРХИЈИ ЗАХУМСКО-ХЕРЦЕГОВАЧКОЈ Празнично Богослужење

На празник Светог Григорија Декаполита, 3. децембра 2017. године, у требињском Саборном храму Светог Преображења Господњег Свету Архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ захумско-херцеговачки и приморски Григорије са свештенством и ђаконством овога храма. Црква је била препуна вернима који су дошли узети учешћа у светим Даровима Тела и Крви Христове у првој недељи поста. Након прочитаног Светог Јеванђеља, Епископ се обратио вјерном народу беседом.

УАЕМ

Слава манастира Ваведена Богородичиног

Са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја, Његово Преосвештенство Епископ рашко-призренски Теодосије служио је 4. децембра 2017. године Свету Архијерејску Литургију у манастиру Ваведена Пресвете Богородице на Сењаку. Саслуживали су протојереји-

ставрофори: Милосав Глоговац, Драгомир Сандо и Стојадин Павловић, протосинђел Мардарије из манастира Светог Јована Богослова у Поганову код Пирота, протојереји: Мирко Видачек и Димитрије Касапис, и ђакони: Ненад Михаиловић, Драган Танасијевић и Немања Ристић.

Поред многобројног верног народа, певнице под диригентским вођством Дивне Љубојевић, молитвено учешће су узели и ученици Математичке гимназије са својим вероучитељем Предрагом Ђукнићем, чију школу је подигла велика ктиторка Персида Миленковић која је подигла и женски манастир Ваведена 1935. године. Свечаност је крунисана доделом Патријарашке грамате др Милети Радојевићу, директору Управе за сарадњу са Црквама и верским заједницама Републике Србије.

У ДАЛМАТИНСКОЈ ЛАЗАРИЦИ Ваведење Пресвете Богородице

Поводом празника Ваведена Пресвете Богородице, Његово Преосвештенство Епископ далматински Никодим служио је, 4. децембра 2017. године, Свету Архијерејску Литургију у манастиру Лазарици на Далматинском Косову.

Извор: Епархија далматинска

У МАНАСТИРУ ЛЕПАВИНА Слава световаведенске обитељи

Светом Архијерејском Литургијом началствовао је Његово Високопреосвештенство Митрополит загребачко-љубљански Порфирије, уз саслужење свештенства епархија Загребачко-љубљанске и Бањалучке. Под сводове Богородичине световаведенске обитељи у Лепавини, сабрало се неколико стотина верника

и поклоника из Хрватске и суседних земаља који су дошли да се кроз причешће сједине са својим Господом, али и да се поклоне и узнесу своје молитве пред чудотворном иконом Пресвете Богородице Лепавинске.

Поучавајући окупљени верујући народ, Митрополит Порфирије је говорио о значају празника Увођења Пресвете Богородице у Јерусалимски храм: „Данас је благовољење Божијег преображења и данас је проповед о људском спасењу, јер данас Пресвета Богородица, у име свег људског рода, започиње своју припрему за догађај доласка Сина Божијег међу нас, за догађај рођења Бога у телу, што је и потпуно и истинско спасење роду људском. Пресвета Богородица је једна од нас, обичан човек као и ми, али човек који је у потпуности себе посветио Богу. Њен живот није ништа друго него свецело служење Богу у наше име и за нас. У исто време то је служење и нама људима.“

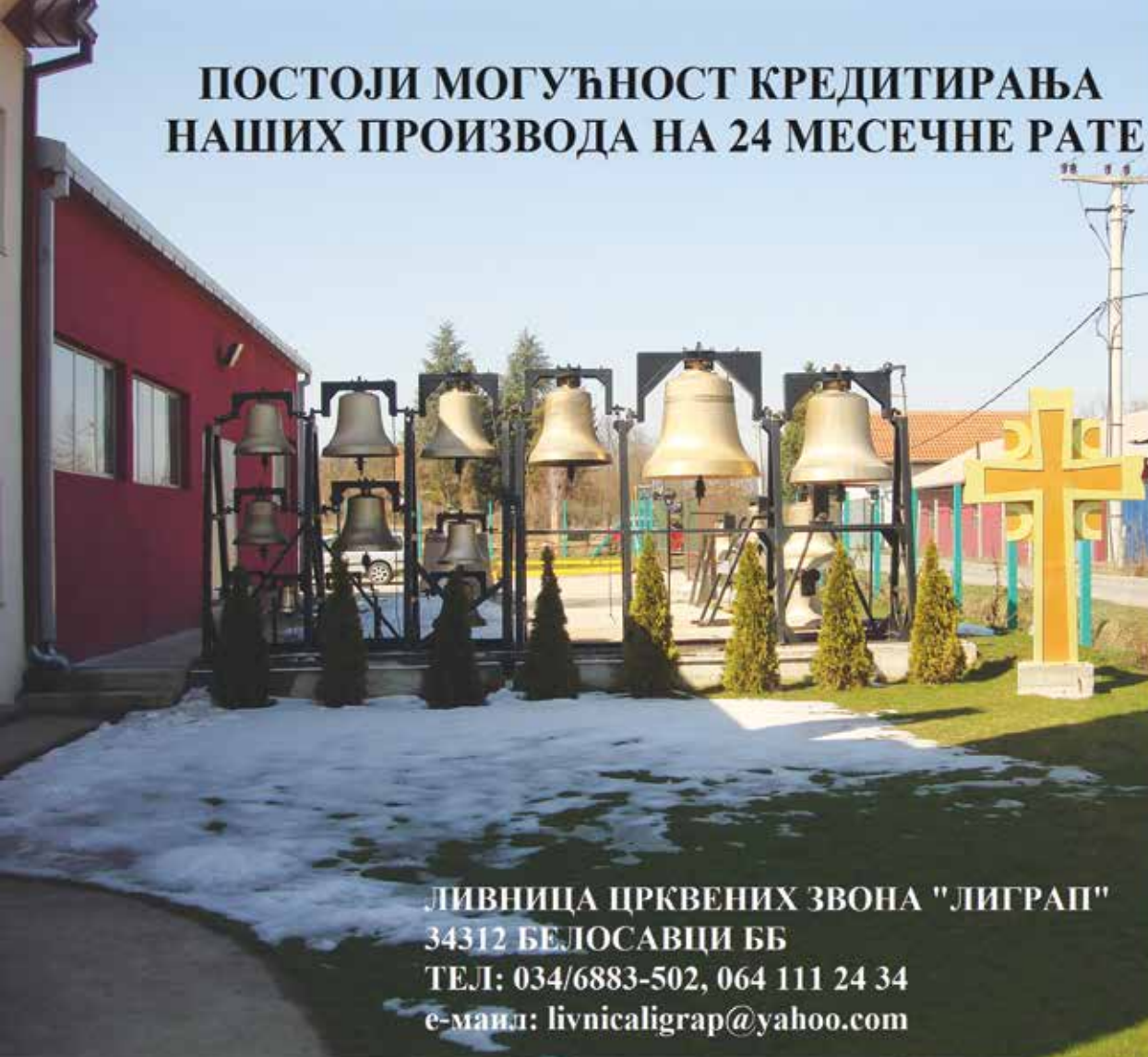
Митрополит је нагласио: „Пресвета Богородица није случајно била одређена да служи нашем спасењу, и није по аутоматизму и магијским путем била постављена да се кроз њу изврши велика тајна доласка Сина Божјег међу нас. То је показала својим животом и, пре свега, својим поверењем у Бога и својим потпуним предавањем вољи Божијој. То је показала истинским и правим смирењем које увек значи: Да буде воља Твоја.“

На крају Божанствене Литургије благословено је славско жито и славски колач. Уследило је послужење и заједничка трпеза коју је са љубављу за све присутне припремило братство манастира Лепавина.

*Извор: Миштролија
загребачко-љубљанска*

ПОСТОЈИ МОГУЋНОСТ КРЕДИТИРАЊА НАШИХ ПРОИЗВОДА НА 24 МЕСЕЧНЕ РАТЕ

ЛИВНИЦА ЦРКВЕНИХ ЗВОНА "ЛИГРАП"
34312 БЕЛОСАВЦИ ББ
ТЕЛ: 034/6883-502, 064 111 24 34
е-маил: livnicaligrap@yahoo.com

НАРУЦБЕНИЦА		Шифра претплате (попуњава служба претплате)		Претплаћујем се на следеће часописе (означите жељени часопис и начин претплате)	
Име и презиме наручиоца:			ПТТ број и град:		
Адреса:			Држава, епархија:		
Часопис	Годишња претплата		Начин слања (важи за иностранство)		
	Србија	Иностранство			
<i>Православље</i>	1700 динара	45€ или 70\$ или 70 CAD или 75 AUD или 35£	Обичном поштом		
		60€ или 90\$ или 90 CAD или 100 AUD или 45£	Авионом		
<i>Православни мисионар</i>	500 динара	20€	Обичном поштом		
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом		
<i>Теолошки погледи</i>	900 динара	20€	Обичном поштом		
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом		
<i>Гласник СПЦ</i>	1200 динара	32€ за Европу или 35\$ ван Европе	Обичном поштом		
		60€ за Европу или 65\$ ван Европе	Авионом		
<i>Светосавско звонце</i>	690 динара	25€	Обичном поштом		
		30€ за Европу или 40€ ван Европе	Авионом		

Наруцбеницу слати на адресу: „Православље“ – Српска Патријаршија, Краља Петра 5, 11000 Београд, Србија